Ağustos-Eylül 1999 Yıl:4 Sayı:16 Fiyatı: 500.000.TL. Yurtdışı: 5 DM İki aylık dergi

ROZA

CİNSİYETÇİLİĞE VE IRKÇILIĞA KARŞI
KURT KADIN DERGİSİ

- BEJAN MATUR: "Tanrı Görmesin Harflerimi"
- ONLAR AZINLIKSA, EZİLENSE BİZ NEYİZ?
- Irkçılığı Farketmek
- 8 MART: MİLLİLEŞTİ!
- İdamlar olmasın!
- İDAM EDİLEN İLK KURT KADINI: LEYLA QASIM

IRKÇILIK
içimizde, yanıbaşımızda!

İÇİNDEKİLER

MERHEBA	ROZA 1
	2
Onlar azınlıksa, biz neyiz?	YELDA 3
Irkçılığı farketmek	Bêrîvan 9
Irkçılık yanıbaşımızda, içimizde, heryerde	FATMA Kayhan 12
Leyla Qasım	Bêrîvan 16
Bejan Matur	SARA Zengin 17
Asimilasyonun çocuk yüzü	HATİCE Akdoğan 22
8 Mart	Bêrîvan, Fatma, Funda 28
Barış Anaları	30
Omid Hafid	MELİKE Dide 32
Ailenin Korunması Yasası	AYŞEGÜL Kaya 34
KURT kadınları kazandı!	Bêrîvan 41
İdamlar olmasın!	FATMA Kayhan 42
Müyesser Ana	ZEYNEP Dara 46
Gezi notları	ASİYE 49
Bugünden, yarından kaçış	CEMİLE Çakır 51
Acının sahibi olur mu?	SEVAL Esaslı 55
Havva Gürden: 1 Mayıs	HATİCE Akdoğan 58
Yayın dünyası	FUNDA 60
Ötekilerin basını	Bêrîvan-HATİCE 64
Bu arada neler oldu?	Bêrîvan-ZÜBEYDE
Hasankeyf yürektir!	Nevin G. Reşan
Hêwîtî	Fatê

ABONE FORMU

Ad-Soyad:.....

Adres:.....

Tarih:.....

Türkiye:
Fatma Kayhan adına
Yıllık abone ücreti: 5 milyon
Vakıflar Bankası, Beyoğlu Şubesi-İstanbul
Hesap No: 0015800263491047 veya
İş Bankası Cihangir Şubesi-İstanbul
Hesap No: 0234501

Avrupa:
Vakıflar Bankası, Beyoğlu Şubesi-İstanbul
Hesap No: 4026330

ROZA

CİNSİYETÇİLİĞE VE IRKÇILIĞA KARŞI
İKİ AYLIK KURT KADIN DERGİSİ

Sahibi ve Sorumlu Yazışleri Müdürü: FATMA Kayhan
Teknik Sorumlu: ZEYNEP Dara
Baskı: ÇİFLİK BASIM YAYIN
Büro Adresi: K.İsmail Gürlan Cad. Hamam Sk. Yavuz Han No: 2-3/3 Cağaloğlu-İstanbul Tel-Fax: 0212 [illegible]

Bu sayıda yer alanlar: YELDA, Bêrîvan, FATMA Kayhan, SARA Zengin, HATİCE Akdoğan, MELİKE Dide, AYŞEGÜL Kaya, ZEYNEP Dara, ASİYE, CEMİLE Çakır, SEVAL Esaslı, FUNDA, ZÜBEYDE, Nevin G. Reşan, Fatê

MERHEBA,

Em gelekî dereng derketin. Rojev jî tijî ye. Me nekarî hin mijaran têrtijî bihûnin, rabigihînin, hin jî kevn bûn. Bo nimûne, me dil kir ku em dosyeyeke fireh a peywêndîgirî hilbijartinan amade bikin, lê bi tenê me karî cî bidine nivîseke şiroveyî û hevdîtinên bi hin jinan re.

Ji ber nijadperestiya ku kete dilqê hîsteriya civakî û li hemberî êrîşen ku gihîştin asta ricimandinê, me hemî zivistan di sinûkê de derbas kir. Di domahiya salê de, du qeyranên girîng dû hevdu re rû dan. Derbasbûna Pêştûmaya Yasayî ya Kokqelandina Ermenan di Meclîsa Neteweyî ya Frensa'yê re û wekî ku ji herkesî ve nas e, rêzebûyerên ku bi derketina Evdila Ocelan a ji Sûriyê ve dest pê kirin û li Girava îmraliyê domandin; êrîşên neteweperest yên bêserûber î arasteyî Kurd, Ermen û Rûmên ku bi awayekî sîstematîk wek dijminên navxweyî tên daxwiyandin; Franse, îtaliya û Sûriya ku gelek caran wek dijmîn tên îlankirin û niha jî Ecemistan di rojevê de ye. Ji ber hal û hewêl, me xwest em babeta nijadperestiyê têkin mijara dosyeyê, lê ji bilî nivîskarên berdewami yên Roza'yê me nekarî ji tukeseke din nivîs bigirin. Ev mijar ne mijareke wilo ye ku her kes serê wxe pê diêşîne. Wek kovar, me careke din dît ku meşandina polîtîkayekê li dijî zayendperestî û nijadperestiyê bi rastî dijwar e.

21 Adarê, Cejna Newrozê le heman katî de roja têkoşînê ye li hemberî nijadperestiyê navneteweyî. Cejna me hê jî qedexe ye û di hewaya şerûdiyê de dibihure.

Me di berga paşiyê de cî da bi çar zimanan du dirûşmeyan; bi Ermenî, bi Rûmî, bi Spanî (cihû) û bi Kurdî (Kurmancî û dimilkî). Gelên ku van zimanan diaxivin bi Tirkî jî dizanin, lê kesên zimanê wan ê zikmakî Tirkî ne, bi van zimanan nizanin. Me bi nenivîsandina Tirkiya van dirûşmeyan xwest ku em desthilatdariya zimanê serdest hinekî bihejînin û zimanên **yên din** "bi bîrê bixin".

Girtina K.KADAV'ê (Weqfa Hevkariyê ya bi Jinên Kurd re) jî bandora vê atmosfera nijadperest bû. Em rawestandina çalakiyên saziyeke jinan şermezar dikin. Ev ev e: îro ji wan re, sibehê jî me re.

Pirsgirêka me ya belavkirinê didome û vê atmosfera nijadperest gelekî tesîr li me da. Di firotina me, aboneyên me û di her tiştî de daketin rû da.

Kesî ji Dayikên Aşitiyê lêbûrîn nexwest. dengê wan hindik hat bihîstin. dayikên leşkeran û dayikên gêrîllayan wekî hev hatin girtin. Li ser derd û kula dayikan polîtîka hat kirin. Em bawer nakin ku derd û kul dikarin bên hevberkîkirin. Lêbelê, divê cihêrengiya dayikên ku nikarin dengê xwe bidin bihîstin, nikarin cinazeyên xwe jî bibînin bête dîtin.

Ji bo jinan, 8'ê Adarê jî mîna Newrozê bi qedexeyê û têr bi lêdan derbas bû. dewletê stêrk bi jinên Kurd dan jimartin. Heman rojê, her der bi tevdîrên ewlekariyê mişt bûbûn.

Nijadperestiya arasteyî Kurdan li Ermanan jî da û peyva "Ermen" ê di wateya çêran de hat bikaranîn. Em vê helwesta nijadperest a ku gef li gelan dixwe û wan biçûk dixe şermezar dikin. Mixabin, yên çewisandî hê bi serê xwe û bi tenê li ber xwe didin... Ger em rojekê bi hev re, bi dengekî bilind biratiya gelan bibêjin...

Dîsa jî em ne bêhêvî ne, dibe ku gelek tişt niha dest pê dikin; jana sedsalan belaseba nehat kişandin...

Bi evînê...

ROZA

Merhaba,

Oldukça gecikmeli çıktık. Gündem de yüklü. Bazı konuları yeteri kadar işleyemedik, yansıtamadık, bazıları da eskidi. Örneğin seçimlerle ilgili geniş bir dosya düşünmüştük, ancak bir yorum yazısı ile bazı kadın adaylarla görüşmelere yer verebildik.

Irkçılığın toplumsal bir histeriye dönüşmesi ve linç girişimlerine varan saldırılar karşısında bütün kışı oldukça içe kapanık yaşadık. Yıl boyunca iki önemli kriz ard arda yaşandı. Fransa Ulusal Meclisi'nde Ermeni Soykırımı Yasa Tasarısı'nın geçmesi ve herkesin malumu Abdullah Öcalan'ın Suriye'den çıkmasıyla başlayan ve İmralı'da devam eden olaylar zinciri sistemli olarak iç düşman Kürtlere, Ermenilere, Rumlara yönelik başı sonu belli olmayan ırkçı saldırılar ve sık sık dış düşman ilan edilen Fransa, İtalya, Suriye ve şimdi de Iran gündemde. Irkçılık konusunu ortam nedeniyle dosya konusu yapmak istedik, ama Roza'nın sürekli yazarları dışında kimseden bu konuda yazı alamadık. İnsanların, çok kafa yorduğu bir konu değil.

Dergi olarak cinsiyetçilik ve ırkçılık karşıtı politika yapmanın gerçekten zor olduğunu bir kez daha gördük.

21 Mart Newroz Bayramı aynı zamanda uluslararası ırkçılıkla mücadele günü. Henüz bayramımız yasaklı ve savaş havasında geçiyor.

Arka kapakta, Ermenice, Rumca, İspanyolca (Türkiye'deki Yahudilerin konuştuğu) ve Kürtçe (Kurmanci ile Dimilkî) olmak üzere dört dilden iki slogana yer verdik. Bu dilleri konuşan halklar Türkçe'yi de biliyor, ama anadili Türkçe olanlar bu dilleri bilmiyor.Türkçesini yazmayarak, birazcık egemen dilin hakimiyetini sarsmak ve ÖTEKİlerin dillerini "hatırlatmak" istedik...

K.KADAV (Kürt Kadınlarıyla Dayanışma Vakfı)'ın kapatılması da bu ırkçı atmosferin etkisiyle oldu. Bu kadın kurumunun faaliyetlerinin durdurulmasını kınıyoruz. Bugün onlara, yarın bizlere demektir.

Dağıtım problemimiz sürüyor ve bu ırkçı atmosferden çok etkilendik. Satışlarımız, abonelerimiz, herşeyde düşüş oldu.

Barış Anaları'ndan kimse özür dilemedi. Onların sesi çok az duyuldu. Asker annesi-gerilla annesi aynı kefeye konuldu. Anaların acısı üzerinden politika yapıldı. Acıların kıyaslanabileceğini düşünmüyoruz. Ama seslerini duyuramayan, cenazelerini bile göremeyen anaların yaşadığı farklılığı da görmek gerek.

8 Mart da Newroz gibi yasaklı ve bol sopalı geçti kadınlar açısından. Kürt kadınlarına devlet göz bile açtırmadı. Devlet, milli bir 8 Mart kutlaması yaptı, meydan onlara kaldı.

Kürtlere yönelik ırkçılık Ermeniler'i de vurdu ve "Ermeni" küfür anlamında kullanıldı. Halkları tehdit eden ve aşağılayan bu ırkçı tutumu kınıyoruz. Malesef halen ezilenler kendi başlarına ve yalnız direniyorlar...Halkların kardeş olduğunu hep birlikte yüksek sesle söylersek bir gün...

Belki de bir çok şey yeni başlıyor, yüzyılların acısı boşuna yaşanmadı...Sevgilerle...

Kürtçe redaksiyon için Kawa Nemir'e teşekkürler...

ROZA

ONLAR AZINLIKSA, EZİLENSE BİZ NEYİZ?

YELDA

Beyoğlu'nda Ağa Camii önünde, yanında mavi önlüklü bir kız çocuk olduğu halde dilenen kör adamın boynunda asılı olan kartonun üzerindeki yazılar şu hitapla başlar: "Saygıdeğer din kardeşlerim"... Bu örnekte kendilerine seslenilenler, hayırseverlerin Müslüman olanıdır. Ya Üsküdar İskelesinde, hasta arkadaşlarına yardım için stand kurmuş, vapurdan çıkan kalabalığa seslenen gençlerin muhatap aldıkları: "Emre lösemili, onun da yaşamaya hakkı var, o içimizden biri." Buradaki "bizden biri" kimdir, "biz" kimiz?... Ester Teyze, Sarkis Amca, Davit Bey olmadığı kesin... Hasanpaşa'da bir semt insiyatifinin de onları yok saydığı, onların yokluğundan eksiklik duymadığı gibi: Ayşe Teyze, Hüseyin Amca, bu işten birşey çıkmaz diyen Karadenizli arkadaş, bir şeyler oldu! Bildiriler dağıttık. Söyleşiler yaptık. Kapı kapı imza topladık. Gazhane Çevre Gönüllüleri, Sevgi Bakkal, Nejat Bey, muhtar hep beraber bu işe giriştik."

Yine İstanbul'da, bu kez İnsan Hakları Derneği'nde üç kadın oturmuş, şimdiye kadar karşılaştıkları, ya da duydukları işkenceler hakkında laflıyor: "Terörle mücadele'deki o adam ne papazdır, biliyor musun", "Esas bazı karakollarda göreceksin sen papazları" vb.... Neden "işkenceci" yerine geçmek üzere "papaz" dediklerini, papazların işkenceyle ne gibi bir ilgilerinin olduğunu, işkenceciye neden mesela "imam" deme diklerini sordum. İçlerinden biri çok telaşlı ve mahçup cevap verdi: "Yeldacığım, pardon, senin burada olduğunu bilmiyordum". Neden işkenceciye papaz dediğini kendisi de bilmeyen bu arkadaşıma göre, yanlış olan, papaz demek değil, bunu bundan rahatsız olacak birinin yanında söylemek... Odada bulunanlar için can sıkıcı bir durum meydana gelmişti, ama can sıkıcı olan, edilen sözler değil, o sözler edildiği sırada benim oradaki varlığımdı adeta. Ben ki Hıristiyan olmadığım halde varlığım can sıktı. Ya olsaydı?... Çoğunlukla yok; dernekte de neredeyse tamamımız Müslüman kökenliyiz ve bunun dışında kalanlar bizim için yabancı: "Sen yabancılarla ilgileniyorsun ya, Ermenilerle ilğili bilgi isteyen birine senin adını verdim." Bu Kürt arkadaşım için Ermeni "yabancı" ydı...

Azınlık hakları, ırkçılık, ayrımcılık siz konusu oldu mu, yapılacak en basit şey örnek vermek. Hele ki azınlık sayılanlardan biriyseniz, sadece anlarınızı anlatmanız yeter. İHD İst. Şb. Irkçılık ve Ayrımcılığa Karşı Komisyon olarak 31 Temmuz 1998 tarihinde "Azınlık Vakıfları ve Ayrımcılık" başlıklı panel düzenlemiştik. Konuşmacılardan Av. Mert Er Karagülle, Hüseyin Aygül ve Prof. Dr. Hüseyin Hatemi kitaplardan falan öğrendiklerini paylaştılar izleyenlerle. kendisi bir Ermeni olan Av. Diran Bakar'ın konuşması ikinci bölümdü. Birinci bölüm "Azınlık Vakıfları", ikincisi "Ayrımcılık". İlk bölümü diğer konuşmacılarınkinden farklı değildi, ama "Ayrımcılık bölümünde dediği şu oldu: "Ben size anımı anlatacağım"...

"Türk olmayanlar"

Anayasa, "vatandaşlık bağlarıyla bağlı herkes Türktür" dediği için bunu, Türkiye'de anayasal vatandaşlık olduğu, vatandaşlar arasında ayrım yapılmadığı şeklinde yorumlamak isteyenler var. Keşke öyle olsaydı. Oysa mevzuatta gayrimüslümler "Türk olmayanlar" diye niteleniyor, insan haklarına aykırı olarak, azınlık vakıflarının mal edinmesi "amme menfaatine karşı" görülerek taşınmaz edinmeleri yasaklanıyor. Öyle ki, Antalya'da eşi benzeri görülmemiş üç katlı bir cami yaptıran (22.7.98, Güneş) vergi rekortmeni Matild Manukyan, Müslümanlara böyle dev cami yaptırabilir ama ait olduğu grubu için kilise yaptıramaz. Her yıl binlerce cami yapılan Türkiye'de hiç kilise yapılmaması (Rıza Zelyut, 3.2..98, Akşam) şöyle dursun, devlet izin vermedikçe mevcut kiliselere bir çivi bile çakılmaz. Midyat

Mor Gabriel Manastırı'nda Süryani Metropolit Samuel Aktaş'ın Nuriye Akman'a söylediği gibi: "Yüzlerce eski eser var yörede, tamir ettirmiyorlar. Geçen yıl resmi bir yazı aldık. 'Manastıra misafir kabul etmeyin, çocukları oradan çıkarın, tamirat yapmayın, yoksa hakkınızda yasal işlem yapılacak" diye." (10.10.1998, Sabah) Yine aynı röportajda, Tükiye'de Kuran kurslarında, Kuran dilinde, Arapça eğitim yapıldığı, buna karşılık kendilerine İncil kursu için izin verilmediğini belirten Deyrul Zafaran Manastırı Başrahip Yardımcısı Gabriel Akkurt da, "Beş bin Kuran kursu var, biz bir tane istiyoruz, ama açtırmıyorlar. İncil Aramice indi. Okutulmadığı sürece kaybolup gidecek. Yazık değil mi?" diye soruyor.

Anayasa, "vatandaşlık bağlarıyla bağlı herkes Türktür" dediği için bunu, Türkiye'de anayasal vatandaşlık olduğu, vatandaşlar arasında ayrım yapılmadığı şeklinde yorumlamak isteyenler var. Keşke öyle olsaydı.

Üç semavi dinden saygıyla söz eden ve bunların içinden en iyi yere tabii ki kendisininki koyan, panelimizin konuşmacılarından Prof.Dr. Hüseyin Hatemi, maruz kaldıkları baskılardan dolayı Müslümanların da "azınlık" sayılabileceğini söyleyerek, azınlık haklarını, başörtü için mücadele veren islamcılar için de talep etti. Hatemi, kendi dininin diğerlerinin temize çekilmiş, mükemmelleştirilmiş hali gibi sunarken, izleyiciler arasındaki Hıristiyan ve Musevi vatandaşların payına düşen ise suskunluk oldu... Hıristiyanlığı seçen Türklerin bile takibe uğradığı bir ortamda anlaşılabilinir bir şey. O sırada sadece kendisinin dinini övme hakkı olduğuna dikkat etti mi bilmiyorum ama, "İnsan hakları düzeyinde kan davası olmaz, tarihi haksızlıkları kan davası haline getirmeyelim" derken de Hatemi gayet "çoğunluk"tu. Tarihi haksızlığa uğrayanların söz hakkının olmadığı yerde son sözü iktidardakiler, çoğunluk sayılanlar söylüyor...

Oğlumun da şimdiden ırkçılıkla ilgili anıları oldu. Ağustos 1998. Ortaköy sahilinde kumpir yerken, 60 yaşlarında tonton eski bir balıkçıyla ahbaplık kurmuş oracıkta. Yaşlı adamın sağlık sorunu varmış, teknesini satmış, artık balıkçılık yapmıyormuş. "Benim çok dostum var burada, yabancı da var; Ermeni, Rum, Musevi..." Böyle anlatmaya başlayınca, hala varlar mı diye soran

oğluma sokaktaki adamın verdiği ders şu olmuş: "Onları devlet buradan attı. Ama hala burada birkaç arkadaşım var. Biz onları alttan alırız, iyi gözükürler, çok iyi arkadaş görünür, olmadık yerde sırtından vururlar. Bizim çok güzel bir atasözümüz vardır, eski Türk atasözü, bunu hiç aklından çıkarma: Domuzdan post, gavurdan dost olmaz. Biliyorsun, koyunun eti de, postu da yararlıdır. Domuzun ise zaten eti günah, derisi pis, hiçbir şeye yaramaz."

İşte bizim nur yüzlü ihtiyarlarımızdan biri, buyrun. Almanya'da yaşlılara şüpheyle, hatta düşmanca bakıldığını farkettiğimde şaşırmıştım. İşte, kapitalist toplumun sevgisiz insanları böyle oluyor demek diye düşünmüştüm. Yaşlıların neden bizim gibi hemencecik bağırlarına basmadıklarını anlamam için bunun Holokostla bağlantısını kurmam gerekti. Yahudi soykırımının tanığı olacak yaştakilere soran gözlerle bakılıyor. Yahudiler Yahudi oldukları için gaz odalarına sokulup fırınlarda yakılırken, onların Alman olmaktan dolayı mutlu mu oldukları soruluyor. Alman olmaktan dolayı mutlu olmak ayıplanıyor, değil ki, mutlu Almanım demek... İşte Dieter Höss'ün bir şiiri:

Ortalama

Bay küçük adam
değil ırkçı,
fakat mutlu
o bir Almanyalı.

Değil
tam bir yabancı düşmanı,
sadece keyifli,
Alman pasaportundan dolayı.

O istemiyor
sürmeyi yabancıları,
yalnızca arzuluyor
Almanlarla kalmayı.

Soykırım suçunu itiraf etmiş (ettirilmiş), özür dilemiş Almanya'da bugün, sıradan insanların, geniş halk yığınlarının Nazilerin suç ortağı olduğunu yazan Yahudilerin kitapları okunuyor, tartışılıyor. Almanlar çocuklarını Yahudi okullarına gönderiyor, İbranice öğreniyor, Almanya bayraklarının orta yerine Davut yıldızını koyup duvar panosu yapabiliyor. Almanların "Anti-Alman Kampanya" açabildikleri Almanya'da Almanlar gözaltında kaybolmuyor, faili meçhul siyasi cinayete kurban gitmiyor...

Neyse, konuyu dağıtmayalım, biz kendimize bakalım. Biz yaşlılarımıza soru sormuyoruz, onlara saygıda kusur etmemeye çalışıyoruz. Peki biz çoğunluğa göre, yüzüne nur yağmış olanlar kimlerdir? Elleri öpülesi başörtülü ninelerimizdir elbette. Laik Cumhuriyetin 75. yılında artık her milleten genç bir- örnek neredeyse. Ama yaşlılarımız farklı, özellikle de kadınlar. Dış görünüşleriyle, şiveleriyle hemen seçip ayırabildiğimiz, siyahlara bürünmüş kısa kır saçlı "madama"lar, "kokona"lar bizim "nursuz" diye bellediklerimizdir...

Özetle; Cumhuriyet Türkiye'sinde azınlık sayılan/azaltılan gayrimüslim grupların karşılaştığı ırkçılık; Vatandaş Türkçe konuş kampanyaları, 1934 Trakya Olayları, 20. Sınıf Askerlik, Varlık Vergisi, 6-7 Eylül Olayları, 1964'te Rumların sürülmesi, cunta dönemleri, çeteler... gibi, devletin doruğunda veya dolaylı uygulamalarıyla sınırlı değil. Zaten devlet de yaptıklarını bizim sa-

yemizde, bizim onayımızla, bize pay vererek yaptı. Dolayısıyla, sorumluluğu iktidarlara indirgemek doğru olmaz, ezici çoğunluğunun da bunları paylaştığını kabul etmek gerek. Bu nedenle azınlıklar kimlerdir, varmı yok mu, az mı çok mu, neye benzerler, nerelerde yaşarlar falan diye biteviye sormak yerine, dönüp kendimize bakalım çoğunluk olarak. Masaya çoğunluğu yatıralım, inceleyelim bakalım bu nedir, bunun nesi var da böyle kavgacı, savaşçı; bunun nesi yok da böyle unutkan; çok olduğu için mi bedel ödemeden sahip olmaya meyyal hep, az olduğu için mi yoksa hiç insanlığın yararlanacağı şeyler icat edememesi, keşifte bulunamaması; neden yaptığıyla değil de olduğuyla övünme megalomanisine sahip vb. Tedavi edilmesi gereken çoğunluk süsü verilmiş gruba dokunmadan azınlık sayılanı mıncıklamak, tacizden başka bir şey olmuyor; ona azınlık olduğunu şefkatli sözlerle hatırlatma tacizi.

"siyaseten doğruluk"

Azınlık haklarını savunacağız diye kaş yapalım derken göz çıkarmamak için, insan haklarının ahlakla da bağlarını kurmak gerekiyor galiba. İHD soruları olan, soruları soran insanların bulunduğu bir yer... Ya da bence öyle olması gereken bir yer. Başta ABD olmak üzere, Batı'da 90'ların başından beri tartışılan, giderek yerleşen "siyaseten doğruluk" (political correctness) akımından bizim de nasibimizi almamız iyi olacak diye düşünüyorum. (Doğu kültüründe de, Güney'de de, Küzey'de de muhtemelen benzer, belki de daha gelişkin siyasi etik ilkeleri vardır, ama ben bilmiyorum.) Feminizm ve azınlık hakları alanında alınan yol sonucunda artık kadın düşmanı, Yahudi düşmanı, siyah düşmanı sözler edilemiyor kolay kolay -en azından üniversite çevrelerinde. Egemenliğin, ezmenin kabasaba doğrudan değil, dolaylı, ince ifadelendirilişi de eleştirilere hedef oluyor. Davranışları, sözleri mikroskop altına konunca rahatı kaçan egemenler siyasi doğruluğu alaya alıyor, bu akımı savunanları "yobaz"lıkla, "fikir polisi" olmakla suçluyorlar (29.04.1995, Express). Bizde hala herkes "zenci" derken, okuyup "adam olmak" o kadar da tepki çekmiyorken, devletle bağlantılı çeteler tarafından "vergilendirilip" öldürülen Yahudi işadamı hakkında ülkenin çok satan gazetelerinde "Yahudi tefeci pintiliğinin kurbanı oldu" diye yazarken, buna karşılık Şalom'da bile çıt çıkmazken... Bu örnekler istenildiği kadar çoğaltılabilecekken, bizde siyasi doğruluk, "fazlası zararlı" uyarısıyla, "Yeni sansür" başlığıyla ele alındı. Amerika'da, Fransa'da rahatı kaçanların hislerine tercüman olunarak:"Akademik özgürlük, politik doğruculuk adına kısıtlanmaya başlamıştı. Üniversite öğretim görevlileri ırkçı, cinsiyetçi ayrımcı olarak nitelenmemek için ciddi bir otosansür uygulamaya başladıklarını...dilde semantik eşitlik sağlamak adına ifade özgürlüğünün sınırları da giderek daralıyordu..." (31.5.1998, Gazetepazar)

> Milli kültürümüzde, doğru söyleyen "Doğrucu Davut" diye garipsenir ve dokuz köyden kovulur. Bu kültüre sahip toplumda, "siyaseten doğruluk" deyince ilk akla gelenin bazılarının özgürlüğünün elden gitmesi olması şaşırtıcı değil aslında.

Milli kültürümüzde, doğru söyleyen "Doğrucu Davut" diye garipsenir ve dokuz köyden kovulur. Bu kültüre sahip toplum-

da,

"siyaseten doğruluk" deyince ilk akla gelenin bazılarının özgürlüğünün elden gitmesi olması şaşırtıcı değil aslında.

Son sözümü söylemeden önce iki filmden örnek vermek istiyorum. Danimarkalı yönetmen Soren Krgh-Jacobsen'in 17. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde (18 Nisan-3 Mayıs 1998) gösterilen filmi "Kuş Sokağındaki Ada"yı televizyonda izlediğimde tesadüfen Kıbrıslı siyaset bilimcisi Niyazi Kızılyürek ve Kıbrıslı yönetmen Panicos Chrisanthou'nun ortak çalışmaları "Duvarlarımız" filmini daha bir kaç saat önce izlemiştim Fransa Anadolu Araştırmaları enstitüsünde. Gettoya baskınlar düzenleyen Nazilerden kaçan küçük bir Yahudi çocuğunun hikayesini anlatan "Kuş Sokağındaki Ada" filminde, Nazilerin sistemli saldırılarıyla Yahudi gettosu halkının nasıl yok edildiği gösteriliyor. Boşaltılan gettoya yeni yerleşimciler gelir; çoluk çocuk, güle oynaya. Yahudiler gitti, onlardan kurtulduk diye sevinç çığlıkları atan bu "masum halk" oldukça yoksuldur, üstleri başları gibi az miktardaki eşyaları da dökünütüdür, perişan haldedir.

"Duvarımız" filminde de Kızılyürek şöyle söylemişti, kovulan Rumun evine yerleştirilen/yerleşen Türkiyeli ile konuştuğunda: "Hangisine yanayım bilemem. Ona mı yanayım, sana mı?..." Oysa kovulanla yerine konulan eşitlendiğinde, emek vermeden yerleşen, hatta onu oraya yerleştiren günahsız sayılıyor. Bu bakış mesela diğer filmdeki sürülen, yok edilen Yahudilerle yerlerine gelenleri de eşitliyor, ki bu asla kabul edilemez, çünkü tarihi haksızlığı sürdürmek oluyor bu. Hangisi korku, endişe yaşadı, yok edildi, başı öne eğilerek yürütüldü; hangisi kendine sunulanı memnuniyetle sahiplendi? Bunlar ırkçılığa, ayrımcılığa karşı mücadele eden insan hakları savunucularının yok saymaması gereken farklar.

İnsan hakları savunucuları olarak, çoğunluk haklarının sınırlandırılması için de mücadele vermeliyiz çünkü ayrımcılığın geriletilmesi için, hakların genişletilmesi için, iktidardaki erkeklerin, beyazların "özgürlüğüm" dediği pervasızlıkların sınırlandırılması gerekiyor.

Kürşat Bumin (Pasifizme Övgü ve Resmi İdeolojimiz Okulumuz, K.Bumin, SOS Akdeniz Bürosu, Temmuz 1991, İzmir): "Pasifizm Türkiye'de hiçbir zaman ciddiye alınmadı. Ne fetih üzerine kurulu imparatorluk, ne de bağımsızlık savaşı üzerine kurulu cumhuriyet bu kavramla birlikte düşünülemezdi."

"Bağımsızlık savaşlarıyla kurulan devletlerin büyük bir kısmı yurttaşlarına barış ve özgürlük sağlayamadı, bağımsızlık demokrasi için yeterli gücü oluşturamadı." "Ülkeler bağımsız kalarak da diktatörler çıkarabilir." "Türkiye'de millet fikri, özgürlük davası ile birlikte değil de, asıl olarak bağımsızlık davası üzerine kurulmuş." "Türkiye'de hakim ideloloji çerçevesinde anlaşılan ve yaşanan 'millet" fikri de, 'milliyetçilik' anlayışı da Batınınkilerden farklı. Her şeyden önce ülkemizde bu kavramları devlet üretmiş. Batının tersine olarak, devlet milleti yaratmak istemiş. Devleti meşru kılan millet değil; devlet milleti meşrulaştırıyor. Yani ulus-devlet değil de devlet -ulus."

Özür dilememiş devletin çocuklarıyız, inkardan karı olanlar çoğunluklar

Ali Rıza Kardüz (6.1.98, Sabah): "Bizde sistem yağma üzerine kurulu. Halk devlet malını en iyi yağmalatacak olanı başa geçiriyor. Başa geçen halkı yağmaya çağırıyor. Yağma sürdükçe halk memnun. Daha doğrusu memnun olacak da.. Bir yanda yağmalanacak mal

azalıyor, öte yanda yağmalayacak halkın sayısı artıyor.." Hazıra konmak, hak etmeden yemek: Tevfik Fikret: "Yiyin efendiler yiyin/ bu hangi iştiha sizin/ Doyunca, tiksirince, çatlayıncaya kadar yiyin!"

Şili, Pinochet: Arjantin'de kayıpların çocukları polis ya da asker ailelerine verilmiş. Şimdi bu çocuklar kurtarılmış mı oluyor, yoksa ganimet mi?..

Her ne kadar, iktidardakiler azınlıktır dense de, çoğunluk ihtiyaçlarına göre örgütleniyor toplum, hukuki düzenlemeler bile buna göre yapılıyor. Beyaz sağlıklı erkeklere göre.

Küçükleri Koruma Kanununa göre, okul yanına içki ruhsatı verilmez. Ama azınlık okulları...

1992'de İstanbul/Bolluca'da ve 1997'de İzmir/Urla'da Barbaros Çocuk Köyü hakkında, yurtdışından bağış alabilen "Kiliseler tarafından desteklenen papaz okulu" suçlaması. Mesela Y. Şafak Gazatesi Alman misyonerlerinin (Merkezi Viyana'da olan SOS Uluslararası Çocukköyleri Birliği) faaliyeti olarak gördüğünü belirttiği haberinde, RP'li Devlet Bakanı Sacit Günbey'in şu sözlerine yer vermişti: "Türkiye'de bir takım vakıflar, bu tip köyler kurarak çocuklarımızı Hiristiyanlaştırmak istiyor. Karşılarında devlet var, meydan okumaya kalkışmasınlar" diye tehdit savurmayı da ihmal etmedi.

Irkçılık hırsızlığa gerekçe, meşruiyet, mülkiyetin el değiştirmesine haklılık kazandırma. Mal canın yongası. Vakıf binası ucuz olur...

(15.4.97) Türkiye Korunmaya Muhtaç Çocuklar Vakfı devletin denetimini istemiş, müdür tayin etmelerini beklemiş, bunun yerine müfettişler gönderilmiş, el kadar çocuklara size cinsel tacizde bulunuyorlar mı diye soran, kız ve erkek çocukların din ayrımı gözetmeksizin bir arada yaşamaları, kimsesiz çocuklar barınıyor. Çocuklar hıristiyanlaştırılıyor, Hıristiyanlık propagandası yapılıyor, cinsel sapmalar var. Vakıflar Genel Müdürlüğü bağış alabilmesi için gerekli izni vermeyip, buna rağmen bağış almayı sürdürdüklerini ve çocuk köyünün bağış veren yabancılarca yönetildiğini iddia ederek vakfı mahkemeye vermiş. Vakıflar Genel Müdürlüğü kapatma tehdidini sürdürmüş.

Milliyetçi ve İslamcı medya ile bürokrasi elele. Bebekte'ki asırlık Fransız Yetimhanesi 1995'te, Süryani ve Keldani çocukları barındırdığı için suçlanan.. Arazisine Vakıflar Genel Müdürlüğü el koymuş kitabına uydurup, sonra da dönemin iktidardaki partisinden bir milletvekilininin kardeşinin şirketine 49 yıllığına kiraya verir. Bundan sonra yetimhane ile şirket karşı karşıya kalır, şirket tahliye davasını kazanır, tasviye etmeye çalışır çocukları ve bakıcılarıyla. Ocak 1998'de Bakanlar Kurulu turizm alanı ilan etti yetimhanenin bulunduğu yeri. Böylece yeşil alan da çiçek denen çocuklar da kazınacak, yerine beton yapılar.. Yabancı uyruklu kişilerin ve gayrimüslim vakıfların mülkiyetinden almak için senelerce çaba gösterdiğini saklamaya gerek duymuyor. (A. Rıza Kardüz, 11.3.98, Sabah)

Irkçılık hırsızlığa gerekçe, meşruiyet, mülkiyetin el değiştirmesine haklılık kazandırma. Mal canın yongası. Vakıf binası ucuz olur.

Geçerken değinmiş olayım; Cumhuriyetin 75. yılı, ama Hava Kuvvetleri Komutanlığının 87. yılı bu yıl.

IRKÇILIĞI FARKETMEK

"Biliyorum. Siyah bir kadının kalkıp size kadın hakları hakkında birşeyler anlatmasını görmek rahatsız ve huzursuz edici geliyor. Hepimiz o kadar aşağılara atıldık ki, kimse yerimizden kalkabileceğimizi düşünmedi, fakat yeterince uzun ezildik, şimdi, yeniden kalkacağız ve şimdi ben buradayım."

Bêrîvan

Biz filmlerde tanıdık ırkçılığı, beyaz Amerikalıları siyah kölelere zulmederken izlediğimizde bunu onlara has bir şey olarak düşündük. Hatta kendi kendimize iyi ki "siyah değilmişiz" deyip tanrıya şükrettik.

Daha sonra dört yanı düşmanlarla çevrili Türkiye'de, Türkü sevmeyenlerle, varolmalarını istemeyenlerle tanıştık tüm sosyal derslerimizde. Buna rağmen hala kavrayamamıştım neden herkes Türklerin düşmanı diye. Bize öğretilenin *"yerel ırkçılık"* olduğunu kavramak için büyümek gerekiyordu.

Çeşitli sebeplerle Avrupa ülkelerine yerleşmiş olan tanıdıklarımızın oradaki güzel yaşamın yanında, kendilerine yapılan ikinci sınıf muamelesini anlattıklarında, kara saçlı bir beyaz olmanın hiç de şükredilecek birşey olmadığına kanaat getirmiştim.

Batıda yetişen bir Kürt olarak Türklerle yaşadığımız bazı şeylerin (!) adının ırkçılık olduğunu farketmek için de belli bir zaman gerekiyordu.

Ezilen kesimden olmanın sorumlulukları her zaman ezeninkinden daha fazla olmuştur. Neden bu durumda olduğunu bilmek, anlamak, anlatmak zorundasındır. Yoketme politikasının temeli olan ırkçılığa karşı mücadele etmek zorundasındır. Bize ait olmadığı halde *"haklılık"* kavramını elde tutmanın yolları olarak olabildiğince olumlu davranmak zorundasındır.

Irkçılığın ne demek olduğunu buna maruz kalanlar biliyorlar. Yapanlar kendilerince uygulamalarına gerekçe getirirken, seyredenler bunun farkında bile olmuyorlar. Bizler için son dönemde her an olması muhtemel linç girişimleri gerekçeleriyle yasal hale getiriliyor. "Toplumsal tepkinin şiddete dönüşmemesi için şiddet mağdurları -sabır taşırma-mak zorundalar." "Önemli olan hakların değil, nerede nasıl davrandığındır." Yani kimin boyunduruğu altında olduğunu bilmek ve ona göre davranmak zorunda kalmaktır.

"Geçmiş otuz yıl içinde beyazlara yapılan cinayetlerin ne hepsi ne de bir kısmı ışığa çıktı. Fakat beyazlarca toplanan ve korunan ve sorgulanmamış istatistikler, bu yıllarda on binden fazla siyahın soğukkanlılıkla dava edilmeden ve yasal mahkumiyeti bile olmadan öldürüldüğünü ortaya koyuyor. Ve yine de, beyaz adamın bir siyahı öldürmeye cesaret edişindeki cezadan mutlak muaf olma kanıtı olarak, aynı kayıtlar, bu yıllar boyunca tüm bu cinayetler için, ancak üç beyaz adamın yakalanıp suçlandığını ve idam edildiğini gösteriyor. Renkli insanların cinayeti için üç beyaz adam linç edilmediğinden, bu üç idam siyahların katli için beyaz adamlara verilen biricik ölüm cezaları olarak kalıyor."

Nasıl yaşar insanlar ezikliklerine başkaldırmadıkları sürece? Ya da toplumlar haklarını aramadıkları sürece ne olarak yaşarlar? *"Vatansızlık ya da kimliksizlik"* uygun bir tanım mı? Ya da birşeyler yapmak için sebeplerinizin derecesi ne olmalıdır?

Kendinize ait kültürü sahiplenemediğiniz için kullanılmasını ya da yok edilmesini izlemek zorunda kalırsınız. Size dayatılan

başka bir kimliktir. Anadilinde eğitime sahip olamadığınız için dayatılan dilde öğrenim görmek zorundasınız ve öğrenim ihtiyacı için sunulanı kullanmaktan başka yol bırakılmaz size. Buna rağmen sunulanın bir lütufmüş gibi görmeniz beklenir.

"Irkçılığın şaşırtıcı güçleri çoğunca onun irrasyonel, karman çorman mantığından kaynaklanır. Önde giden ideolojiye göre, siyah halk sözde entellektüel gelişme yeteneğinden yoksundu. Dahası, mal olmuşlardı, insanlığın beyaz örnekleriyle karşılaştırılınca doğal olarak aşağıdaydılar. Fakat eğer gerçekten biyolojik olarak aşağı olsaydılar, bilgi sahibi olmak için ne arzu ne de yetenek gösterememeleri gerekirdi. Böylece, öğrenme için hiçbir yasaklama gerekli olmazdı. Gerçekteyse, elbette ki, siyah halk her zaman eğitim elde etmek için ateşli bir sabırsızlık sergilemiştir."

Yakın bir tarihte yayınlanan, Genelkurmayın "gizli genelgesi" geliyor aklıma, "Kadınlar Irk ve Sınıf" adlı kitabı okurken. Kürt nüfusunun hızla yayılmasından endişelenen MGK, "Gelecekte bu üreme hızıyla Kürt nüfusunun, Türk nüfusunu ezici bir çoğunlukla geçeceğini" iddia ediyordu. Sanırım '96 yılıydı. Bu genelge üzerine yayılan söylentlerden biri de, aşıların içine kısırlaştırıcı maddelerin konulduğu ile ilgiliydi ve birçok Kürt aile çocuğunu aşılatmamıştı. Bir kadın haber programında "çocuğumu aşılatmadım çünkü o aşılar kısırlaştırıyormuş" diyerek gerekçesini anlatıyordu İstanbul gibi bir şehirde. O zaman da dikkatimi çeken bu konuya *"şaibe"* bile olsa neden çok fazla değinilmediği idi. Geçtiğimiz aylarda tekrar canlanan "çocuk felci aşı kampanyası" programı kapsamında Kanal D'nin doktor spikeri Kürt illerinden birine haber için gitmişti. Yaptığı haberde çocukları sakat kalan bir aileye neden çocuklarını daha önce aşılatmadıklarını soruyordu. Tek oğula sahip olan baba "O zaman duyduk ki aşılar kısırlaştırıyormuş bende tek oğlumu soyumun devamı için korumak istedim o yüzden aşılatmadım." diyordu.

*"... İster güçle olsun, ister bu ülkedeki diğerlerinin yüksek doğum oranları sonucunda olsun, Amerika halkının yabancı ya da zenci **,nesliyle yer değiştirmesini....önleyici bir durum olarak...."*

"Amerika Doğum kontrolü birliği içerisinde siyah halk için doğum kontrolü çağrısı, zorunlu kısırlaştırma çağrısı ile aynı ırkçı kesinliği taşıyordu. 1939'da onun ardılı, Amerikanın Doğum Kontrolü Federasyonu, bir "Zenci Projesi" hazrladı. Federasyonun sözleriyle,

"Zenci kitlesi, özellikle güneyde, hala, dikkatsiz ve hastalıklı biçimde üriyordu. Bu da zenciler arasındaki artışın, beyazlar arasında olandan da çok olan artışın, nüfusu en sağlıksız ve çocuklara bakmaya en az muktedir olan kesiminden olmasıyla sonuçlanıyor."

Siyah papazları yerel doğum kontrolü komiteleri yönetmeye davet eden Federasyon'un çağrısı, siyah halkın doğum kontrolü propagandalarına karşı alabildiğince savunmasız bırakılmasını savunuyordu. "Dışarı söz sızmasını istemiyoruz," diye yazıyordu Margaret Sanger bir meslektaşına mektubunda,

"...Bizim zenci nüfusu söndürmek niyetinde olduğumuzun anlaşılmasını istemiyoruz ve papaz da, eğer bu bazı isyankar üyelerce anlaşılırsa, ortalığı sakinleştirebilecek tek kişi."

Savaş denetimsizliği ve yapılabilecek herşeyin hak olarak görülmesini sağlayarak karşımıza çıkıyor. Sanırım 5-6 yıl önce Bosna'lı tecavüz mağduru kadınlara adanan bir tiyatro oyunu izlemiştim. Rus Avusturya savaşında işgalci güç olan Rus askerlerine evlerinde cinsel hizmet vermeleri için, elit

tabakadan kültürlü eğitimli kadınlar seçiliyordu. Bu durumun organizesini sağlamak için görevlendirilen asker bir süre sonra kendi karısınında tecavüz mağduru bir kadın olduğunu itiraf ediyordu. Hala her türlü savaşın, konuşturma yöntemlerinin, aşağılama ve intikam alma silahı olarak ilk sırada olan tecavüz, dünyanın her yerinde kullanılagelen bir yöntemdir.

"Irkçılık her zaman için baskıyı cesaretlendirme yeteneğinden güç almıştır. Siyah kadınlar ve renkli kızkardeşleri ırkçılık kaynaklı saldırıların temel hedefleri olurken, bayaz kadınlar da acı çekti. Çünkü bir kere beyaz erkekler siyah kadınlara ceza almaksızın cinsel saldırılar düzenleyebileceklerine ikna olunca, kendi cinslerinden kadınlara karşı davranışları da değişmeden kalamazdı. Irkçılık her zaman için tecavüz kışkırtıcısı olarak hizmet etti ve Birleşik Devletlerdeki beyaz kadınlar, bu saldırıların onlara sıçrayan ateşinden zarar gördüler. Bu, ırkçılığın, bayaz kadınların, onların renkli kardeşlerine yöneltilen özel baskının kurbanı olmalarına yol açarak, cinsiyetçiliği beslediği bir çok yoldan biridir."

Amerika'lı Siyah Kadın Angela Davis kitabında soruna muhatap olan taraflardan acı çekenin tek başına kendi kimliğiyle mücadele etmek zorunda olduğunun mesjını veriyor bize. Irkçılığın devamlı müdavimleri kara derili insanlar beyaz topraklara zorla getirildikleri andan itibaren, belki de öğrenerek yaşadıkları en önemli deneyimi "her koşulda mücadeleyi" bize bu şekilde ulaştırabiliyorlar.

Dilleri, dinleri, renkleri bize benzemeyen bu insanlarla aramızdaki kilometrelerce mesafeye rağmen yaşadıklarımız ne kadar da benzeşiyor.

Kürtler neyin kavgasını veriyor diye soranlara, siyah bir Amerikalı felsefe profesörü kadının, siyah kitabıyla cevap vermek oldukça ilginç olsa gerek! Kendi arzularıyla orada olmayan siyahlar o koşullarda yaşamak için susmalı mıydı? Tek tek başlayan özgürlük mücadelelerini kölelik ortadan kaldırıldıktan sonra bile sürdürmek zorunda kalmak onların kendi tercihleri miydi?... Ya da halklar böyle bir durumla neden karşı karşıya bırakılır? Bu koşulları yaratanlara neden bu soru sorulmaz?!

Kölelikle başlayan siyah özgürlük hareketini tüm ayrıntılarıyla ele alan Davis, ırkçılığı tüm çelişkileriyle dile getirmeye çalışıyor.

Büyük bir birikimin ve titiz bir araştırmanın sonucu olarak ortaya çıkan kitap, mücadeleci kadınları tanıtırken, onların mücadele perspektiflerini başlıklar halinde ele alıyor. Kölelik karşıtı kampanyadan, kadının oy hakkı mücadelesine, eğitim hakkından, klüp hareketlerine, komünist kadın hareketinden tecavuzcü mitine, işçi sınıfı ve ev işinden, kadının doğum hakkına kadar her konuya değiniyor. Irkçılık ve cinsiyetçiliği konu alan Türkçe kaynakların ne kadar az olduğunu görünce konunun ne kadar da başında olduğumuzu fark edebiliyoruz. Kitabı tanıtma niyetiyle başlamıştım, ama kendimize benzer durumları farkettikçe karşılaştırmalı bir yazının ortaya çıktığını gördüm. Galiba bir Kürt kadınının başka bir gözle okumasına da olanak yok gibi.

Bu yaşanan trajediye benzer durumların ezilen veya özgürlük mücadelesi veren birçok ulusta yaşanabileceğini düşünüyorum. Ezenlerin olduğu gibi ezilenlerin de ortak yanları çok...

* Tüm alıntılar, Kadınlar Irk ve Sınıf adlı Angela Davis'in Sosyalist Yayınlar'ı tarafından Ekim-1994'de çıkan kitabından alınmıştır.

** Alıntılarda "zenci" egemenlerin söyleyiş biçimini anlatıyor, kullanıldığı gibi aldık.

Irkçılık yanıbaşımızda, içimizde, her yerde...

FATMA Kayhan

Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesi ile doruğa çıkan Kürt ve azınlık düşmanlığı, yükselen ırkçılık sola nasıl yansıdı? Başlıbaşına bir araştırma ve değerlendirme konusu. Genel olarak, mümkün mertebe Kürtlerden uzak durmak, bulaşmamak ve küçümseyerek ya da aşağılayarak bakmak (Abdullah Öcalan'ın Türkiye getirilmesi ve İmralı'daki duruşma sürerken laf atma düzeyinde gayri ciddi siyasi değerlendirmeler...). Örneğin, Tesadüfen gittiğim Kadıköy ÖDP'ye İlçe Başkanı, Kürt olduğumu öğrendiğinde hemen, "Başkanınıza koca bir ada verdik..." demez mi? Ben kimim, politik görüşüm ne gibi şeyler ilgi alanında değildi. Niçin benim başkanım oluyordu? Kürt değil miydim, yeterdi, hepimiz aynıydık...

Çok gerileyen, sağa kayan tavırların yanısıra, kendini otorite olarak hissettiren bir Kürt muhalefetinin inişe geçişine ilişkin değerlendirmeler ve adeta bundan hoşnutluk hali...

Son gelişmeler, Türk dostlarımızla ilişkilerimizi çok etkiledi. Sokakaklarda, otobüste, alışverişte yaşadığımız günlük tacizler bir yana, etrafımızda parmakla sayılacak dost göremez hale geldik. Tüm Kürtler aynıyız onların gözünde, hepimiz bu ara kötüyüz.

Sadece dergi olarak karşılaştıklarımızı sıralasak bile, iç açıcı bir tablo göremeyiz. Büroya ziyaretler iyice azaldı ya da gelinmez oldu. Dergi satışları düştü, dağıtım, abone etkilendi. Geri plana çekilme, bekleme ve zarar görmemeye çalışan bir tutum izlendi. Bu sürede Türk yazarlarımızdan Hatice kendiliğinden ziyaret edip, durumumuzu öğrenmek istedi ve yapabileceği bir şey var mı diye sordu. Hiç unutmadık, telefonların bile çok az çaldığı o yalnızlık günlerinde çok duygulanmıştık. Sokakta bizi görenler derginin kapanıp kapanmadığını soruyorlardı. Son derece tedirgin bir havaydı. Nereye gitsek sanki, "siz halen buralarda mısınız?" der gibi bakıyorlardı.

Dergi dağıtımı sırasında ilginç vakalarla karşılaşıyorduk. Örneğin, her zaman dergi sattığımız bir sendikada, Türkler, "Bu akşam eve gitmiyorum, bir toplantım var.." gibi gerekçelerle dergi almak istemiyorlardı. Bu manzarayı izleyen ve tanışmadığımız bir Kürt erkeği hemen gelip dergiyi aldı ve orada tanımadığımız diğer Kürtlere de satmaya başladı. Biz oturduk, o bizim yerimize sattı. Bu ara Türklere de laf yetiştiriyordu, "Zor dönemde kaçacak delik ararsınız..." gibi. Normal koşullarda feminist bir Kürt kadın dergisini almayacak bir çok Kürt erkeği alarak, sadece

www.arsivakurd.com

Kürt olarak dayanışma gösterdi. Diğer feminist Türk kadınları da Kürtlüğümüzü son dönemde tehlikeli bulduğu için almadı. Bu da kadınlığımızın güme gittiği dönemlerden biri. Savaş sürdüğü sürece hepimiz önce Kürdüz galiba, dostun da düşmanın da gözünde...

İTÜ Maçka'da "Kadının Siyasi Temsili" konulu toplantıda, hiçbir Kürt kadın ne konuşmacı ne de izleyici olarak davet edilmemişti. Biz de zaten bir yerde duyup dergi satmak üzere gitmiştik. Yüzlerce kadının olduğu toplantıda sadece dört dergi sattık. Normal koşullar altında çok fazla satacağımızı biliyorduk. Gün 21 Mart'tı. Kimse üzerinde "Kürt" yazan bir dergi ile sokağa çıkmak istemiyordu. Görülmeye değer manzaralardı, kimi görmezlikten geliyor, kimi konuyu değiştirip hemen yanımızdan ayrılıyordu. Zaten iki kadın arkadaş kendi kendimize kaldık. Sanki "ne işiniz var burada" der gibiydiler. Bir kişi, Kürt kadınlarını davet etmek istediklerini ama çok işleri olduğundan ulaşamadıklarını anlatıyordu mahçupça. Davetsiz misafir olmak ne kötüymüş... Bu ara ne kadar uzak dursak bizi o kadar sevecekler belliki... Kadınların siyasi temsili konuşulurken ÖTEKİ kadınlar unutuluyordu.

"Kürtlere kötü davranılıyor, farkındayım birşeyler yapmak istiyorum. Oturduğum evin yakınındaki bakkal görse bana karşı tavırları değişir. Üniversitede YÖK'e bağlı çalışıyorum, işim tehlikeye girer. Evimden, bağlı olduğum ilişkilerimden olmak istemiyorum..."

> "Irkçı karmaşığın yok edilmesi yalnızca kurbanlarının başkaldırmasını değil, aynı zamanda bizzat ırkçıların dönüşümünü ve sonuç olarak ırkçılığın var ettiği cemaatin iç çözülüşünü gerektirir."

İstanbul Kadın Platformu'nun tesadüfen gittiğim bir toplantısında tanık olduğum bir kadının sözleriydi bunlar. Konu 25 Kasım "Uluslararası Kadınlara Yönelik Her Türlü Şiddete Son" günüydü. Bazı Kürt kadınları, hazırlanacak ortak metinde kendi taleplerinin olmasını istiyorlardı, buna karşılık verilen cevaplar çok benzerdi; "Kürtleri seviyorum, iyiler, çok baskı görüyorlar, ama..." Bunların ardından Stella Ovadia'nın şu sözlerini hatırlamamak mümkün değil:

"Ve Yahudi, yani azınlık yani senden farklı olduğumu baskı yaparak hatırlatmak isteyenler olursa yeniden, bu ülkede, bana bırakma mücadeleyi. Çünkü, ırkçılık bu denli yaygın ve bulaşıcı olduğu sürece ırkçılıkla mücadele yalnızca azınlıklara bırakılamaz. Evet, Yahudi olduğumu ne unut ne de hatırlat..."**

Yahudi sözcüğünün yerine Kürtleri koyarak da aynı sözleri söylemek mümkün.

Muhalif gecelerde...

Dergi olarak gelirimiz esas itibariyle elden satış ve abonelerle olmakta. Bunun için, muhalif kesimin düzenlediği gecelerde-şenliklerde stand açmak yararımıza,

www.arsivkurdi.org

hem okuyuculara ulaşmak hem de dergi satmak için iyi bir avantaj.

Sosyalist İktidar Partisi Şenliği

SİP'in şenliğini öğrendiğimizde, daha önce haber vermediğimiz halde kapıda tertip komitesinden bir arkadaşa dergi satmak istediğimizi anlattık. Sıcak bir ilgi ile karşılayıp, yardımcı da oldular. Yine de gece boyunca, Kürtlüğümüze dair taciz yaşamadık değil. Nasıl? Standa gelip dergilere bakanların büyük kısmının sorduğu ilk soru, "Neden Kürt kadın dergisi, hepimiz insan değil miyiz? Kürt demekle ırkçılık yapmıyor musunuz? Ne demek cinsiyetçiliğe ve ırkçılığa karışı? Niye ısrarla Kürt diyorsunuz, ayrımcılık olmuyor mu? Estağfrullah hepimiz insanız ya da önce insanız." Sanki biz başka bir şey olduğumuzu iddia ediyoruz. Kendisi Türkçe konuşunca önce insanlığı nereye gidiyor? Ne zaman stand açsak benzeri sorularla karşılaşıyoruz. Öğrenmek için sormuyorlar, cevabımızı da çoğu kez dinlemiyorlar.

Özgürlük ve Dayanışma Partisi Şenliği

Seçim çalışmaları sırasında ÖDP'nin şenlik yapacağını duyduk ve kaçırmayalım diye bir yetkiliyi arayıp stand açmak istediğimizi belirttik. "Oluru" alınca da o gece gittik. Bir problem yaşamadan standımızı açtık ve dergilerimizi satmaya başladık. Yaklaşık on bin insanın katıldığı gecede

> "Ve Yahudi, yani azınlık yani senden farklı olduğumu baskı yaparak hatırlatmak isteyenler olursa yeniden, bu ülkede, bana bırakma mücadeleyi. Çünkü, ırkçılık bu denli yaygın ve bulaşıcı olduğu sürece ırkçılıkla mücadele yalnızca azınlıklara bırakılamaz. Evet, Yahudi olduğumu ne unut ne de hatırlat...

toplam 20 dergi satabildik. Bize olan ilgi anlatılmaya değerdi. Haklarını yemeyelim; bazı insanlar, -herhalde bir elin beş parmağını geçmez- sempatiyle yaklaştı. Ezici çoğunluk ilgisizdi. Bir çoğu da negatif ilgi gösterdi. Bunlar bildik, "insanlık, önce insan olmak" nutuklarıyla yetinmediler. Genelikle bunlara hazırlıklı olarak stand açıyoruz, artık alıştığımız sıradan tacizler. Şimdi anlatacağım meselede muhtemelen Türk arkadaşlarımızdan iki tanık olmazsa kimse inanmayacak, benim "aşırı hassasiyetime" bağlayacaklar. Bir Türk kadın geldi ve dergimizi evirdi çevirdi, gözümüze sokacak tarzda; "Ben eskiden Kürtleri severdim, ama siz kan döküyorsunuz, teröristsiniz, sizi sevmiyorum, burda işiniz ne..." demez mi? Söyleyecek bir şey demeye varmadan dergiyi masanın üstüne suratımıza çarpar gibi atıp gitti. Öylece üç kadın ağzımız açık ardından bakakaldık. Bir an ÖDP'nin mi yoksa MHP'nin mi şenliğinde olduğumuzu anlamadık... Belki yapacak bir şeyler vardı. Kim olduğunu tesbit edip, ÖDP'ye bildirmek veya öyle davranmaya hakkı olmadığını onun anlayabileceği bir dille anlatmak vardı...

Ne de olsa misafir gittiğimiz bir şölende provakatör olmak istemediğimizden mi, yapacağımız tüm girişimlerin bir sonuç vermeyeceğini bilmenin yorgunluğundan mı... Da-

ha bir dolu sorunun cevapsızlığından mı nedir hiçbir şey yapamadık. Bir kez daha anladık ki, -son günlerde sık oluyorsa da- Kürt olmak bu ülkede iyice tehlikeli olmaya başladı...

Aynı şenlikte, bu kez sosyalist bir erkeğin bize, logonun altına "Cinsiyetçiliğe ve Irkçılığa karşı Kürt Kadın Dergisi" diye yazmanın ne kadar gereksiz ve yanlış olduğuna dair nutuk çekmesi. Ona hiç cevap vermeyip gülümsemeyi yeğledik. Yanımızdaki standda bir Kürt erkek arkadaş vardı. Muhtemelen dayanamdı ve Türk grupları arasında politika yaptığı için onlara karşı "hoşgörülü" olmayı daha bir beceriyor olsa gerek, gayet sabırlı ve düzgün bir şekilde uzun uzun anlatma, açıklama ve ikna etme ihtiyacı duydu. Bizimki, bu tavrın bilmezlikten kaynaklandığını sanıp onu bir güzel bilgilendirmeye çaba gösteriyordu. Oysa Türk erkek sosyalist, bıyık altında gülerek dinliyor, Marksizmi ve enternasyonalizmi anlatıyordu. Canı yanmayan birinin enternasyonalizm nutukları da zor çekilir bir şey. Yavan, kuru ekmek yemek gibi, hariçten gazel okumak gibi... Ona göre, ırkçılıktan sözetmek lüzumsuz bir şey, çünkü bu memlekette "o şeyden" eser yok... Hepsi de Türk olmayanların uydurması, Türk halkının engin hoşgörüsü karşısında bizim nankörlüğümüz aslında... Milliyetçiyiz vb.

Emeğin Partisi Şenliği

Emeğin Partisi'nin düzenlediği gecede en kötüsünü yaşadık. Bakırköy Fildamı Gösteri Merkez'ine gidip, bulduğumuz yetkiliye derdimizi anlattık. Olamayacağını söyledi. Biz de ancak bu tür etkinliklerde dergi satışı yapabildiğimizi, dağıtımda zorlandığımızı ve bize dayanışma gösterirlerse sevineceğimizi anlattık. Israrımız karşısında içeriye girip diğer arkadaşlarına danıştı. Ama boşunaydı. Hiç bir derginin satışına izin vermiyorlardı, seyirciler rahatsız oluyormuş, onlar da böyle bir karar almışlardı. Biz de ayrımcılık yaptıklarını, olanaklarını sadece kendilerine sakladıklarını söyledik. Bunun karşısında hiç de kibar olmayan bir tarzda, " O sizin düşünceniz, bizi ilgilendirmez, bizim kararımız böyle, izin veremeyiz" dediler. Biz de çaresiz kapıdan döndük. İlk kez bir muhalif gecede kapıdan çevrilmiş olduk. Sonradan öğrendiğimize göre, başka kurumlar stand açmıştı.

Babibar'dan bir alıntı ile bitirelim: *"Irkçı karmaşığın yok edilmesi yalnızca kurbanlarının başkaldırmasını değil, aynı zamanda bizzat ırkçıların dönüşümünü ve sonuç olarak ırkçılığın var ettiği cemaatin iç çözülüşünü gerektirir. Yirmi yıldan beri sık sık belirtildiği gibi durum bu açıdan tamamen cinsiyetçilikle benzerdir; cinsiyetçiliğin aşılması, hem kadınların başkaldırmasını hem de "erkekler" cemaatinin çözülmesini gerektirir. Oysa ki, bu cemaatin oluşumu için ırkçı kuramlar vazgeçilmezdir. Aslında kuramı (kuramları) olmayan ırkçılık yoktur. Kendimize ırkçı kuramların daha çok seçkinlerden mi yoksa kitlelerden mi, egemen sınıflardan mı yoksa ezilen sınıflardan mı çıktığını sormak tümüyle boşuna olacaktır. Buna karşın entellektüeller tarafından "akılcılaştırıldıkları" apaçıktır. "***

* Stella Ovadia "Yahudi olduğumu ne unutmaya ne de hatırlatmaya hakkın var... (gizli ya da açık ırkçılık yapmak istemiyorsan tabii)", Birikim Mart-Nisan 1995

** IRK ULUS SINIF- Belirsiz Kimlikler, Balibar ve Wallerstein, Metis Yayınları- Birinci Basım: Mayıs 1993

İdam Edilen İlk Kürt Kadını: LEYLA QASIM

"Eğer pişmen olacağım bir şey varsa o da, erken öleceğim ve ulusum için daha fazla mücadele edemeyeceğimdendir. Eğer, af edilmeyi talep edeceğim birileri varsa o da Kürt halkıdır, çünkü onlar için az mücadele ettim."

Bêrîvan

Devrimci bir kadının, bir savaşçı olan Leyla Qasım'ın bize ulaşan ve unutulmayan son sözleri bunlar. Adına şiirler yazılan, türküler söylenen Leyla Qasım'ın tarihteki önemi altı arkadaşı ile birlikte gerçekleştirdiği uçak kaçırma eyleminde yakalanmasıyla başlar.

Leyla Qasım

Leyla, arkadaşları Cevat, Nesimi, Fusat, Müfti, Hasan ve Reşit ile gerçekleştirmeye çalıştıkları eylem sırasında 29 Nisan 1974'te Irak Baas Rejiminin kolluk kuvetleri tarafndan yakalanır. Çok kısa süren yargılama sonrasında, ölüme mahküm edilir bu altı genç insan. 13 Mayıs 1974'te ise alınan idam kararı infaz edilir.

İdam edilen ilk Kürt kadını Leyla Qasım, 23 yaşında genç bir kadındı o zaman. Bağdat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencisi olan Qasım'ın mücadeleyle tanışıklığı da öğrencilik yıllarında başlar. Sempatizan olarak yürüttüğü mücadelesini, 1973'te yılında PDK (Kürdistan Demokrat Partisi) üyesi olarak parti saflarında örgütlü hale getirir.

1950 Kerkük- Xanegin doğumlu Leyla, ailesiyle Bağdat'a yerleşir. Bağdat'ta başlayan mücadele, Bağdat'ta tarihleşir. Leyla adı bölünmüş Kürt ülkesinin her parçasında ulusal bir kadın simgesi olarak varoldu. İdam edilirken 24 yaşında olan genç Kürt kadını Leyla, bugün 49 yaşında, yeteri kadar mücadele edemediği için özür dilediği halkının simgesi olarak yaşıyor.

www.ursvaroord.org

Bejan Matur:
"TANRI GÖRMESİN HARFLERİMİ"

"Allahın duvarında bir harftir kadın
Siyah kuğuya benzer
Beklemeyi öğrenmiş"

SARA Zengin

Bu dizelerin sahibi Bejan Matur ile tanışmak, konuşmak, bununla kalmayıp ROZA okurlarıyla paylaşmak artık farz olmuştu. "Tanrı Görmesin Harflerimi" ve " Rüzgar Dolu Konaklar" kitaplarında topladığı şiirlerini okuduktan sonra....

Çok okuyan biri değilim, oldukça pasif bir okuyucu olmaktan öte şiirle aramda ciddi bir bağ yoktur. Şiir denilence, kız kardeşimle aynı baba evini paylaştığımız, yeni yetme genç kızlık zamanlarımızda, ortak odamızda gece yatarken ışıkları söndürüp onun ezberlediği 100'den fazla şiiri dinleyerek huzur içinde uyuduğum geceler aklıma gelir.

Bejan Matur'un şiirleri bana epeydir unuttuğum o yılları hatırlattı ve benzer bir tat ve yakınlık hissi yaşattı. Başta kendi ve kitabının adı olmak üzere tüm şiirlerine egemen olan sarıcı, yakın ve sıcak atmosferi bunu sağlıyor. En çok da "Bejan" adı. Türkçesi, "Sancısız"....

Üstelik anne ile babasının seçtiği bir ad değil, henüz altı yaşında ilkokula başladığında bir dil sürtçmesi sonucunda Bercan'ken Bejan oluyor. Yani kendi adını kendi koyuyor.

Bejan Matur *Foto:Tülin Altılar*

İlk şiirleri Ekin Belleten ve Yazıt dergilerinde yayımlanır; bunları Edebiyat Eleştiri, Adam Sanat ve Defter dergilerindeki şiirleri izler. Avesta Yayınları tarafından 1996'da yayımlanan ilk kitabı "Rüzgar Dolu Konaklar" geniş ilgi gördü ve 1997 Orhon Murat Arıburnu ve Halil Kacagöz ödüllerini aldı.

Metis Edebiyat, "Tanrı Görmesin Harflerimi" ile birlikte, "Rüzgar Dolu Konaklar"ın yeni basımına da yer verdi.

1994'te ilk kez Türkiye dışına çıkar ve Almanya'da aralıklarla sekiz ay kadar yaşar. Daha sonra, İngiltere, Fransa şehirlerini de gezer, bir süre kalır.

Maraş-Pazarcık'ın Maksutuşağı Köyü'nde 1968'de doğan Bejan Matur, ilkoğrenimine de burada başlar. Daha sonra Antep'te altı yıl kalır ve orta öğrenimini de orada tamamlar. Üniversite yıllarında, "Sıkılmak ve hayata hazırlanmak için inziva yeri diye değerlendirdiği Ankara'dadır. AÜ Hukuk Fakültesi'ni bitirir, fakat hukukçu olmayı seçmez.

Öğrencilik yıllarında da İstanbul'a gider gelir ve ilgisini çeker İstanbul. "Çok cazibeliydi, ritmi, tarihi her şeyi.... Bir gün burada yaşayacağımı biliyordum." Bugün İstanbul Boğazı'nda yalnız başına yaşıyor.

Yeni kentler hep ilgisini çekmiş ve halen çekiyor da. Gezdiği ve bir süre kaldığı kentlerden biri olan Londra için; "Başlangıçta ilişki kuramadım. Londra, zaman isteyen bir şehir, sofistike ve yaşadıkça sevilecek bir yerdi. Tabi büyük kentler dışında doğa da ilgimi çekiyor. İskoçya'dan çok etkilendim. Oradaki doğa, bana annemin anlattığı yayla hayatını duyurdu. Benim için çok etkiliydi. Hep başka yerleri özleyen ve giden bir kadın. "Şimdi, evim İstanbul'da. Artık yarı yerleşik bir hayatım var. Yazları burda kışları başka yerde, muhtemelen Londra'da olacağım. Türkiye, kadınlar için yaşanması daha zor bir ülke. Başka ülkelerde gövdemle ilişkimi daha rahat yaşıyorum. Londra'da yürüdüğüm bir parktaki rahatlığı burada hissedemiyorum. Her yerin kendine ait enerjilsi var ve o seni kuşatıyor."

Doğduğun yerleri biraz anlatır mısın?

Maraş'ın rakım olarak Çukurova'ya bitişen bir ova köyünde doğdum. Her günbatımında Toroslar'ı görüyordu evimiz. Ve hemen gerisinden başlayan Ahır Dağları, Nurhak'a kadar uzanan bir sıra oluşturuyordu. Bir eşik noktası gibiydi; Akdeniz ve kara ikliminin, Türkçeyle-Kürtçenin, Alevilikle-Sünniliğin yan yana durduğu, duramadığı bir eşik. Bir Alevi-Kürt köyüydü. Maraş'ta tuhaf bir sosyolojik oluşum var. Ova köylerinde yaşayan ve toprak sahibi olanlar Kürt-Aleviler. Yüzyıl başında göçebe yaşayan Kürt aşiretlerini bir iskan yasasıyla bataklık olan ovaya yerleştiriyorlar. Osmanlının Balkanlar'dan getirttiği Türk göçmenleri ise yaylalara. Fakat daha sonra iklimin ve sulamada yapılan barajın etkisiyle ova verimli toprağıyla Kürtleri toprak sahibi ve varlıklı, Türkleri ise bu topraklarda çalışmaya gelen yoksullar durumuna getiriyor. Benim babam o varlıklı adamlardan biriydi. Güneydoğu'daki gibi ağalık sistemi yok orada. Sadece toprağı daha çok olan ve hiç olmayanlar var. Ve değişmeyen tek şey hala bugün dağ köylerinden çalışmaya gelen yoksul Türklerle toprak sahibi varlıklı Kürtlerin bu garip dengeyi nasıl sükunetle taşıdıkları ve Maraş'ta kabaran milliyetçilikten etkilenmemeleri. Bu beni hep şaşırtmış ve düşündürtmüştür.

Kime sorulsa çocukluğunu bir cennet olarak tarif eder. Bu genel geçer yargının bilincinde olarak söyleyebilirim: Benim çocukluğum doğanın içinde olağanüstü günbatımları ve yıldızlı bir göğün altında geçti.

Ya ailen?

Babam, modernizm düşüncesiyle büyülenmiş ve ilerlemeye çok inanan birisiydi. Hayattaki tek arzusu çocukları okusun, büyük adam olsun ve köylülere benzemesinlerdi. Çok meraklıydı ve bilmediği her şey hakkında, köylülerde az

rastlanan bir okuma isteği duyardı. Durmadan Batı demokrasilerinden ve laikliğin öneminden konuşur, "Tarihte şöyle der" diye başlardı her sözüne. Onun merakı bana geçti en çok.

Ansiklopedi ve kitaplardan okuduklarımı test eder, bildiğimde benimle iftihar ederdi. Sanıyorum tüm çocukları içinde gözde olarak beni seçmişti. En küçük kız olmanın da avantajıyla evde yaşanan geleneksel kadın olmakla ilgili hallerden babamın korumasıyla hep yırtıyordum.

Evde ablalar Nazım okurlardı ve Ahmet Arif. İlkokula başladığımda ablalarımın lise okul kitapları daha çok ilgimi çekmeye başladı. O kitaplardan Yunan tragedyalarını bulup ezberliyordum. Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Cahit Sıtkı ilk gözde şairlerimdi. Defterlerim vardı, her sayfaya bir şiir bulup yazıyor ve karşısına bir kartpostal yahut fotoğraf uyduruyordum. Hayatımın hiçbir döneminde bir daha o kadar düzenli olmadım. 23 Nisan'larda en uzun şiir hep bana düşerdi. Bir defasında Nazım'ın Taranto Babu şiirini ezbere okuduğumu hatırlıyorum. Tabii bunda benim Türkçe'yi diğer çocuklardan daha iyi kullanmamın da etkisi vardı. Çünkü diğer öğrenciler okula başladıklarında öğreniyorlardı Türkçeyi. Ben ise 4 yaşında yanına gönderildiğim büyük halamda, Tarsus'ta öğrenmiştim.

Ayrıca evde şoför ve işçilerle hep Türkçe konuşuluyordu. Evde sadece babaannem hiç Türkçe bilmezdi.

Annem kederli ve güzel bir kadındı. Bana suküneti, sabrı ve ötekinin tarafından bakmayı öğretti. Ayrıca doğayla ilişkisi çok güçlüydü. Otlardan ilaçlar yapıyor ve o ilaçların gücüne sonsuz inanıyordu. Doğaya yakın yaşayanların yalnızlık diye bir şeyin çok da farkında olduklarını sanmıyorum. Annem farklıydı ve yalnızlık çektiğini hissediyordum onun. Güçlü bir kişiliği vardı ve kadınlığının farkındaydı. Bu biraz da Kürt toplumunda anaerkil motiflerin hala yaşıyor olmasıyla ilgili.

Anadilde yazamamak...

Anadili hafızaya terk etmek, şiddetli bir boşluk oluşturuyor. Ben Kürtçe ile Türkçe arasında bir gel-git, bir dil şoku yaşadım. Kısa sürede anadilimi unuttup Türkçe öğrendim ve yeniden anadilime döndüm. Bu da bende dilin anlamdan çok ritim olarak var olmasına neden oldu. Diğer şairlerden galiba farkım şu; ben kağıt ve kalemi görmeden sözcük düşünemiyorum. Sadece bir ilahi gibi bir ses anaforu ve melodi hissediyorum. Bu anafor ne zaman ki güçlenip bir ağıta dönüşme kıvamına geliyor, yazmak olmazsa olmaz bir şey oluyor. Yani bir melodinin üzerine sözcükleri sıralamak gibi. Şiir benim için bir terapi ve başlangıçta bu ifade yoğunluğunu yakalamasaydım eğer, delirmeme dahi yol açabilecek bir halet-i ruhiyeden kurtulmanın aracıydı. Şiirin bir tarifi olabilecekse eğer, dilden önce, dil dışında olan bir yaşantının dile aktarılma çabasıdır. Yani her zaman bir tercümedir, doğada şifrelenmiş olarak bulunan kodların çözümünü yapar şiir.

Yazmak, zaten başka bir dilde yaşamaktır. Anadilimizde yazdığımız hiçbir şeyi kaybetmediğimizi sanır ve yanılırız. Oysa, şiir ölü dilleri gerektirir. Çünkü, şiir ritimdir, melodidir. Ve benim için şiir ancak kendisi yegane çare olduğunda var olabiliyor.

Şiiri var eden kaybetmenin kabulüdür. Anadilimi kaybettim ve benim için ölü olan bu dilin hafızamda bıraktığı sesler şiirimin duygusunu oluşturuyor.

Kendini Kürt şair olarak tarif ediyor musun?

Bana bu soru çok soruluyor. Şöyle düşünüyorum, Kürt bir ailede doğmuş olmak, anadilimin Kürtçe olması benim sosyal gerçekliğim. Fakat, ben Türkçe yazabiliyorum. Çünkü Türkçe düşünüyorum. Kürtçe yazabilmeyi isterdim, fakat söz konusu olan şiir ve kendimi en iyi biçimde ifade edebilmem. Bunu da Türkçe'de yapabiliyorum. Yazan kişinin ülkesi dilidir. Türkçe yazmakla kendimi yine de evimde hissetmiyorum. Fakat dil kendimi var etmemin bir aracı ve bu ayrımlar, Kürt şair-Türk şair bana yapay ve şiiri dışlayan yaklaşımlarmış gibi geliyor. Şunu soruyorsanız eğer, "Kendini Türk hissediyor musun?" HAYIR.

Yaşar Kemal, Mevlana için, "O ne kadar Türkse ben de o kadar Türküm" demişti. Benim durumum da buna yakın.

Yedi kardeşin altıncısıcısı ve en küçük kız çocuğusun. Çok çocuklu geniş bir aileden gelmek nasıl?

Renkli ve zenginleştirici. Dezavantajları da var. Şanslıydım, en küçük kız çocuğu olmakla babamın gözdesi oldum hep. Tüm duygusal yatırımını bana yaptı. Modernizm düşüncesiyle büyülenmiş biriydi. Okumaya meraklıydı. Bu merakı bana da geçti. Babamın korumasını hep hissettim.

Mutfak evin kuze kutbu gibiydi. Orada hummalı bir faaliyetle süren yemek hazırlığına her defasında annem benim de katılmamı isterdi. Ve çağırdığında, babam hep, "Bejan'a dokunmayın, o kitap okuyor" derdi.

Alevi Kürt kültüründe kadının yeri ile ilgili ne düşünüyorsun?

Kürt toplumunda anaerkil motifler halen yaşıyor. Ve Kürt Alevilerde daha da farklılaşıyor kadının konumu. Orada daha az baskıcı ve kadını daha çok gözeten bir yapı var.

Annem kadınlığının bilincindeydi ve bu bilinci bana da geçirdi. Onun her telkininde feminist etkiler bulurdum. Evlilikle ilgili hiçbir zaman baskısını hissetmediğim gibi, yanlış ve erken yapacağım bir evliliğin benim gelişmeme engel olacağını söylerdi hep.

Babam için bir projeydim sanki. Bana dünyayı gösterdi ve "Gidebileceğin yere kadar git" dedi. Köyde kız çocuklarını üniversiteye ilk gönderen babamdı.

Kitabında, "Allah ve Tanrı" kelimeleri çok kullanılmış. Neden?

Allahı ve Tanrı'yı aynı kitapta tereddütsüz kullandım, çünkü Kuran'ı örnek aldım. Kuran şöyle başlar : "Allah birdir ve Allah'tan başka Tanrı yoktur." Allah, bu kitapta yegane olan, tartışılmaz, soru sorduğum, hesaplaştığım serzenişte bulunduğumdur. Tanrı ise, daha çok bir üst vicdan gibi. Benim inancımı soracak olursanız, animizim (canlıcılık) ve panteizm (çok tanrılcılık) arası. Gören, görmeyi bilen, dokunduğu herşeyi vareden...

Şiir, şairlik konusunda neler düşünüyorsun?

Şairlik sosyal bir kimlik değil bana göre. Bu nedenle kendine kolayca "şairim" diyen insanlara hep anlamadan bak-

mı-şımdır. Ancak bir başkası "şair" diyebilir bana. Bu böyle olduğunda anlamlıdır. Çünkü şiir, tüm sanatlar içinde en gayri tabii olandır. '80'ler kuşağı şiir karşısında tevazu göstermedi. Şairliği, şair kimliğini daha üstte tuttular. Şiir karşısında tevazu göstermediğiniz sürece, ona teslim olmadığınız sürece hayatınızı şiir kılamazsınız.

Kitapların çok satılıyor, çok ilgi gördü. Birçok kimliği, üstelik hepsi de öteki olan kimlikleri taşıyorsun; Alevi, kadın, Kürt, şair.. Bir mit yaratılıyor gibi hakkında...

Tüm bu kimlikler beni külliyen ÖTEKİ durumunda tutuyor. Kitaplarının çok satması işin sosyal tarafı. Tabii ki her şairi sevindirir. Bundan şikayetim yok. Fakat bu bende farklı bir soruyu kışkırtıyor: Hayat şiiri nasıl ödüllendirebilir? Ünlü olmak, işin kolay tarafı, aslolan o ünü taşıyabilmek. Şiir benim acım. Gövdemden var ettiğim bir şey. Yazdığım her sözcüğün ruhumda bir karşılığı var. Ve böylesi bir acıyla var ettiğim bir şeyden bana gelecek mutluluk başımı hiçbir zaman dön-

dür-meyecektir.

Bu mite malzeme olmak, karşılarında kavrayamadıkları, hiçbir tanıma, tarife sığmayan bir kimlik var. Kadın, Kürt, Alevi, şair..... Bu, insanların güvenlik duygusunu tehdit eden bir gerçeklik ya da bir kimlik oluşumu. Bunun tanımlanması, yaftalanıp kodlanması onların güvenlik duygularının tatmini ile ilgili. Tanımlayıp rahatlamak, ele geçirmek arzusunda olabilirler. Fakat, külliyen öteki olan böyle bir kimlik kolay ele geçirilecek bir şey değildir. Rahatlayamayacaklar.

Kadın, Kürt, Alevi, Şair.....
Bu, insanların güvenlik duygusunu tehdit eden bir gerçeklik ya da bir kimlik oluşumu. Bunun tanımlanması, kodlanması onların güvenlik duygularının tatmini ile ilgili. Külliyen ÖTEKİ olan bu kimlik kolay ele geçirilecek bir şey değildir.

Son kitabın, bir önceki "Rüzgar Dolu Ko-nak-lar"dan oldukça farklı...

"Tanrı Görmesin Harflerimi" adlı kitapta yer alan şiirler '96'dan bu yana yazdıklarımın bir bölümü. Bir eleme yaptım, çünkü birikmişlerdi çok. Hemen her gün yazıyorum, fakat benim için şiire malzeme olan şeyi yazmakla şiiri oluşturmak farklı şeyler. Her gün yazmakla yaşadığım şeyin dilini kurmaya çalışıyorum. Ve bu yazdıklarım düzensiz bir biçimde defterlerde birikiyor. Yanımda defterim olmadan sokağa çıkamam. Kendimi eksik hissederim. Sanıyorum en bariz takıntım bu. Defterlerimi toparlayacak, işime yarayacak, olanları ayıklayacak gücü ve zamanı bulduğumda onları dosya haline getiriyorum. Işin bu tarafı can sıkıcı tabii... Metis'te yayımlanmak üzere iki dosya vermiştim. İlki bu kitap, ikincisi uygun bir zamanda basılacak. Şimdilik sadece aşk şiirlerinden oluştuğunu söyleyebilirim...

"Rüzgar Dolu Konaklar"ın bir mırıltıyı sürdüren, ana rahminden konuşuyormuş gibi duran kederli sesinden sonra, bu yeni kitapta; doğanın, hayatın, sunduğu heyecan ve kedere denk düştüğü ölçüde onunla yarışabilecek, onu eleştirebilecek, ona teslim olmayacak bir dili denedim.

Kürtlere Karşı Asimilasyonun ÇOCUK YÜZÜ...

HATİCE Akdoğan

Henüz çocuktuk. Amcamın kızı Hayriye ve ben. Okul öncesi çocukluğumuzu yaşıyorduk. Bir de bizimle yaşıt Muazzez vardı. Birlikte oyunlar oynardık. Çocukça kızarıkçılığımız tuttuğunda Muazzez'e Kürt kızı derdik. Sanki biz neyin kızı olduğumuzu biliyormuşçasına. Ortada bir Türk kızlığı yok ama Kürt kızı vardı. Tabi onun kimin kızı olduğu nitelemesini Hayriye ile ben icat etmemiştik. Bu bize büyüklerimizden; büyüklerimize de büyüklerinden ve onların akasındaki güçlerden mirastı. Bunu ne o yaşta, ne o bilinçte anlayacak veya üzerinde tartışacak bir durumda değildik. Muazzez Kürt kızı. Babası Hasan Amca Kürt Hasan, annesi Elif Teyze Kürt Elif'ti. Dağlık bir köyden bizim köye sığır çobanlığı yapmak için gelmişlerdi. Kendilerine verilen bir evde oturur, kışa doğru kendi köylerine geri dönerlerdi.

Aslında bizim çevremizde Kürt köyleri ile Türk köyleri içiçe olmasa da birbirlerine oldukça yakın uzaklıklarda sayılırdı. Gerek Kürt, gerekse Türk köylerinin hemen hemen hepsi alevi idi. Sadece bizim köylere oldukça uzak mesafedeki birkaç Kürt köyu sünni idi. Bunu niye anlattım; Bu çevrede alevi Türklerin mezheplerinden dolayı devletten baskı görüyor olmalarına rağmen, devletin Kürtleri aşağılama, asimile etme politikasını birinci elden olmasa bile yine de üzerlerinde taşıyor olmalarıdır. En azından o zaman görünen buydu. Bunun mutlaka bir açıklaması vardır diye düşünüyor ve bunun yanıtını herşeye rağmen asimilasyonun etkin ve derin köklerinin varlığı ile açıklıyorum. Biri ezilen mezhep, diğeri ezilen ulus. Arada şöyle bir fark var; Alevi Türkler egemen ezen ulustan. Peki nasıl geçinirler, birbirlerini mi yerlerdi? Yok...

Alevi Kürtler ile Alevi Türkler çok iyi geçinirlerdi. Köyleri ayrı ayrı idi. Kürtlerin geçimi daha çok hayvancılığa, Türklerinki tarıma dayalı idi. Türkler daha çok tarıma elverişli düzlük alanlarda yaşar geçimlerini tahıl ve bahçe tarımından sağlarken, Kürtler dağlık alanlarda koyun sürüsü besleyerek geçimlerini hayvancılığa dayandırırlardı. Bu farklı geçim maddelerini birbirleriyle takas eder, (örneğin peynir karşılığı tahıl gibi) veya ürünlerini şehir merkezinde paraya çevirerek birbirlerinden para aracılığıyla alış veriş yaparlardı. Böylesi ilişki yanında bizim gibi köylerde koyun sürüsü olan birkaç aile yazın yaylaya çıkar, kürtlerle içiçe olurlardı. Sosyal ilişkiler de bu süreçle birlikte yeşeren ilişkiler olurdu. Birbirleinden kız alıp verme, kirve tutma, birbirlerinin dilini öğrenme gibi...

www.serxwebun.org

Bu anlamda Kürt köyleri ile Türk köyleri o sıkça dile getirilen kavgasız bir kardeşlik ilişkisi içinde bulunmuş olurlardı. Ne varki, bütün bunlar -ki bizim alevi Türk köylerinin devletle barışık olmamasına rağmen- Türk köylülerinin Kürtleri aşağılamasını ortadan kaldırmıyordu. Alttan alta, ezelden beri aktarıla aktarıla bir egemen ulus milliyetçiliği, şövenizm kendini gösteriyordu. Tek tek kişilere ya da köylülere yansıyan bu şövenizm tabiki bilinçli bir çabanın ürünü değil, ezen ulusun bireyleri olmanın getirdiği bir alışkanlık, bir horgörme idi. Yoksa kendilerinden bir ulus bilinci olsa, diğer ulusun kimlik ve varlığını bir hak olarak görür, buna dayalı olarak aşağılayamazdı.

Asimilasyonculuğun etkileri derinlerdeydi. Kürtçe o zaman biz çocuklara göre Türkçe bilmeyenlerin laga- luga sözleri, Türkçeyi bilmemenin beceriksizliğinden(!) gelen birşeydi. Büyüklerin Kürtçe karşısında tavırlarından bunu anlamıştım. Muazzez'e Kürt kızı derken onun bir yanını nitelendirmek için değil, onu küçük düşürmek için kullandığımız bir sözcüktü. Bu, çocuk beyinlerimize bile böye yer etmişti. Nitekim bir gün Hayriye, ben ve Muazzez "çizgi" dediğimiz bir oyun oynuyoruz. Çizgi, toprağın bir çöple birbirine bitişik üç çift dikdörtgen biçiminde çizilmiş hali idi. Biz bu dörtgenlerden yassı bir taşı çizgilerin üstüne oturtmadan sekerek sürüklerdik. Oyun böyle giderdi. Muazzez Hayriye'nin taşının çizgiye oturduğunu iddia edince önce bir ağız dalaşı, ardından saç baş yolmalar başladı. Ben hemen amcamın kızının yanında yer aldım. Saç yolmalar karşılıklı taş atmaya dönüşmüştü. İki kişiye karşı tek olan Muazzez hem ağlıyor, hem taş atarak kaçıyordu. Çünkü bizde taş atarak kovalıyorduk. Oynadığımız yer Muazzez'in evine çok yakındı, çarçabuk içeri girerek kapıyı sürgüledi. Biz taş atmaya devam ediyor, Muazzez de evde yüksek sesle ağlamaya devam ediyordu. Bu arada taş atarken tekrarlayıp durduğumuz bir sözü hiç unutmuyorum: "Kürt ne bilir bayramı, horhor içer ayranı."

Bizim gürültümüze başka bir amcamın yetişkin kızı olan Ümbül Abla evlerinden dışarı çıkarak geldi. Bize birkaç tokat atarak Muazzez'i evden çıkarıp kendi evlerine gönderdi.

Kavga böyle bitti. O zaman benim için sıradan bir kavga olan olay, sonraları bunun sıradan bir çocuk kavgasının ötesinde anlam içerdiğini anlamıştım Sadece Muazzez'e karşı söylediğimiz o sözden öte Kürtleri küçük düşüren başka sözler de vardı tabi... Bunlar önceden beri devam eden sistemli bir asimilasyon politikasının, ezmenin bir ifadesi idi. Her ne kadar o zaman çocuk da olsam yaşadığım o olaydan her zaman gizlice bir utanç duydum. Ben bu nedenle Muazzez'i unutamadım, ama Muazzez beni mutlaka unutmuştur diye düşündüm. Muazzez'e o zaman yaşattığım bu acıdan dolayı "nerelisin?"... "Ha Kürtsün yani" dediklerinde üstüne basa basa, "tabiki Kürdüm" derken, içten içe Muazzez'le barıştığımı ondan özür dilediğimi hissederdim.

Görünürde kendi milliyetimden büyükler ile Kürt milliyetinden büyükler kardeşti, kavgasızdı. Ama bütün bunlar şovenizmin etkilerini gizlemeye, küçücük çocuklara kadar yansıyarak onların oyunlarında karşı ve ezen güç olmayı ortadan kaldırmaya yetmiyordu.

8 Mart 99': milli ve resmi!

"Önce kulübeni yaptın, orası zamanla evin oldu sonra da hapishanen"

Hayganuş Mark

Bu 8 Mart, Kürt kadınları için iyi tecrübelerle geçti. Gerek İstanbul'da Diyarbakır'da, Adıyaman, Antep, Adana, İzmir ve daha bir çok Kürt ilinde yapmak istedikleri tüm etkinlikler yasaklansa ve bol gözaltı, tutuklanma yaşansa da Kürt kadınlarının hareket halinde olduğunu ve 8 Mart'ı kitlesel kutlama isteği ve iradesini gösterdi. Devlet de bunun farkında, alanlara çıkan Kürt kadınlarına cop gösterdi.

Devlet için bu 8 Mart özel bir anlam taşıyordu. Milli bir güne dönüştürdü. Türk Kadınlar Birliği milli birlik ve beraberliği sağlamak için Mudanya'da 8 Martı'ı bir mitingle kutladı. Kürt aleyhtarı bir gösteriye dönüşen, bol Türk bayraklı mitingde yapılan açıklamada; "Ülkemizde Türk ya da Kürt ayrımı yoktur. Türk toprakları üzerinde yaşayan herkes bir bütündür" dendi.

Bu yıl da İstanbul'da, ikiye ayrıldı kadın grupları. ROZA olarak, Kürt kadınlarının çoğunlukta olduğu Özgürlük Örgütlü Güçte Platformu'nda yer aldık. Miting dahil bir haftalık program düşünülmüştü, ama hepsi engellendi, yapılamadı.

FATMA Kayhan

Adıyaman ve Antep'te 8 Mart etkinliklerine, "güvenliği sağlayamayız" gerekçesiyle izin verilmedi. Antep ve Adıyaman İHD Şubeleri'ndeki kadınlar tarafından hazırlanan tüm etkinlikler yasaklandı. Antep'te KESK'e bağlı Kadın Platformu 8 Mart nedeniyle bir basın açıklaması yaptı. Antep Platform Sözcüsü Necmiye Başyurt tarafından yapılan açıklamada; "Devletlerarası savaşlarda, iç savaşlarda kadın bir ganimettir. Tecavüzlerle kadınların onuru ve psikolojisi ayaklar altına alınmaktadır. Savaşlarda ve iç savaşlarda en çok acı çeken biz kadınlarız." dedi.

Her yerde resmi geçitler...

Anakültür öncülüğünde, "Sevgi Şöleni"nin dördüncüsü Dargeçit'te düzenlendi. GAP çerçevesinde kurulan ÇATOM'lardan tutun da vali veya kaymakamlığa bağlıbir çok vakıf-dernek, görkemli 8 Mart törenleri düzenledi. Birlik ve beraberliğin tesisi için...

Urfa'da Kadınlar günü nedeniyle, Sosyal Hizmetler ile Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü'nün işbirliğiyle resmi nikah töreni düzenlendi. 24 çiftin nikahının kıyıldığı törene katılan Vali Şehabettin Harput ve eşi Funda Harput, Emniyet Müdürü Salih Tuzcu ve Sosyal Hizmetler İl Müdürü Şakir Fedai şahitlik yaptılar. Bu toplu nikah törenlerin Kürt kadınlarının hayrına olmadığı ortada.

Devlet erkanı, Cumhurbaşkanı Demirel'in de katıldığı üst düzey bir sürü 8 Mart etkinliği düzenledi. Çiçekler dağıtıldı, Zübeyde Hanım büstleri açıldı, anıtkabir ziyaretleri yapıldı, bildiriler yayınlandı.

Nasıl bu duruma geldik?

Nesrin Turan'ın yerinde olan tarifiyle, bu yıl "8 Mart Ulusal Egemenlik ve Kadın Bayramı'" ilan edilircesine bir hale nasıl geldi? (Pazartesi Dergisi, Sayı:49 Nisan 1999)

Dört yıl öncesine dönerek anlatmaya çalışalım. 1996 yılı Kürt kadınları için örgütlenmenin hızla yaygınlaştığı bir yıl olmuştu. Hatta o yılı Roza olarak, "Kürt kadın rönesansı" diye değerlendirmiştik. Roza'nın da yayın hayatına başladığı ve ard arda Kürt kadın vakfı, kültür evi ve derneklerin açıldığı bir yıl oldu. Ve İstanbul'da ilk kez tüm Kürt kadın

grupları bir araya gelerek Kürt Kadın Platformu kurmuş, kendi başımıza bir haftalık etkinlik düzenlemiştik. (Roza, sayı: 2 Mayıs-Haziran 1996)

Diyarbakır'da aynı yıl 8 Mart, Demokrasi Platformunda yer alan kadınlar tarafından bir dizi etkinlikle kutlanmıştı. İlginin yoğun olduğu bu etkinlikler devletin gözüne batmıştı. Ayrıca HADEP'in kadın komisyonları da yaygınlaşmıştı, kadın üye kampanyaları yapıyorlardı. Kısaca örgütlenmenin her çevre tarafından hızlandığı ve kadınların sokağa çıkmaya başladığı 8 Martlar yaşanıyordu. 1997'ye gelince, Diyarbakır'da daha geniş çaplı kutlama programı yapıldı, ancak çoğuna izin verilmedi. Aynı yıl İstanbul'da son yılların en büyük kadın mitingi gerçekleşti ve çoğunluğu Kürt kadınlarıydı. Geçen yıl tüm engellere rağmen Taksim meydanı doldu. Diyarbakır'da da iki bine yakın kadın sokağa çıkmıştı, gözaltı ve tutuklamalara rağmen.

Bugüne dek sosyalist ve feminist muhalif Türk kadınlarının kutlamalarına ses çıkarmayan devlet işin içine Kürt kadınları girince, 8 Mart'ı millileştirme ihtiyacı duydu. Ayrıca, Abdullah Öcalan'ın İmralı'ya getirilmesiyle birlikte Kürtlere yönelen ırkçılığın ağırlığı da büyük rol oynadı.

Nesrin Tura, Pazartesi'de yaptığı değerlendirmede bu noktayı görmüyor ya da atlıyor: Bize yönelik baskılar, diğer tüm muhalefeti de vuruyor. Onların da (Türk sosyalist, feminist kadınlar) sokakta kendi tarzlarında 8 Mart'ı kutlamalarına bu şartlarda izin verilemez tabii. İstanbul Kadın Platformu, kendini Kürt kadınlardan uzak tutarak, onları sokakta devlet terörü ile başbaşa bırakarak, kendi sözlerini rahat söyleyeceklerini sandı, yanıldı.Yıllar sonra salonlara geri döndüler.

Hatta iki yıldır (Roza olarak 1997 8 Mart'ından sonra ayrıldık. Aynı dönem K.KADAV ile ÖKD de ayrılmıştı. Biz üç grup birlikte farklı işler yaptık bu sürede) platformda kalmak için direnen iki Kürt kadın grubu (Jujin ile Jiyan) da dayanamayarak ayrıldı, eleştirileri bizim iki yıl önce söylediklerimize benziyordu. Onların da sabrını taşırdıklarına göre, birlikte davranacakları Kürt kadın grubu kalmadı demektir. Zaten onlara göre, birliğe ihtiyacı olan biziz ve altan almamız, taviz vermemiz bekleniyor. Kardeşlik türküsünü, Diyarbakır üsulu "kendin pişir kendin ye" misali kendi kendimize söylemeye devam ediyoruz...

Devletin baskısı bir yana, bu 8 Mart'ın sönük geçmesinde bizlerin de rolü var. Kürt kadın grupları bu yıl da bir araya gelerek ortak etkinlikte bulunamadı, ayrıca düzenlenen ya da düşünülen etkinlikleri de iyi organize ettiğimiz söylenemez. Genel gündem bi-daha fazla sürükledi(ırkçılığın gölgesinde). Giderek partilerin ağırlığı da kadınlar üzerinde daha fazla hissedilmeye başlandı, bağımsız kadın çalışmalarını mas edercesine bir müdahaleden de söz etmek mümkün. Bu yalnız bizim için değil, Türk kadın hareketi için de bir tehlike olarak var. Partiler, kadınları kendi politikaları içinde eritmek veya kendi uzantıları haline getirmek istiyor. Bu anlamda son yıllarda HADEP ile ÖDP'nin ağırlığını yapılan tüm kadın etkinliklerinde görmek mümkün. Çok yönlü baskı altında olan bağımsız kadınlar ve örgütleri kendi başlarına 8 Mart'ı örgütleyemez hale geldi-getirildi. Varlığını korumak bile neredeyse Donkişotça bir tutuma dönüştü. Yıllardır kadın politikası yapan kadınların büyük çoğunluğu şu ya da bu parti üyesi haline geldi. Partiler dışı politika yapmak da izole edilmeyi beraberinde getiriyor. Bunların yeniden tahlille ihtiyacı var. Yine de son iki yıldır çok daha fazla Kürt kadını 8 Mart'a sahip çıkıyor ve haftalarca önce kadın meselesini konuşmaya başlıyor.Yıllırdır küçük Kürt kadın grupları arasında daha sınırlı bir ortamda kutlanıyordu.

Bu 8 Mart'ta dergi olarak iki söyleşiye katıldık. Bunlardan biri, Feminist Kadın Çevresinin düzenlediği "Kadınlar Barış İstiyor" etkinliğiydi. Kendimizi iyi hissettiğimiz, dayanışmanın olduğu, en önemlisi "önce insanlık" dersi almadığımız bir toplantıydı.Farklılığımızı görüyor ve anlıyor-

lardı.
Konuşmacı olarak katıldığımız söyleşide konu, Kürt kadınlarıydı. Nefes alabildiğimiz, dayanışma hissettiğimiz bir alanın varlığı ne güzel!

İkincisi, Pir Sultan Abdal Derneği'nin düzenlediği 8 Mart konulu olanıydı. Kadın komisyonunun hazırladığı ilk 8 Mart etkinliğiydi ve kadınların sayıca katılımı ve ilgisi güzeldi. Bir çok etnik kimlikten Alevi kadınlarla birlikte olmak, öteki olmanın ortak psikolojisini taşıyor olmamızdan olsa gerek kolay diyalog kurduk.

.....

Birşeyler yapıldı galiba, ama niye bana hiç yapılmamış gibi geliyor? Bu yılki Dünya Kadınlar Gününde, kendi günümüzde neden ses öylesine, soluksuz çıktı? Yoksa yanlış mı düşünüyorum? Yapıldı da ben mi bulunamadım? Ya da yapılanları önemsemedim mi, belki de katıldıklarımı iyi bulmamışımdır. Hani, daha iyileri yapılabilir gibilerinden mi değerlendirdim acaba?...

Olmuyor işte, hafızam bana bu yıla dair yorum yaptırmıyor. Herkesin kendi çapında yaptığı küçük şeyleri bir 8 Mart kutlaması olarak değerlendiriyorum. Hele tamamıyle dayanışmadan uzak olan bu yılki kadın etkinliklerini varmış gibi göremiyorum.

Birşeyler yapıldı galiba...

Bêrîvan

Ah bu Kürtler! Devleti birleştirirken muhalif kanadı niye ayırıyor ki anlayamadım!? Devlet televizyonu, sanatıçıları, hükümet erkanı, protokolü, gazetesi ile Şırnak'ta Eruh'ta el ele komünist işi bayrama Kürtçe sahip çıkarken, Kürt kadınlarının elini Türk hanımlarıyla buluştururken, Türk muhalifler Kürtlerden kaçacak delik aramanın peşindeydi. İşte bu nedenledir ki, sayısal çoğunluk olan Kürt kadınları tek başına sesini yükseltmeye çalıştı. Şirinevler, Kadıköy, Okmeydanı Kürt kadınlarının eylem alanları olarak çınlayacakken, aksine polislerin rahatlıkla yorulmadan, hiçbir zahmet görtermeksizin, kadınları topladıkları bir alan oldu. Saat 13.00'de Kürt kadınları HADEP il yöneticisi kadınların önderliğinde kutlamaya hazırlanırken -yöneticiler dışında, başbaşa- polis korteji eşliğinde karakollara yöneldiler. Polisin insanların şaşkın bakşları arasında "şunu al, bunu al, onları oradan topla, şu beyaz peçeli kadını getir" talimatları ile kadınları toplayıp götürmesi görülmeye değerdi.

Her türlü korkudan arınarak ve türlü engeller yıkılarak gelinmişti oraya. Abdullah Öcalan'nın yakalanması, linç girişimlerinin tazeliği, polis terörü, Kürt kadınlarının bir araya gelmesini engelleyememişti. Nitekim, organizasyon bozukluğu sadece kadınların bir kaç dakika birbirlerini görmelerini sağladı o kadar. Her yıl daha iyisi olacak denilerek geçilen kutlamalarımızın önündeki engellere bakar mısınız?!

Korkularını gizlemeyip yanına tepkisini de katan Türk kadın hareketi. Ve bir türlü organizesini sağlayamayan Kürt kadın hareketi... Elde avuçta sıfır.

Bilmem hangi lokalde kadın üzerine söyleşi, A sendikasında günün kutlaması, B derneğinde ödül töreni, şu grubun yaptığı katılımcı panel...

Ben, sen, kardeşim gördük. Hayırlı olsun...

.....

GEÇİKMİŞ 8 MART DEĞERLENDİRMESİ DENEMESİ

Funda

8 Mart ile ilgili pek çok yazı yazmaya çalıştım, sonra hepsinin ne kadar anlamsız olduğunu farkederek yırttım. Amacım biraz olsun içimi dökmek.

1998 "Mart"ından beri üzerimde kara bulutlar dolaşıyor. Devlet bizim yerimize karar veriyor, eylemini yapıyor, sözümüzü söylüyor.

Ermeni kadınlar: ÖZGÜRLÜĞÜMÜZÜ İSTİYORUZ!

Bu 8 Mart'ta "Savaşa karşı barış" diye bağıracaktık, bunu sonuna kadar savaş sesleriyle geri püskürttüler. Her yıl olduğu gibi farklı etnik kimliklere sahip kadınlar olarak alanları dolduracak, politik mesajlarımızı bu ülkede kadınların da yaşadığını hatırlatarak erkek egemen düzeni teşhir edecektik.

Ama bunların hiçbirisinin yapılmasına için verilmedi. Bu sefer devlet baba; "Kadınlar Günü"nü" kendisi kutlayacaktı, başka bir sese de hiç gerek yoktu.

Her alanda yükselen milliyetçilik çığlıklarının arasında bir "8 Mart" daha böylece geçti gitti. Bundan sonra ne olacağı konusunda ise henüz ufukta birşey görünmüyor. Oysa ki, biraz kendimize dönmenin ve iç hesaplaşmanın zamanı geldi de geçiyor.

Bu yıl 6-8 Mart tarihleri arasında Getronagan Derneği'nde Ermeni kadının sesi duyuldu, ortak sorunlara çözüm arandı. Lerna Ekmekçioğlu, Melissa Bilal ve Delal Dink adlı Boğaziçi Üniversitesi öğrencisi üç genç kadın tarafından 8 Mart etkinlikleri organize edildi. "Unutulmaz Ermeni Kadınları" konulu sergi ve zengin içerikli paneller hazırlandı, tartışmaya davet edildi. "Dünden Bugüne Ermeni Kadını" başlıklı sergide feminist kadınlar daha ayrıntılı ele alındı. Sergi düzenleyicilerinden Lerna, "Osmanlı döneminde Beyrut'ta ilk kadın dergisini çıkaranlar Ermeni kadınlar olmuş" dedi. Kapsamlı bir arşiv çalışması da düşünüyorlar, bu sergi malzemeleriyle birlikte. Yayınladıkları, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü proğram broşüründe şöyle denildi:

"Erkek egemen sistem bir cins olarak kadını sürekli eziyor. Ermeni kadınlar da bu ayrımcılığı hem kadın hem "azınlık" kimlikleriyle iki kez yaşıyorlar; iki kez eziliyorlar. Biz kadın sorunlarına duyarlı bir grup kadın olarak, karşı olduğumuz şeyleri değiştirmek ve isteklerimizi elde etmek için kadın dayanışmasının ve birlikte mücadele etmenin gerekliliğine inanıyoruz.

Biz kadın kimliğimizin bilincindeyiz. Amacımız, birey birey yaşadığımız sorunların tüm kadınlara ait olduğunu görüp kökten ve kalıcı çözümlere ulaşmaktır. Kadın olarak gücümüze inanıyoruz, kendimize güveniyoruz. "

Mart-1999 İstanbul İHD ihlal raporu'una göre; İstanbul'da, 8 Mart günü 277 kişi olmak üzere Mart ayı boyunca gözaltına alınan toplam kadın oldu. İşkence gören kadın:14

7 Mart-Bahçelievler'de 8 Mart nedeniyle bir basın açıklaması yapmak isteyen HADEP üyesi kadınlara polis müdahale etti, basın açıklamasına katılan 200'ü aşkın kadın gözaltına alındı.

Kadıköy İskele Meydanı'nda 8 Mart nedeniyle yapılan basın açıklamasına müdahale eden polisler; SİP Milletvekili adayı Aysel İçli'yi gözaltına aldı.

8 Mart-Bakırköy Özgürlük Meydanı'nda basın açıklaması yapmak isteyen Emeğin Partisi üyesi kadınlara polis müdahale etti. EP İstanbul İl Başkanı Cevriye Aydın'ın yanısıra, İnan Dursun ve Özgür Aydın'ı da gözaltına aldı.

Alemdağ'da bazı evlere baskın düzenleyen jandarma ekipleri 24 kişiyi gözaltına aldılar.

EP, ÖDP, SİP ve HADEP Kadıköy İlçe Teşkilatları'nın girişlerini kapatan polisler, parti binalarına girmek isteyen 36 parti üyesini gözaltına aldı.

Sirkeci Tren İstasyonunda Dünya Kadınlar Günü nedeniyle bir basın açıklaması yapmak isteyen Birleşik Taşımacılık Sendikası üyesi kadınlara polis zor kullanarak müdahale etti. Sendika Başkanı Orhan Altuğ'un da içinde bulunduğu 13 kişiyi tartaklayarak gözaltına aldı.

BARIŞ KONUŞSUN!

Bu çığlığa kulak verin!

Daha ne kadar

duymayacaksınız?

Artık yetmedi mi? Acılar artık yaşanmasın. Göz yaşlarımız kurudu. Anlıyor musunuz? Barış istiyoruz.

BÜYÜK BARIŞ,

KUTSAL BARIŞ,

ÖZGÜR BARIŞ,

YARATICI BARIŞ!

Evet, bin yıllık özlemimiz, bin yıllık rüyamız artık gerçekleşmelidir. Bu topraklar artık kanla sulanmamalıdır.

BARIŞ KONUŞSUN!

KAN SUSSUN, YAŞAM

KONUŞSUN!

Azime Yaman, köyü topa tutulduğunda 6 yakınını kaybetti. Foto: Bakış Gazetesi

Yaşamla dile gelsin. Yaşam kardeşlik. Yaşam özgürlük, yaşam erdem olsun.

YAŞAM YAŞASIN!

Başkaları karışmasın bize, soframız ortak olsun. Bu topraklar bu coğrafya, bu kültürler bahçesi. Sonsuza dek yaşasın. Eşitlik, özgürlük, kardeşlik söze gelsin, türküye gelsin, halaya dursun.

YAS TUTMAK

İSTEMİYORUZ!

Kör kuyularda kaybolduk. Kayıplarımızı aradık. Kimsesizler mezarlığında kaybolduk. Aradık kayıplarımızı, hepimizin kayıplarını. Kapılar duvar, duvarlar mezar oldu yüzümüze.

ARTIK KAYBETMEK

İSTEMİYORUZ!

Gözlerimizin önünde evlatlarımızı aldılar. Gördük, sorduk, yok dediler, hayır de

KAN SUSSUN!

diler. Gelecek dediler. Gelmediler.

AMA SİZ DE GÖRDÜNÜZ!

Pencereleriniz arkasından gördünüz, perdelerinizin arkasından baktınız. Kulaklarınızla duydunuz silah seslerini. Kulaklarınız sağırlaştı bu seslerden. Siz de duydunuz. Çünkü oradaydınız.

ARTIK TARİHİMİZ

BARIŞ YAZSIN!

Geleceğimiz Barış olsun, tarihimiz Barış yazsın. Yüzlerce yıldan sonra yollara döküldük. Kovulduk topraklarımızdan. Köylerimiz harabeye döndü. Zorla sürüldük. Doğduğumuz yeri istiyoruz. Başka bir şey değil.

DİLLER KARDEŞ,

KÜLTÜRLER KARDEŞ,

HALKLAR KARDEŞ!

Dilimiz konuşsun, kültürümüz yaşasın, silahlar sussun. Özgürlük ağacı kök salsın. Darağaçları yakılsın. Güneşimiz kararmasın.

ARTIK AĞLAMAK

İSTEMİYORUZ,

ANALAR AĞLAMASIN,

ÇOCUKLAR AĞLAMASIN!

Biz sizi duyuyoruz. Türkülerimiz her dilde aynı söyleniyor. Biz kardeşiz sizinle anlıyor musunuz? Ellerimiz birleşsin artık, ellerimizde yarattığımız çocuklarımızı artık toprağa vermek istemiyoruz.

TOPRAK UTANDI.

ARTIK SU UTANDI.

DÜNYA UTANDI.

TARİH UTANDI.

SİZ UTANDINIZ.

ÇÜNKÜ ORADAYDINIZ

GÖRDÜNÜZ!!!

ARTIK YETER,

ŞİMDİ BARIŞ ZAMANI !

BARIŞ ANALARI

İNİSİYATİFİ

adına Memduha Biçermen

İrtibat için tel: 0212-292 16 10

Adres: İstiklal Cad. Terkoz Çıkmazı, Karaaslan Apt. No: 8/319 Tünel-Beyoğlu/İstanbul

Bu bir ilandır.

www.arsivakurd.org

Güneyli Kürt Kadını OMİD HAFİD: "Umutluyum, daha güzel şeyler olacak!"

MELİKE Dara

Omid Hafid ile Köln'deki Kürt kadın konferansında tanıştık. O da ilk kez katılıyordu. Altmış yaşlarında olmasına rağmen oldukça dinç ve hareketli olan Omid Hafid Musul'da doğdu. Dokuz yıldır ülkesinden ayrı yaşayan bir diaspora Kürdü. Bir Kurmanc olarak, Soran Kürdü ile bu söyleşiyi İstanbul'da öğrendiği az Türkçesi ve Kurmanci, Sorani yardımı ile anlaşmaya çalışarak yaptık.

Ailemizi, babamın amcası, Şeyh Mahmud Hafid'i İngililizler Hindistan'a sürgüne gönderdi. Orada hastalandı, Bağdat'a geri döndü, bir gece çıkmadan önce vefat etti, nasıl öldüğünü bilmiyoruz. Melik Feysal zamanında Irak'ta oldu.

Liseye kadar Irak'ta bir çok şehirde gezdim. Liseyi ve üniversiteyi Bağdat'ta okudum. Kürdoloji okudum. Bitirdiğimde işsiz kaldım bir süre. Kürtçe eğitim yoktu, bir ortaokulda İngilizce öğretmenliği yaptım.

1972'de evlendim, kocam Arap'tı. Almanya'da ekonomi doktorası yapmıştı. Kürt meselesini çok önemli buluyor.

Soruyorlar neden bir Kürt almadın.

Kalp bir insanın cevherini görür, bilmez Kürt-Arap, beyaz-siyah. Kalbin hakimi yok.

İki kızım var. Kızlarım şimdi ABD'de, orada tahsil yaptılar. Geçen yıl birincilikle şeref diploması ile mezun oldular. Birisi medikal teknoloji, diğeri iç mimari okudu.

1979'da Irak'tan çıktık. Dört ay İstanbul'da kaldım, çocuklar küçüktü. İstanbul'da annemin akrabaları var. Memleketten bir çanta ile çıktık. Saddam geldi, durumlar çok kötü oldu. Beyimin mesleği hassastı, ondan korktuk. Kuveyt'e gittik, 10 yıl kaldık orada. Sevdim, güzel işler, her şey vardı. Kürtlere itiraz yoktu. Kimse kimseye bir şey sormuyor. İşini yapıyorsan, paranı alıyorsun.

1990'da Avusturya'ya seyhat için geldik bir hafta sonra Saddam Kuveyt'i aldı, biz de dönemedik. İki bayramı da kaybettik. Irak ve Kuveyt'e

dönemedik, burada kaldık.

Ben çalışmıyordum, kadınlarla kursa gittim, el işi öğrendik. İki kursa gittim, ipek üzerine resim yapmak gibi. Üç sergi açtım Kuveyt'te. Şimdi Viyana'da eşarplar yapıyorum. Yaptıklarımı hediye ediyorum ya da alan oluyor. Viyan'a pahalı bir şehir.

Fikrin, bir devletin, yerin olsa... Şimdi bilmiyorsun, su üstünde bir yaprak gibi, dalgalar beni getirip götürüyor. İstikrarsızlık, düşüncemi toplayamıyorum, konsantre olamıyorum ve hiçbir plan yapamıyorum, bir ay sonra ne olacağını bilmiyorum. Hamdolsun çok kuvvetliyim, moralimiz, ısrarımız iyi.

Kürt kadın konferansına ilk kez katılıyorum. Daha önce bir süre kızlarımla ABD'de kaldım, son bir buçuk yıldır Viyana'dayım. Bu konferansı amcamın kızının vasıtasıyla öğrendim. Newroz haftası için gittim, Xece ile tanıştım, ondan öğrendim.

Daha önce böyle bir konferansa katılmamıştım. Zannedersem bizim için yeni bir şey oldu. Hiçbir zaman mükemmel yoktur. Yeni kadınlarla tanıştım, memnun oldum, yüreğime sevinç girdi. Genç Kürt kadınları Avrupa'da yaşıyorlar, okuyorlar, hem de yüksek bir seviyede duygu, düşüncelerini anlatıyorlar. Tabii bazı şeyler de vardı, çok disiplin yoktu. Biz Kürt kadınları bunu öğrenmeli, beslemeliyiz.

Öyle bir zaman olsun ki, kadınlar toplansın, kritik yapsın, ferah yürekle kabul etmeli, hiç kimse kendi hatalarını görmüyor.

Disiplin olsa, güzel bir numune olur. Kürt kadını için güzel şeyler var, yeni başlamış, yeni başlayınca çok hatalı olur, bunu öğrenmek lazım.

Avrupa'da sürgündeyiz. Fikrin, bir devletin, yerin olsa... Şimdi bilmiyorsun, su üstünde bir yaprak gibi, dalgalar beni getirip götürüyor. İstikrarsızlık, düşüncemi toplayamıyorum, konsantre olamıyorum ve hiçbir plan yapamıyorum, bir ay sonra ne olacağını bilmiyorum. Hamdolsun çok kuvvetliyim, moralimiz, ısrarımız iyi.

Tabii ırkçılık zıddıyım, hümanistim. Belli ettiğim gibi milletler düşman değil, hükümetler yapıyorlar. Kocamın kardeşleri bana ihtimamla bakıyorlar, özel bir ilgi var.

Burada Avrupa'da, Kürt olduğumu öğrendiklerinde, bir adım geri gidiyorlar. Sanki bir hastalık var bende. Konuşup, tartışırken unutuyorlar. Sonra eğer Kürt kadınları böyleyse acıyorlar. Çok Avusturyalı tanıdım, çok harmoni var. Kürt meselesini anlıyorlar.Umutluyum, daha güzel şeyler olacağını düşünüyorum.

*Geçen yıl 31 Mayıs-2 Haziran tarihleri arasında Almanya-Köln'de gerçekleşen Kürt Kadın Konferansı'na katılan Güney Kürdistanlı Şeyh Mahmud Hafid ailesinden Omid Hafid ile yapılan söyleşidir. Bant kayıtlarını bir türlü çözemediğimiz için bugüne kalan bu söyleşiyi gecikmiş haliyle yayınlıyoruz. Kendisinden özür dileriz...

Bilmemiz Gereken bir Yasa: " 'AİLENİN KORUNMASI' YASASI "

AYŞEGÜL Kaya

"Aile İçi Şiddet " bu ülkede son derece yaygın bir biçimde kadınlara ve çocuklara karşı sistematikleştirilmiş, kurumlaşmış ve meşrulaştırılmış olarak uygulanıyor. Kadınların baskı altında tutulması sisteminin bir parçası olarak yaşanıyor.

Binlerce yıldır, aile içine hapsedilmiş, aile içi şiddetle baş başa bırakılmış, dört duvar arasına sıkıştırılmış, konuşmamaya ve yaşadıklarını anlatmamaya ve yutmaya alıştırılmış kadınlar artık konuşuyorlar.

Şiddet yaşamak istemediklerini, bunun bir kader olmadığını biliyor ve söylüyorlar. Yaşadıkları şiddetin kendilerinden kaynaklanmadığını; dayak yedikleri, ekonomik olarak kocalarına muhtaç hale getirildiklerinden dolayı utanmıyorlar. Utanç duymaları için hiçbir sebep olmadığını, var olan yaşamlarını değiştirmek konusunda kendilerinin birşeyler yapması gerektiğini biliyorlar.

Yasalar, yasa uygulayıcıları, devlet, kadınların ikinci sınıf olduklarını kabul ve beyan etmiş olduklarından; aile içi şiddet konusunda da son derece hoşgörülüdürler ve kadına gösterdikleri yer şiddeti yaşadıkları ortam, yani kocalarının dizinin dibidir.

Ancak kadınlar, bir süredir aile içi şiddeti yaşamak istemediklerini açıkça dile getiriyor, bu durumun böyle gitmemesi için artık direneceklerini yüksek sesle dile getirmeye başladıklarından beri aile kurumuna son derece önem veren ve aile kurumuna müthiş ihtiyaç duyan devlet bu durumun böyle devam etmesi halinde " AİLE KURUMUNUN " en hafif deyimle zarar göreceğinin sinyallerini almış olduğundan, bir yasa hazırlamak zorunluluğunu duyarak, 1998 yılında bir yasa hazırlayark yürürlüğe koydu.

Yasa bir çok açıdan eleştiriye açık olmakla birlikte, kadınların öğrenmesi ve uygulanması için ısrarcı olmaları gerektiğini düşünüyorum. Yasa, 4320 sayılı "AİLENİN KORUNMASI YASASI".

Yasa yapıcıların mantığına göre aile

içinde şiddete maruz kalan kadınlar ve çocukların değil de AİLENİN korunması gerekiyor. Bu yasa 17 Ocak 1998 den bu yana yürürlükte. Uygulanabilmesi için yasanın herkes tarafından bilinmesi gerekiyor.

Yasanın ilk maddesi şöyle : *Eşler, çocuklar ya da aynı çatı altında yaşayan bireylerden birisinin aile içi şiddete maruz kaldığı kendileri ya da Savcılar tarafından bildirildiğinde hakimler kendiliğinden şiddete uğramış kişilerin korunması için :*

Şiddete veya korku yaratıcı davranışlarda bulunan kişiyi bu daranışlarda bulunmaması;

Şiddet uygulayan kişiyi evden uzaklaştırma. Evi diğer eşe ve çocuklara tahsis etme ve eve veya işyerine yaklaşmaması;

Eşin ve çocukların veya aynı çatı altında yaşayanların eşyalarına zarar vermemesi,

Şiddet gören kadın ve çocukları iletişim araçları ile rahatsız etmemesi,

Varsa silah ve benzeri araçlarını zabıtaya teslim etmesi,

Alkollü ve uyuşturucu herhangi bir madde kullanmış olarak ortak konuta gelmemesi veya ortak konutta bu maddeleri kullanmaması, kararı verebiliyorlar. Hakimler, yukarıda saydığımız tedbirlerin biri veya birkaçına birden de karar verebiliyor.

Bu tedbirlerin uygulanması için öngörülen süre altı ayı geçemiyor. Ayrıca hakimin verdiği karara saldırgan kişinin uymaması halinde tutuklanacağı ve hapis cezası alacağının ihtar edilmesi gerekiyor.

Ayrıca, saldırganı evden uzaklaştırma ve şiddet uygulanması için önlem alan hakim saldırganın mağdurlara nafaka ödemesine de karar verebiliyor.

Bütün bu tedbir kararlarının verilmesi için mahkemelere başvurulduğunda mağdurlardan harç ya da masraf alınmıyor.

Hakimin verdiği yukarıda saydığımız koruma kararlarına uyulması ve uygulanması ile savcılar ve zabıtanın sağlaması gerekiyor. Koruma kararına uymayanlar üç aydan altı aya kadar hapis cezasına mahkum ediliyorlar.

Bu yasanın uygulanabilmesi için aile dışından kimseler de başvurabiliyorlar. Bu yasanın uygulanabilmesi için olumlu bir durum.

Elbette yasaların uygulanabilmesi için öncelikle kadınların yoğun çaba harcamaları gerekiyor. Bu yasanın da düzenleniş itibariyle yeterli olduğu söylenemez ancak, en kısa sürede bu yasanın uygulanmasının sağlanması, şiddetin kadınlardan ve çocuklardan uzaklaştırılması gerekiyor.

Ailenin korunması yasası yeni ve az bilinen bir yasa, bu nedenle herkesin bu yasayı öğrenmesinde yarar var.

Size karşı şiddet uygulanıyorsa ya da komşunuzda aile için şiddet yaşanıyorsa hemen bu yasanın uygulanması için harekete geçmelisiniz.

Seçimlerin Ardından

Bêrîvan

"Yüzyılın son olayı", hepimizin ağzında kendisine istisna bir yer edinen bu cümle, sık sık ve pek şaşırtıcı olmayan tekrarlarla yaşanan seçim, gündemimize biraz heyecan getirdi mi acaba? Ne dersiniz!. Ülkemizde! "yüzyılın son seçimi" yapıldı. Ne güzel buna ben de şahit oldum, hatta katkı sundum, yeni yüzyıla gireceğim hükümete mühür bastım. Tabii o zamana kadar yeni hükümetler de kurulabilir, olsun!. Bu arada sol işaret parmağımdaki boya izi bu yazıyı hazırladığım şu günlerde hala duruyor....

Aslında bu yazı böyle başlamıyacaktı, ancak seçim değerlendirmesi yapmak için eski gazetelere başvurmak benim tasarladığım yazı biçimini yerle bir etmeyi başardı. Sizlere de bir hatırlatma yapmak istiyorum, bakalım neler düşünüp, neler hatırlayacaksınız?

Seçime girmek için uğraşan adaylarımızın çevirdiği türlü katakulliler, partilerin gerçekleştirdiği aday transferleri, bu zorlu aşamayı atlatıp karşımıza çıkan sevgili adaylarımızın müthiş pozları! Ve samimi(!) konuşmaları. Ardından bizi bombardıman altına alan reklam kampanyaları ve tabii adaylarımızın birbiriyle atışırken kanal kanal gezmeleri ve yine bizlerin can havliyle gelişmeleri izlemesi.

Ekonomist Dergisi'nin yayınladığı araştırmaya bir göz atalım."Yüzyılın son seçimi"nin bize faturası bir katrilyonmuş. Sırasıyla hazineden pay alan partiler ve aldıkları miktarlar şöyle: DYP 5.2 trilyon, DSP 2.9 trilyon, FP 1.6 trilyon, DTP 1.6 trilyon, ANAP 1.5 trilyon, CHP 2.3 trilyon, MHP 1.6 trilyon, BBP 400 milyarlık hazine yardımı almışlar. 19 partinin girdiği 18 Nisan seçimlerinin sonucunda ise 5 parti meclise girerken, iki milliyetçi partinin iktidar oyunundaki performanslarını hep birlikte izliyoruz.

Irkçılığın kalın çizgilerle belirtildiği bir dönemde yaşıyoruz artık. Abdullah Öcalan'ın İtalya'ya gidişiyle yaşanan olaylar, bugüne kadar enjekte edilen şırınganın tesirinin ne kadar etkili olduğunu göstermiyor mu?

Bu aşamaya nasıl gelindiğinin tartışması çok yapıldı. Sanki şu ana kadar başka bir zihniyetle hükümetler kuruluyormuş gibi, halkımız milliyetçiliğe, faşizme geçit vermiyormuş gibi yapılan yorumları izlerken ben sadece sinirleniyordum.

Irkçılığın kalın çizgilerle belirtildiği bir dönemde yaşıyoruz artık. Abdullah Öcalan'ın İtalya'ya gidişiyle yaşanan olaylar, bugüne kadar enjekte edilen şırınganın tesirinin ne kadar etkili olduğunu göstermiyor mu? Dehşetle izlediğimiz Abdullah Öcalan'ın renkli cam arkasındaki görüntülerinden etkilenmeyen, aksine yetersiz bulup "hepsini öldüreceksin aslında" diyen vatandaşımızın sayısı az mıydı

www.arsivakurd.org

Kürt Kadınları Kazandı!

aca-ba?

Hasbelkader iktidarda olan Ecevit'in şansı döndü tabii. İtalya'ya geçiş yapan Abdullah Öcalan'ı, giden hükümetin yerine gelen Ecevit yakalattı!.. Arka planda Türk vatanseverliği var gücüyle çalışarak Abdullah Öcalan'ı hücresine, (Türk misafirperverliğiyle) getirtti.

Herşey iyi hoş da, ülkede yanlış olan, yanlış giden ne? Ne olabilir İslamcılar ve bölücüler? Bu güzel ülkenin kötü unsurlarını ortadan kaldırmanın çeşitli yolları sürekli denenmesine rağmen (İslamcı kanat yeni yeni nasibini alıyor diyebiliriz) etkili olamamıştır. Parti kapatma seanslarına alışık olan biz Kürt'ler, yeni bir denemeyle uğraşırken bir taraftan da seçim hazırlığı yapmaya çalışıyorduk. Her türlü tehdidin ağırlığı altında adaylarını belirleyen HADEP parti kapatılmayınca ırkçılığın gölgesinde gizli bir iş yapıyormuşçasına seçim çalışması yapmak zorunda kaldı. Her türlü olumsuz koşula rağmen seçmen potansiyelini canlı tutan HADEP,

Ayşe Karadağ, Derik Belediye Başkanı

1953, Derik doğumlu. Son HADEP Genel Kurulu'nda Parti Meclisi yedek üyeliğine seçildi. İstanbul il yöneticiliği dahil, uzun süre yönetici olarak partide aktif çalıştı.

Cihan Sincar, Kızıltepe Belediye Başkanı Kızıltepe doğumlu.

Ferrah Diba Ergin, Diyadin Belediye Başkanı

1968 Diyadin doğumlu. Lise mezunu. HADEP Manisa İl Örgütü Kadın Komisyonu üyesi.

Mukaddes Kubilay, Doğubeyazıt Belediye Başkanı

1955 Doğubeyazıt doğumlu. Üç çocuk annesi. 25 yıl yaşadığı İzmir'de 17 yıl ticaretle uğraştı.

gölgeler arasında en onurlu sonuca ulaştı bence.

Kadınlar meclise girdi bu yıl. TBMM'ye en çok kadın milletvekili nihayet yerleşebildi. Yerleşmesine yerleşti de türbanlı milletvekiline etmediklerini de bırakmadılar. Sırf kadın olduğu için didik didik edilen hayatı karışısında sevgili kadın vekillerimiz onaylamayı ve susmayı tercih ettiler. Vekil kürsüsünü Merve Kavakçı'dan koruma eylemini gerçekleştirirken neyi korudular acaba? diye de düşünüyorum doğrusu.

İzmir ve İstanbul'da yaptığımız seçim röportajlarının ilkini İzmir'deki kadın adaylarla propaganda çalışmaları sırasında gerçekleştirdik. Seçim sonuçlarının açıklanması ile birlikte İstanbul'daki adayların görüşlerini aldık.

Birbirinden köken, eğitim, konum, yaşam biçimi olarak çok farklı olan bu adayların birleştiği ortak nokta HADEP'li olmak.

HADEP'in genel barajı aşamaması kadın milletvekillerin kazanmasına rağmen parlamentoya girmesini engelledi. Ama ülkenin dört ilçe belediye başkanlığını Kürt kadınlar kazandı.Ayşe Karadağ, Cihan Sincar, Ferrah Diba Ergin ve Mukaddes Kubilay'ın bu başarısı Kürt kadınlarının politikada nasıl da yol aldıklarını gösteriyor. Seçim çalışmaları sırasında kadın adaylar, kendilerinin de belirttiği gibi oldukça sıcak karşılandılar ve Kürt halkı onlara oy vererek güvendiklerini gösterdiler. Yalnız HADEP'ten değil, örneğin ÖDP de iki Kürt kadınını, Sevgi Baykara'yı İstanbul, Sevgi Binbir'i de İzmir Belediye Başkan adayı yaptı.

HADEP İzmir- Bornova Belediye Başkan adayı Güngör Soydeveli; "Partimizdeki kadınların özverisi olmasaydı bizler buralarda olamazdık"

İzmir -Turgutlu doğumlu. İki çocuk annesi Alman dili ve Edebiyatı mezunu. Üç dil biliyor. Beş yıldır çalıştığı HADEP'te , üç dönemr il yöneticiliği yaptı. Bornova ilçesinin tek kadın adayı.

"Herşeyden önce sosyalistim. Ulusların kaderlerini tayin hakkına inanıyorum. Kürtlerin ezilmiş bir kimlik olması; benim motivasyonumu sağlayan sebepler bunlardır. Bu sebeple HADEP çatısı altındayım.

Aday olmak gibi bir talebim olmadı. Arzuya ve iradeye teslim ettim kendimi ve şu an adayım. Parti ve örgütlü mücadele benim için önemli, mücadele koşullarına uyulması gerektiğine inanıyorum. Buna rağmen çok fazla katkı sunmuş saymıyorum kendimi. Partimiz çatısı altında özveriyle çalışan kadın arkadaşlarımız var, onların özverisi olmasaydı bizler buralarda olamazdık. Adaylığımı partiye geçiş süreci olarak değerlendiriyorum. Parti yöneticisi olmama rağmen bu yoğun ve zor çalışma temposu, halkla ve tabanla iletişimimi sağladı. Bunun önemi benim için gerçekten çok büyük.

Adaylığım ailemden pek onay görmüyor. Partili çalışmaya başladığım andan itibaren eski çevrem benden uzaklaştı. Neredeyse "vatan hayini" olarak görülmem söz konusuydu. Gerçeği kavrayamayan insanların yorumlarıydı bunlar tabii, ancak eski arkadaşlıklarımın sürmediğini söyleyebilirim.

Burjuva partilerin kadın adaylarını erkekleşmiş kadınlar

olarak değerlendiriyorum. Kadınlık iradelerine sahip olamayan bu kadınları yeterli görmüyorum. Partimizin adayı olarak ben kendimi daha da zenginleşmiş hissediyorum."

HADEP İzmir Karşıyaka Belediye Başkan Adayı Türkan Aslan; "Biz farklıyız, kimlik olarak, anlayış olarak, yaşam..."

Erzurum-Karayazılı, 27 yaşında. Çocukluktan beri İzmir'de yaşıyor. Partili hayatı HEP'le başlayıp, HADEP ile devam ediyor. Disiplin kurulu başkanlığı yapmış, aynı zamanda İzmir İHD yöneticisi.

"Koşullar beni politikaya itti. Tabandan gelen bir istem vardı. Seve seve kabul ettim, benim için bir onurdur bu. Aday olarak yaptığımız çalışmalardan herşeyden önce birey olarak kazancım var. Bu mücadelede olmama rağmen halk gerçekliğini yeni tanıdım diyebilirim. Halkla yüzyüze olmak bambaşka bir şey. Aday olmasam dahi, partili olmak benim için önem arzediyor. Her zaman partimin hizmetindeyim. Kadınlık ve HADEP'lilik içiçe geçmiş birşey. Kadınlar ön planda olmalı. Kadının özgürleşmesi aynı zamanda toplumun özgürleşmesidir.

Biz farklıyız, kimlik olarak, anlayış olarak, yaşam olarak farklıyız. Bir tarafta düzen partileri var, bir tarafta ise HADEP gerçekliği var. Biz bu ülkeye aydınlığın dolmasını istiyoruz. Onlar sistemin devamını istiyor. Bizimki insanlık mücadelesi, diğer adaylarla ve partilerle kıyaslanamayız bile. Belli çevrelerin rantı içerisinde değiliz. HADEP seçmeninde müthiş bir sıcaklık var, kendilerine Türkiye gerçekliğini anlattığımızda, düşüncelerimizin, paylaşımlarımızın aynı olduğunu görüyoruz. Bu bir insanlık mücadelesi kadınlar ön saflarda oldu ve olmalıdır da. "Kadın özgürleşmeden toplum özgürleşemez". Bu mantıkla yaklaşıyoruz biz. Güvensizlik kadınlar için ön planda. Partinin kendilerine sunduğu şeyle yetiniyorlar. Hala aşamadığımız problemlerimiz elbette var. Kadının öznel koşullarından, toplumsal yaklaşımdan, gelenekçi baskıdan kaynaklı elbette. Kadınlar çabalıyor, ama ön planda olmayı tercih etmiyor. Kadınlar yönetime, adaylığa talip olmalı ayakları üzerinde durmanın koşulu yetki ve karar aşamasında ön planda olmaktan geçer. HADEP'in kapatılma davası ve yaratılan terör ortamı bizi gerginleştirdi. Genel başkansız seçime girdiğimiz bu ortamda daha çok güvenli olmalıyız. Baskı ve yıldırmalar işe yaramadığı için buradayız ve olacağız."

HADEP İzmir 2. Bölge 1. Sıra Milletvekili adayı Aynur Gürbüz; "HADEP'li olmak dezavantaj, Kürt olmak dezavantaj, kadın olmak dezavantaj. Baskılara göğüs geriyoruz tüm kimliklerimizle"

1961 Dersim doğumlu, İstanbul'da yaşıyor. Yurtsever Kadın Derneği ile başlıyor politikaya. 1991 yılında dernek kapatılınca kurucular ve yöneticiler olarak HEP kadın komisyonlarını kurarak o yıldan beri parti çatısında mücadele ediyor. Parti meclisi üyesi olarak görev yapıyor.

"HADEP içerisinde kadınlara önem veriyoruz. Kadın mücadele içinde örgütlenmeli ve örgütlenmenin şart olduğunu düşünüyoruz. Bunu bir görev olarak görüyoruz. HADEP kadınlar için iyi bir alan, kotaya karşıyız. Kadınlar örgütlenerek, örgütlü gücü buna yetiyorsa kendi çabası ve mücadelesi ile başarabilmelidir. Kota, kadın mücadelesi önünde engeldir bize göre. Partimizde tüm kadınlar örgütleniyor. Sekiz yıllık mücadelede ivme yükseliyor. Kadının harekete geçmesi, onun konumunu da yük-

seltiyor. Parti olarak hep baskı altında olduk. Anlayışta gerçekliğe bir baskı var. HADEP'li olmak dezavantaj, Kürt olmak dezavantaj, kadın olmak dezavantaj. Baskılara göğüs geriyoruz tüm kimliklerimizle. Geçmişte yaptıklarımız geleceğimizin aynasıdır. Onurlu ve kimlikliyiz.

18 Nisan'la sınırlı değil bizim çalışmalarımız, örgütlenmenin zeminini hazırlıyoruz. Tabanda çok coşkulu bir gelişme var. Bu muhalefet örgütlenmeli ve devamlı hale getirilmeli, çalışmalarımızdaki bir amaç da bu. Bize yönelik ilgi gayet olumlu. Geniş bir tabana sahip bir partiyiz. Çalışmalar sırasında daha çok kadınların bize yaklaşımını gördük. Bizim adaylığımız destek alınarak gerçekleşmiştir. Yine de yeterli görmüyoruz. Daha çok kadın olarak mücadelede yer almak istiyoruz."

HADEP İzmir 2. Bölge 3. Sıra Milletvekili Adayı Cemile Tutar, "Bizzat sistem sayesinde dayatılan baskı ve yaşanan savaş sebebiyle buradayım."

1952, Mardin-Derik doğumlu,10 çocuk annesi.1991'den beri İzmir'de yaşıyor. 1994 yılında parti çalışmalarında aktifleşiyor. İl kadın komisyonu başkanı. Genel Merkez delegesi.

"Kürt kızlarının okuyamadığı bir dönemde, Diyarbakır Ziya Gökalp Lisesi'nde babamın çabalarıyla okumaya çalışıyordum. Zor koşullar beni etkisi altına aldığı için okulu bırakmak zorunda kaldım. Eğer okusaydım avukat olmak isterdim. Annemi küçük yaşta kaybettiğim için herşeyle mücadele ederek büyüdüm. Bizzat sistem sayesinde dayatılan baskı ve yaşanan savaş sebebiyle buradayım. Mücadele ruhunu kavrayan bir insanım onun için HADEP saflarındayım.

İzmir'e ekonomik sebeplerle yerleştik biz. Burada insanların ne halde yaşadıklarını çok iyi biliyorum ve bir şeyler yapmak istiyorum. Onun için önerdiklerinde aday olmayı kabul ettim. Ayrıca bu gurur verici ortamı tüm kadınların yaşamasını isterim.

Ben yerel kıyafetleriyle dolaşan bir kadınım. Kendimi başka şekilde tanıtmayı hiç düşünmedim. Olduğum gibi, ama bilinçli olarak insanlarla iletişim kurmaya çabalıyorum."

HADEP İzmir 2. Bölge 8. Sıra milletvekili Adayı Yurdagül Topal; "Kadınlar gerçekleri daha iyi görüyor. Katılım sağladıkları zaman bu sürekli hale geliyor."

1950 Erzurum-Tekman doğumlu. İlkokul mezunu, 3 çocuk annesi. HEP, DEP ve son olarak da HADEP içinde aktif olarak görev yapıyor.

Talebim olmadığı için beni aday olarak görevlendirdiklerinde hem şaşırdım, hem de mutlu oldum.

Kadın aday olarak gittiğim zaman toplumda beğeni daha çok oluyor. Diğer kadınlara güç veriyor bu durum. Olumlu tepkiler alıyorum. Benim için de büyük bir mutluluk bu. Bizim çalışmalarımız sonucu politikaya katılım örgütlü bir katılımla oluyor. Kadınlar gerçekleri daha iyi görüyor. Katılım sağladıkları zaman bu sürekli hale geliyor. Onun için kadın olmaktan gurur duyuyorum ve tüm kadınların benim taşıdığım grururu taşımalarını, yaşadığım mutluluğu yaşamalarını istiyorum. Kadınların partimize katılımını kendime görev biliyorum, onun için buradayım.

HADEP İstanbul I. Bölge 2. Sıra Millet-

vekili Adayı Mürvet Yılmaz; "Sürekli hizmetin içinde ama yönetimin dışındaki kadın kimliği sorgulanmalı."

1966 Bilecik-Bozhöyük doğumlu. Üniversitenin Çocuk Gelişimi Bölümü'nden mezun. Politikayla ve Kürtlerle öğrencilik yıllarında başlayan tanışıklık, öğretmenlik ve sendikal mücadele ile devam ediyor. 1988'de başlayan memuriyet hayatını cezalar ve sürgünler sonucu 1996'da bırakmak zorunda kalıyor. Sendikal mücadelede başlattığı kadın faaliyetlerini, 1997 yılında Özgür Kadın Derneği'nin kurucusu olarak devam ettiriyor. Şu anda Dicle Kadın Kültür Merkezi çalışmalarıyla faaliyetlerine devam ediyor.

"Partili kadınlardan gelen öneri ve kadının yönetim noktasında bulunması gerektiğine olan inancım benim aday olmamı sağladı.

Partiye dayatılan kapatılma süreci, ister istemez adayların çalışmalara geç başlamasını sağladı. Çalışmalara çok erken başlayamadığımız halde yine de yoğun çalışarak, ev toplantıları, mahalle toplantıları, kahve çalışmaları, büro açılışları ve konvoylar yaparak süreci değerlendirmeye çalıştık. Halkta coşku vardı. Bu sebeple tedirginlik, polisin baskısı kırıldı. Tehditlere rağmen kitle moral buldu. Aslında halk kendisi yaptı çalışmayı.

Herşeyi göze alıyorsun. Faşizmin ayakta durduğu bir ortamda bu da ancak mücadeleyle aşılacak, bu inançla davrandık. Zorlu dönemlerde insan kararlılığı ortaya çıkıyor, varım diyebilmenin pratiği budur.

Var olan kadın mücadelesindeki yükseliş kadının aday olmasını sağlıyor. Sürekli hizmetin içinde ama yönetimin dışındaki kadın kimliği sorgulanmalı. Kendilerindeki değişim arayışı toplumdaki değişimi de hızlandıracaktır. Bu nedenler iktidara taşınmalı.

Partimizde kadın iradesine bir planlama dayatıyor. İstediği noktada olması için emek ve sorumluluk dayatıyor. Bu durum kadınları zorlayabilir ama daha iddialı, emek harcadığı için daha sorumlu kadınlar yetişiyor. Bu durumda ileride kadın adayların sayısı çoğalacaktır. Çünkü kadın hakkettiği yerde olmak içinde öğrendiği sorumluluğu kullanacaktır.

Seçim çalışmalarında halkla kaynaşma vardı. Seçmen partisine sahip çıktı. Çalışmalarımız belli bir açılımı beraberinde getirdi, tabanın bakış açısı görüldü, değerlendirilirse ilerleme de hızlı bir şekilde olur.

Sonuçlar olumlu, özellikle ülkede çok olumlu. Kadınların kazanması tamamen toplumsal alt üst oluştur. Sistemli bir tavır sonucu buraya geldiğimizi biliyoruz. Bunların içinde, devlet politikası var, sivil faşist baskı var, HADEP'lilere yönelen engellere rağmen özellikle halkın ekonomik durumundan sinsice faydalanma söz konusu. HADEP'lilere yönelen baskılara rağmen sonucu olumlu olarak görüyorum.

Kadın mücadelesi derinleşerek devam ediyor. Çok yol kattedildi, ancak yeterli değil. Kadının süreci kavraması gerekiyor. Kendi açılımıyla yakından ilintili, varolan özgürleşme kadına bağlı, kadın kendini daha iyi donatmalı, örgütlülüğü geliştirmeli."

HADEP İstanbul 3. Bölge 4. Sıra Milletvekili adayı Süveyde Uğurlu; "Her kadın için mücadele alanı var ve olabildiği

her yerde olmalı"

1952 Bitlis-Tatvan doğumlu. Üç çocuk annesi, 1970'den bu yana İstanbul'da. HEP'ten bu yana İlçe çalışmalarında ve yönetimlerde yer alıyor. Özgür Kadın Derneği kurucularından. HADEP yedek parti meclisi üyesi.

"HEP'ten HADEP'e kadar yönetici olarak çalışmalarda bulundum. Artık kadının karar aşamasında olması gerektiğine inanıyorum. Daha önce kendime güvenim yoktu, yöneticilik düzeyinde kadın sorunuyla ilgilenince cesaretlenerek aday olmaya karar verdim.

Biz tam hazırlıklı olamadık. Benim bölgede müthiş boşluk vardı. Planlı çalışma sistemi geliştiremedik. Kendi aday toplantılarımız bile devlet engeline takıldı. Buna rağmen Bağcılar'da yapılan mitingin % 80'ini kadınlar oluşturmuştu.

Demokratik bir seçim değildi. Adil olmayan seçime göre sonuç olumluydu. Bizim açımızdan bir yenilenme süreci doğurdu bu sonuç. Bir kalıbı kırmak zorundayız her insana ulaşma zorunluluğuyla karşıkarşıyayız. Şehir yaşamına uymalı şehrin kurallarına göre parti planı oluşturmalıyız.

Kadınlar partiyle bir yere geldi, ancak kadınlar kendi örgütlülüğünü yaratmadığı sürece bir irade olamazlar. Erkekle birlikte bir irade olmalıdır. Erkeği de bu biçimde şekillendirmek zorundadır. Kadın emek sarfeder, ama emeği sahiplenme noktasında eksiktir. Eksikliğin sebebi kendi örgütlülüğünün farkında değil, teorik ve pratik donanımı az. Kaygıları var acaba yanlış mı, kötü mü olur diye kaygılar taşıyor. Kadın araştırmak, kendini donatmak zorundadır. Kadın bu sebeplerden dolayı geri planda kalıyor.

Kadınlar partiyle bir yere geldi, ancak kadınlar kendi örgütlülüğünü yaratmadığı sürece bir irade olamazlar.

Bu yıl kadın adaylarımızın sayısı eskiye oranla daha fazla. Bunun sebebi de kadın kendi gücünü farketti. Halkta da bir kabulleniş ve görüş gelişti. Partimizin de kadına değer veren bir oluşum olması bu sayıyı destekledi. Kendi öznel, genel sorunlarının engelinde olsa da iradesinin farkına varıp, güç olduğunu gösterebiliyor. İşte bu sebepten kadın kotası olmamasına rağmen bir gelişim yaşandı.

Kadınlar açısından bildiğim şu; "kadın kendine güvenmeli". Ben burada öğrendiğim mücadeleyi sürekli hale getirmeyi düşünüyorum. Her kadın için mücadele alanı var ve olabildiği her yerde olmalı. Kadın siyasallaşıyor.

Diğer partilerin kadınlarından farkımız var. Mücadele ederek buradayız. Biz kitlesel düşünüyoruz, onlar bireysel yaklaşıyor ve samimiyet açısından eksikler. Sormak lazım "kadınlıktan ne anlıyorlar?"

Kadın adayların kazanması çok önemli, sonuna kadar onlarlayız. Bu bize güç verdi. Görevlerini layıkıyla yerine getireceklerdir. Nitelikli olduklarına inanıyoruz ve onlara güvenimiz sonsuzdur."

www.kurdishstudies.net

İDAMLAR OLMASIN!

FATMA Kayhan

Abdullah Öcalan'ın Suriye'den çıkışından bu yana Tüm Kürtlere yönelik kalın hatlı ırkçı bir dalga hızla yayılmaya başladı. Öcalan'ın İtalya'da ortaya çıkmaya başlamasıyla da linç gösterilerine dönüştü. Şubat'ta yakalanıp Türkiye getirilmesi ve ardından başlayan mahkeme süreci ırkçılığın önlenemez yükselişine tanık oldu. Kürt ve azınlık düşmanlığı toplumsal bir histeriye dönüştü.

Bu kış boyunca yaşananlar, politik görüşleri olsun olmasın ya da nasıl olursa olsun tüm Kürtlerin üzerinde tehdit oluşturan bir havaya büründü. Bir Kürt Kadın dergisi olarak bu süreçte kendi payımıza da etkilendik. Sonuçta hepimizi, nerede yaşarsak yaşayalım, ne yapıyor olursak olalım yaşantımızda hissedilen bu terör dalgası karşısında bizim de söyleyecek bir kaç sözümüz var. Bir yandan devletin yaygarası, izole edilen, yalnızlaştırılmak istenen Kürt muhalefeti ve Abdullah Öcalan şahsında tüm Kürtlere yönelik aşağılama kampanyası var.

Bu dava, savaşın bitmesi, kanın durması ve hak hukukumuzun konuşulması için bir fırsat olabilirdi. Henüz herşey çok sıcak. Bu kadar sıcağı sıcağına yazmak, bir çok bilgiden henüz haberdar olmamak ve aceleci davranıp taraf olmak veya olanları yok saymak yapacağımız iş değil.

Kürt kadınları olarak bu savaşın mağdurlarıyız. Bir an önce bitmesi ve barışın sağlanması bizim için hayati değerdi önemli. Yerimizden yurdumuzdan edildik, tecavüzler yaşadık, militarizmin şiddetini günlük hayatlarımızda gördük. Nasıl bir barış istediğimizi rahatça konuşabildiğimiz zamanın gelmesini istiyoruz. Kadınların yaşadığı mağduriyetin faturası var.

Mahkemenin şehit anneleri ekseninde yürütülmek istenmesi de kadınların bir kez daha nasıl da yurt savunmasına alet edildiğini, edilmek istendiğini gösteriyor. Evlat acısı üzerinden politika yapılıyor. Hangi tarafta yer alırsa alsın evlatlarını bu savaşta kaybetmiş tüm anneler acılıdır ve onaların acıları üzerinde politik oyunlar çevirmek tek başına bile vahşettir. Yıllardır asker anneleri acılarıyla baş başa kaldılar, ölüme gönderdikleri yoksul Türk halkı çocuklarını harcamakta sakınca görmeyen devlet erkanı, İmralı'daki duruşmada onları kullanmakta tereddüt etmiyor.

Acılar kıyaslanamaz. Ama gerillada ölen evlatlarının cenazelerini dahi göremeyen Kürt annelerini hiçe sayan kamuoyu, onların acılarını görmezlikten gelen, hatta aşağılayanlar bir kez daha ırkçılık yaptılar.

Medyadan izlediğimiz asalım-keselim tartışmalarının seviyesizliğini, bu toplumda yaşayan makul bir insanın kaldıracağı şeyler değil. Hele elinde ilmik ve sokaklarda kurulan temsili darağaçları ile vahşete, kana övgü sergilendi. Öcalan'ın şahsında her Kürdün yaşama hakkı tehdit edildi.

Abdullah Öcalan'nın nasıl yakalanıp getirildiği, gerçekte mahkemedeki tavrını ve savunmasını da etkiledi. Daha başında Kürtlerin yararına işleyen bir süreç olmadı.

Kısa sürede biten mahkeme boyunca Kürtler olarak yaşadığımız taciz, olayları kendi açımızdan sağlıklı bir değerlendirmeye tabii tutmayı zorlaştırdı. Mahkemenin verdiği idam kararı yeniden, idam meselesinin tartışılmasını getirdi. Genel af sözlerinin dolaştığı bugünlerde, geri dönüşümü olmayan ve acımasız olan bu kararı doğru bulmuyoruz. Öç alma duygularıyla değil, sorunu çözme doğrultusunda adım atılmasından yanayız. Düşünceyi ifade önünde ciddi bir engel olan idam kararına karşıyız. Politik bir davadır bu ve ona göre davranılmasını gerekiyor.

Öcalan'ın yaptığı savunma ile ilgili görüşlerimizi siyasi atmosferin sıcaklığı ve zamanın doğru olmadığı kaygısıyla şimdilik saklı tutuyoruz.

Nereye kadar?...

MÜYESSER ANA:

"Savaş devam ederse, diğer çocuklarım, torunlarım... Mehmed'den sonra çok acı çektim. Belki bir gün durur kan ve çözüm bulunur diye daha çok kitap okuyorum."

ZEYNEP Dara

Müyesser Ana, oldukça politik bir kadın. En büyük oğlu Mehmed'i gerilla saflarında kaybetmişti. Küçük oğlu da üç yıl önce partiye katılmak için evden ayrılmıştı. Oğlu Mehmed, onun her şeyiydi, doğduğunda kurbanlar kestirmişti. Ama o sadece oğlundan dolayı politikleşmemiş, birçok şeyin farkına daha önce varmıştı.

"Babam zaten aydın, okumuş biriydi. Bizi, kız-erkek tüm kardeşleri okula gönderdi. Annemin vefatından sonra devam edemedim, 5. sınıftan terk etmek zorunda kaldım. Ablalarım okudu.

Mehmed'ten sonra çok acı çektim. Belki bir gün durur kan ve çözüm bulunur diye daha çok kitap okuyorum, gazete takip ediyorum, haberleri tartışma programlarını kaçırmıyorum. Barış Anneleri İnisiyatifine de bu nedenle katıldım. Bu savaşa karşıyız, birbirimizi tutmasak bu savaş devam edecek. Savaş devam ederse, diğer çocuklarım, torunlarım... Nereye kadar? Bu ateş bitsin diye kendimizi ateşe vermişiz."

Müyesser Ana, 45 yaşında, üçü kız altı çocuk annesi. Bitlis-Ahlat'ın bir köyünde doğdu. Beşi kız yedi kardeşler. Babası cami hocası olduğu için tarlaya gitmezlerdi. Terzilik yapan annesine, o da yardımcı olurdu. Annesi güçlü ve tanınan bir kadındı. Çevredekiler onları Hacer'in evi diye bilirdi, annesinin adıyla anılırdı evleri. "Yoksul bir aileydik. Tek başına zekat bize yetmiyordu. 200 dönümlük tarla vardı, ortak ekiyor biçiyordu, bize verdikleri yemeğe yetmiyordu bile."

On yaşındayken annesi vefat eder. "Sessiz, sakin bir çocuktum, babamın emri altındaydım. Kardeşlerime bakardım. O yaşlarda tandırda ekmek pişirirdim, komşu kadınlar tandıra düşmemden korkardı. Annem öl-

dü-
ğünde küçük kız kardeşimiz dört aylıkdı. Köyün tüm kadınları onu emzirdi."

Baba, annesinin vefatından bir yıl sonra Çerkez bir kadınla evlenir. "Halamın tek oğlu vardı, beni ona istediler. Ben 14 yaşında gelin oldum, damat da 12.5 yaşındaydı. Halam hastalandı, sirozdu. Evin reisi ben oldum. Kocamla çok iyi anlaştık, iyi geçindik, arkadaş gibiydik. Ben hakaret etmezsem o etmez, çok iyidir."

Oğlu Mehmed'i anlatıyor kendiliğinden, oysa kendisini anlatacaktı; "Üç yıl sonra bir erkek çocuğum oldu. İki kurban kestik, köyde şenlikler yaptık. Adını Mehmed koyduk. Halamın adı Xanê. "Bûka Xanê lawêk anî" diye hemen köye yayıldı. Üç yıl köyde okudu. Kocam ailedeki tek erkekti, köyde barınamadık. Kalkıp Doğubeyazıt'a gittik. Biraz paramız vardı, traktörü, koyunları satmıştık. Çocuğu, orda okula kaydettirdik, ilk yıl zorluk çekti. Dokuz yaşına gelmişti, Türkçesi azdı diye eziliyordu. Sıfırdan başladı, azimliydi, "başaracağım..." diyordu. İkinci dö-
nem atak yaptı, örnek bir öğrenci oldu."Mehmed'in başarısını görün" diyordu öğretmen.

Beşinci sınıfı bitirince Erzurum Yatılı Bölge Okulu sınavına girdi ve kazandı. Okuyacağı için çok sevinmiştik. Öyle güzel bir çocuktu ki büyüklere benziyordu, yetişkindi

---

Mehmed'in, gittikten 2.5 yıl sonra şehit olduğu haberini aldık. Van, Muş-Malazgirt'ten taziyeye gelenleri gözaltına aldılar. Sürekli kameraya alıyorlardı, özel tim tehdit ediyordu, ama tüm baskılara rağmen taziyeyi engelleyemediler.

---

sanki. Beyaz tenli olduğu için ilk yıl Kürt olduğunu anlamamışlar. İkinci yıl doğum yerine bakıyorlar ve Kürt olduğunu anlayınca idare çağırıyor; "Ağrı Dağı'nın Eşkıyası" deyip dışlamaya başlıyorlar. Okulda 200-300 Kürt öğrenci idarenin hakaretlerine dayanamayıp okulu terk etmişti. O da dönmek istedi. Okul yönetimi rahat bırakmı-
yordu. Biz okumasını istediğimiz için kalmasında ısrarcı olduk. Onlara hediye (kına-şemsiye-ibero çakmak) hediye etmiştik, babası gitmişti ziyaretine. Biraz rüşvet vermiştik.

Uykusu ağırdı Mehmed'in. Bir sabah öğretmen elinde sopa, ıslıkla öğrencileri kaldırıyor. Mehmed, ikinci ıslıkta uyanabiliyor. Lise ikinci sınıftaydı. Öğretmen geç kalktığı için onu dövmeye kalkıyor, o da havada sopayı tutuyor, kabullenemiyor. Öğretmen geri adım atıyor, "Burada olduğum sürece sen okulu bitiremezsin" diye tehdit ediyor. Tatil yakında, artık sınıfta bırakmaz diye düşünüyor. Okulun bitimine 15 gün kala idareden çağırıyorlar. Müdür ve o öğretmen Mehmed'i sorguya alıyorlar. Öğretmen, "Seninle hesaplaşmam var, disipline vereceğim" diyor. Bir haftalık okuldan uzaklaştırma cezası verirler. Sokaklarda yatıyor. Erzurum'da tanışımız da yoktu. Bize söylemedi. Aç susuz kalıyor. Sonra bir dersten kalıyor.

Tatilde eve geldiğinde morali bozuktu. Mehmed, sınıfta kalınca okulu bırakmak zorunda kaldı. TV tamircisinde işe başladı, işi öğrendi. Ahlat'a geri döndük. Dükkan

açtık orada, TV tamirciliği yaptı. Çevresi genişledi. Durumunu arkadaşlarına anlattı. Bir öğretmen onun okula devam edebileceğini söyledi. Bir yıl boyunca bıçak yanında taşıdı, okuldan atılmasına neden olan öğretmeni öldürmeyi düşünüyordu. Biz zorla onu vazgeçirdik. Köye döndüğümüzde altı çocuğum vardı. Dördüncü çocukta doğum kontrolünü öğrendim.

Mehmed'in Söke'de yatılı okula gidebileceğini öğrendik, son sınıfı orada okudu. Orada muhalefet içinde yer aldı, okudu, öğrendi. Daha sonra İÜ Tarih Bölümü'nü kazandı ve İstanbul'a geldi. Bir kurban kestik.

Bir kış okula devam etti, sonra bıraktı. "Okumayacağım, baskılara dayanamıyorum, bırakacağım" dedi. Mesleği vardı. Resim yapardı, çok güzel mektup yazardı. Fotoğrafçılığı öğrenmişti. İstanbul'da fotoğrafçıda çalışmıştı. Onun için 150 metrekarelik inşaat yapmıştık, devam ediyordu. Evlenmiyordu. Politikaya katılmıştı, bizi alıştırmak için 'partiye katılacağım...' diyordu. Bizim yanımızda altı ay kaldı. Bir gün odasında mektup bırakıp gitti. Mektubu babası gördü, geri dönmeyecekti...

Bir hafta sonra maskeli tim evimizi bastı. Beş yıl boyunca sürekli evimizi bastılar, kontrol altındaydık. İlk deşifre olan bizlerdik. Zaten Ahlat'ta daha çok Türkler yaşıyordu. 1991'de komşumuz Türkler düğünlerinde MHP ve Türk bayrağı asmaya başladılar kapılarına. Evimiz sürekli gözaltındaydı.

Dokuz ve on iki yaşlarında iki erkek çocuğumu ve dedelerini gözaltına alıyorlardı ve onlara " Siz Ermenisiniz....." diye çeşitli hakaretlerde bulunuyorlardı.

Mehmed'in, gittikten 2.5 yıl sonra şehit olduğu haberini aldık. Van, Muş-Malazgirt'ten taziyeye gelenleri gözaltına aldılar. Sürekli kameraya alıyorlardı, fotoğraf çekiyorlardı. Özel tim tehdit ediyordu, ama tüm baskılara rağmen taziyeyi engelleyemediler.

Çok baskı altındaydık. Kimse bize gelemiyordu. Büyük kızım evlenmişti. İkisi kız, dört çocuğum yanımdaydı. Kocamla büyük oğlum İstanbul'a kaçmışlardı.

Çok tehdit ediyorlardı. Ben de evi olduğu gibi bırakıp, çocuklar ve dedeleriyle gizlice İstanbul'a kaçtım. Kayınpederim hep yanımdaydı. İki kez köye gitti, gözaltına alındı. Hep derdi, "Hayatımda 2 kez sürgün yedim." Vasiyeti idi mezarını köye götürmemizi istemişti. Yapamadık, gidemiyoruz. Arnavutköy'de şimdi mezarı.

Burda en küçük oğlum da partiye katıldı ve gitti. Üç yıldır haber alamıyorum. Kızım liseye gidiyor, biri de konfeksiyonda çalışıyor.

İnşallah bu savaş biter, barış gelir, hiçbir yerde ilelebet devam etmemiş savaş.

Mahkemeyi izlemek istiyordum. Niçin, kim, niye öldürdü diye sormak istiyorduk, izin vermediler.

Çağrım, Türk annelerine. TC'nin oyununa gelmesinler, el ele verelim, faturayı biz anneler ödüyoruz.

Nasıl Kosova'da barış yapıldı, bize de destek versinler. İdamla, asmakla, kesmekle Kürtler bitmez. Artık Kürtler bilinçli, sorun çözümlenmeli, başka yol yok!

Barış Anaları İnisiyatifi'nden HATİCE: "Şunu dememeliler: 'Biz ne yaparsak yapalım Kürtler tahammül eder'..."

Barış Anaları İnisiyatifi'nden Hatice ile görüştük.

BAİ, nasıl kuruldu, neler yapıyorsunuz?

1987'de faaliyete başladı. Bu yıl bir resmiyete kavuşturuldu. Talebi, nedeni nasıl bir çalışma yürütebiliriz fikrinden ve annelerin ne yapabiliriz talebinden ortaya çıktı. Şirket olarak kuruldu. BARIŞ adlı bir dergi de çıkaracağız. Ayda bir ya da üç aylık periyodla çıkarmayı düşünüyoruz.

Savaş yaşayan diğer ülkelerde nasıl olduğunu araştırdık. İskandinav ülkelerinde BAİ vardı, ordan model alındı, çalışmalar o eksende sürdü. Kendimizi anlatmak, talebimizi ifade etmek için yazılı-sözlü basın kurumlarını, aydınları ve kadın kurumlarını ziyaret ettik.

Dünya ve Türkiye'deki tanınmış politik lider, aydın, sanatçı, kadın gruplarına birer mektup gönderdik.

Rapor hazırlanıyor. Savaşın tahribatlarını anlatan bu raporu da çeşitli kurumlara göndereceğiz.

İHD'nin çağrısı ile yapılan Barış Forum'una katıldık. Mağduriyeti yaşayanlar barış istedi. Dokuz yaşındaki kızının gözü önünde tecavüze uğrayan kadın da yaşadıklarını anlatıp, barış istedi. Forumda müthiş bir duygu seli vardı. 20'sinden 70'ine tüm kadınlar anlatıp ağladı, ağlattı Sanki herkes bir anda ağlıyordu. Şiarımız "Biz yaşadık, başkası yaşamasın"

Abdullah Öcalan'a verilen idam kararını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Doğrusu daha önce annelerle değerlendirmiştik. Kendi insanlarına dahi gözünü kapatmış bir yönetimin başka karar olmasını beklemiyorduk, farklı olsa şaşırırdık. Bu olgunluğa getiren yine İmralı'daki önderlik oldu. Kürtler, kendilerinin yeniden yok oluşunu izlemiyorlar, olgunlaşıyorlar, siyasileşiyorlar, bu kadınlarda da görülüyor. Sokağa dökülmenin dışında yeni şeyler öğreniyorlar, yakınmanın dışında. Bazı insanlar, kendi görüş yolunu, yöntemlerini buluyorlar. Bütün acılar içinde insanileşiyor. Barış Anaları asker analarına da ellerini uzatıyor. Türkler de insani yönlerine dönüşüyor. Bizleri yönlendiren siyasi otoritedir. Kürtlerin siyasi otoritesi olgun. Şunu dememeliler, "Biz ne yaparsak yapalım Kürtler tahammül eder..." Bugün insani yöntem öneriliyor. Daha fazla zorlamamalılar. Medyada Fatih Altay'lı gibi çok iğrençleşen yazarlar var hakaret ediyorlar, eleştirmiyorlar.

www.arsivakurdi.org

GEZİ NOTLARI

Diyarbakır-Mardin

ASİYE

Bir iş gezisi nedeniyle gene yollardayım. Bu kez yolum hep görmek istediğim, ama nedense! bir türlü gidemediğim bir bölgeye, Diyarbakır ve Mardin'e düştü. Heyecanım havaalanında başladı. İlla ki pencere kenarında oturmak istiyorum. Uçaktan kuşbakışı görünüş coğrafya derslerinde bir türlü anlam veremediğim dağ haritalarına benziyor. Yüksek, yalçın dağlar insanın içine yalnızlık ve şu dünya üzerinde ne kadar küçük bir nokta olduğumuz hissini veriyor. Diyarbakır'a iner inmez sivilden çok askeri bir havaalanına indiğimiz duygusuna kapılıyorum. Tünele benzeyen yapıların içinde savaş uçakları görünüyor. Her hafta resim çekmenin yasak olduğunu belirten "ihtar" levhaları fotoğraf çekme isteğimi kışkırtıyor. Ve nihayet şehir merkezine doğru yol alıyoruz. Henüz mayıs ayında olmamıza rağmen boğucu bir sıcak yüzümüze çarpıyor. Şehirde göze çarpan ilk şey yoksulluk ve işsizlik, daha doğru ifade ile göze çarpmıyor da insanın yüzüne şamar gibi iniyor. Şehirdeki bütün kahveler her yaştaki erkeklerle dolup taşıyor ve tam anlamıyla "vakit öldürülüyor." Dükkanların önünde iskemlelerini çekmiş oturan ve umutsuzca müşteri bekleyen esnaflar gizli işsiz sayılabilir. (Belki de gizlenemeyen işsizlik demek daha doğru olur buna). Aklıma yıllar önce ablamın, dükkanlarının önünde bütün gün oturup tavla oynayan ya da komşu esnafla sohbet eden esnaflara yönelik söylediği bir şey geliyor hemen, "bu adamlar akşama kadar böyle oturur, tavla oynarlar, sonra da akşama eve gidip karılarına -ben akşama kadar çalışıyorum, sen bütün gün evde ne yapıyorsun- derler." Bazı şeyler sanki hiç değişmiyor. Sokaklarda çok az kadın görüyorum.

Şehrin ortasında kalmış ve dünyanın Çin Seddi'nden sonra en uzun ve eski olan şehir surları bakımsızlıktan yer yer çökmüş durumda. Hatta hatırladığım kadarıyla geçen sene birkaç kişinin kafasına çökmüştü.

Şehirde bir çok caminin eskiden kilise olduğu anlatılıyor, tarihsel hangi olgulara denk düştüğünden hiç söz edilmeden. Ne çok şey hakkında susuyoruz diye düşünmeden edemiyorum. Şehre sebeb-i ziyaretimiz olan ev ziyaretleri için elimizdeki adresleri ararken birkaç dakikalığına, sonradan merkezi postane olduğunu öğrendiğimiz binanın arkasına park ediyoruz ki, park bekçisi kulübesinden hışımla çıkıyor ve belindeki tabancasını çekip!!!? bize doğru koşuyor. Yanlış yere park etmenin cezasının kurşun yemek olduğunu hemen kavrayan şoförümüz korkuyla arabanın motorunu çalıştırıyor ve arkamıza bakmadan toz oluyoruz.

Nihayet ev ziyaretlerimiz başlıyor. Ve şehir merkezi erkeklere terk edilmişken evlerin kadınlara ve kız çocuklarına bırakıldığını görüyoruz. Eve girer girmez bizi çok sıcak karşılıyorlar. Insanları rahatsız ediyoruz kaygısı ile girdiğimiz evlerde illaki yemeğe davet ediliyoruz. Bir araştırma nedeniyle konumuz olan bir gıda ürünü hakkında kadınların görüşlerini, eleştirilerini almaya çalışıyoruz. Taa istanbul'dan kalkıp kendi görüşlerini almak için buralar gelmiş olmamıza bir anlam veremiyorlar. Adeta bu güne kadar hiç bir konuda düşüncemiz sorulmazken, hatta hiç bir şey düşünmememiz tercih edilirken şimdi bu kadar gündelik bir konuda neden her söylediklerini not alınacak kadar önem taşıdığını mera ediyorlar. Onlara, bazı şirketlerin pazar paylarını artırmak için bu araştırmayı yaptığımızı, bu nedenle de bir vatandaş olarak ne düşündüklerini kimseyi ilgilendirmezken ancak bir tüketici olarak düşüncelerinin çok önemli o l -

duğunu anlatmak bana kara mizah yapmak gibi göründüğü için yaptığımız işin gerekçesini nasıl anlatsam acaba diye kara kara düşünüyorum.

Konuşmaya başlamadan önce teyp kullanıp kullanamayacağımızı soruyoruz. Eğer politikadan konuşmayacaksak buna izin verebileceklerini söylüyorlar. Biz öyle politikasız politikasız konuşurken, birden köydeki eski güzel günlerini, daha az yoksulluk çektiklerini, herşeyin orada daha bol olduğunu anlatınca "neden göç ettiniz" diye soruyoruz. Kadınlar susuyor, ama evin genç kızları hemen atılıyorlar "köylerimiz yakıldı" diyorlar ve sonra susuyorlar. Biz de konumuz politika olmayacak diye söz verdiğimiz için çok normal bir şeyden bahsediliyormuş gibi konuşmamıza araştırmamızın konusu olan ürüne yönelik olarak devam ediyoruz.

Çantamda fotoğraf makinası var. Ben yalnızca şehirden görüntüler değil, ama insanların da resmini çekmek, paylaştığımız şu kısa anı resimlemek istiyorum. Fakat bu yoksulluğun ortasında fotoğraf makinasını çantamdan çıkarmaya utanıyorum. Ayrıca eğer böyle bir şey yaparsam kendimi, kolonilerine film çekmeye gi-

den İngilizler gibi hissediceğimi fark ediyorum. Belki izin istesim onlar buna izin verecekler, bu daha çok benim bu şehre geldiğimden beri üzerimden atamadığım suçluluk duygularımla ilgili bir şey.

Ertesi gün Mardin'e geçmemiz gerekiyor. Mardin'e gideceğimizi duyan herkes aman karanlığa kalmayın, çok tehlikeli olur diyorlar. Yalnızca 90 km. olan yolda jandarma tarafından üç kez durduruluyoruz. Kimliklerimizi gösteriyor, neden Mardin'e gittiğimizi anlatıyoruz. Yetmiyor yaptığımız işe ilişkin şirketten görevli olarak gönderildiğimize dair belge istiyorlar. Neysi ki, bunu akıl etmiştik. Jandarma eri arabanın penceresinden uzattığımız kağıtları inceliyor ve yola devam etmemizde sakınca görmüyor. Kendimi vize zorunluluğu olan Avrupa ülkelerinin sınır kapısında hissediyorum. Kulaklarımda sık sık haberlerdeki mahkeme kararları "...vatanın bölünmezliğine..." Arabada giderken müzik dinlemek istiyoruz. Şoförümüz birkaç gün önce polisin bir trafik yoklaması sırasında bütün Kürtçe kasetlere el koyduğunu söylüyor, yalnızca Metin Şentürk'ün kasetini bırakıp, bunu dinleyebilirsiniz demişler. inat değil mi, biz de o kaseti dinlemiyoruz. Diyarbakır'dan uzaklaşıp Mardin'e yaklaştıkça yer yer ağaç ve yeşillik görmeye başlıyoruz. Diyarbakır çevresi gerçek bir

çöl görünümünde. Resimlerde gördüğüm çöllerdeki kum dağlarını anımsatan, biraz üfürsen ortalığı toz bulutlarının kaplayacağını düşündürten ıssız kum tepeleri, insanın içine hüzün veriyor. Aynı zamanda bu kum tepelerinin altında sanki büyük sırlar saklı gibi gizemli bir coğrafyası var bu bölğenin. Çölün çekiciliği denen şey belki de budur diye düşünüyorum. Mardin Uzaktan görünmeye başladı. Çevresi yeşil ovayla kaplı, kendisi oldukça kurak bir dağın tepesindeki şehri görünce aklımıza hemen insanların neden bu yeşil ovada değil de bu kurak tepede yaşadığı sorusu geliyor.

Mardin'e girer girmez binlerce yıllık bir şehirde olduğumuzu anlıyoruz. Eski kiliseler, camiler, eski fakat hala oldukça sağlam evleri görünce çok zengin tarihe sahip olan bu şehir hakkında ne kadar az şey bildiğimize hayıflanıyorum. Hafızamı umutsuzca zorluyorum, tarih derslerinde burada yaşanan medeniyetler hakkında bir şeyler öğrenmiş miydik diye. Aklıma sadece kral ve padişah öyküleri geliyor.... Dağın tepesine kurulmuş şehirde doğal olarak neredeyse bütün sokaklar merdivenlerden oluşuyor. Merdivenlerden aşağı yukarı tırmanıp elimizdeki adresleri bulmaya çalışıyoruz ama nafile. Evlerden kafalarını dışarı uzatan kadınlara adres so-

ruyoruz. kimse sorduğumuz sokakları bilmediği gibi "peki bu sokağın adı ne" diye sorduğumuzda onlar da bizim gibi sokak tabelasına bakıyorlar, belli ki sokaklarının adı onlara hiç lazım olmamış bu güne kadar. Adresleri bulamayınca gelişigüzel kapıları çalıp araştırmamız ile ilgili olarak görüşebileceğimiz kadınlar bulmaya çalışıyoruz. Kadınlar merakla ne yapmaya çalıştığımızı anlamaya çalışıyorlar. Araştırmayı dilimiz döndüğünce anlatmaya çalışıyoruz. Ama dilimizin pek de dönmediğini söylemek zorundayım. Çünkü kadınların büyük çoğunluğu Kürtçe ve Arapça cevap veriyorlar. Diyarbakır'lı şoförümüz tercümanlık yapıyor. Biz araştırmadan bahsediyoruz, onlar ısrarla bizim televizyondan mı geldiğimizi soruyorlar. Elimizde kamera olmamasına rağmen neden herkes televizyondan gelmiş olduğumuzu zannediyor diye bu defa meraklanıyoruz. Çok geçmeden anlıyoruz ki televizyondan gelmiş olmamızı istiyorlar. Küçük çocuklar daha direkt konuya giriyorlar, "bize araba mı vereceksiniz" diye sorunca meseleyi anlıyoruz. Hergün çarkıfelek, Turnike programlarını seyretmekten öyle kafaları bulanmış ki herkesin, beklenen o şanslı gün işte nihayet geldi ve aniden işte hiç beklemedikleri anda birileri İstanbul'dan çıkageldi ve artık araba, ev sahibi oluverdilere inanmak istiyorlar.

Bu yoksulluğun, dağın tepesinde unutulmuşluğun içinde başka kurtuluş yolu da görünmüyor sanki. Neyse ki, serde insanların meşhur misafirperverliği var, onlara araba, ev vermememize rağmen bizimle görüşmeyi kabul ediyorlar. Fakat Diyarbakır'dan farklı olarak görüşme yaptıklarımızın büyük çoğunluğu hiç bir şekilde teyp kullanmamıza izin vermiyorlar. Gene aynı tepkileri alıyoruz, neden bütün bu soruları soruyoruz, bu kadar gündelik konular hakındaki davranış biçimleri kimi niye ilgilendiriyor??

Birkaç evde erkelerin evin kadını ile konuştuğumuz odaya tekrar tekrar girip ne yaptığımızı konturol ediyorlar. Taa İstanbul'dan geldiğimize göre önemli bir şey yapıyoruzdur ve öyleyse bunu kadınlara bırakmak olmaz diye düşünüyorlar belki de... Havanın sıcaklığından bunalıp bir evde yüzümü yıkamak istiyorum. Sular kesik olduğu için evin genç kızı elime bir plastik bidondan su döküyor ve hemen ekliyor "seçimlerden beri sık sık suyumuz kesiliyor" diyor. "Oyunuzu kime verdiğiniz belli oluyor" diyorum, gülüşüyoruz. Sanki bütün şehirde hepimizi duyan koca bir kulak ya da her şeyi gören koca bir göz var psikolojisi ile insanlarla en özel mekanlarda bile ancak satır aralarında konuşabiliyoruz.

Gittiğimiz her evde bütün komşu kadınlar merakla odaya doluştukları için bir kişi ile yapmamız gereken konuşmayı on kadınla beraber yapıyoruz. Genellikle de evin genç kızlarının tercümanlığı aracılığı ile. Her evde mutlaka ayran, limonata, şerbet içerken midemin sağlam oluşuna bir kez daha şükrediyorum. Gene fotoğraf çekemiyorum.... Oysa bizi takip eden çocuk ordusunu, bize merakla ve merak edecek bir şey çıktığı için de neşeyle bakan o çocuk gözlerinin resmini çekmeyi çok isterdim.

Akşam olmaya başlıyor. Şehirde görmek istediğimiz daha bir çok yer olmasına rağmen uyarıları dikkate alarak hava kararmadan Diyarbakır'a geri dönüyoruz. Bir gün içinde bir çok şey görmüş, bir çok kişi ile tanışmış olmanın memnuniyeti ve bende oluşturduğu hafıza yorunluğu ile akşam Diyarbakır Havaalanına gidiyoruz. Fotoğraflarını çekemediklerimi hafızama yerleştirmenin yorgunluğu belki de bu. Gecenin bir saatinde uçaktan Diyarbakır'ın ışıklarını "ben buraya bir daha geleceğim" duygusu ile seyrediyorum.

BUGÜNDEN, YARINDAN KAÇIŞ

CEMİLE Çakır

"Eğer geri gitmeyi bilseydim, bir dakika bile durmaz, dönerdim" dedi üzüntüyle. Gözleri ıslaktı, ama yaşların akmaması için kendini zorladığı belliydi. Elindeki tığı hırsla ileri- geri hareket ettirirken, içindeki ağrıya saplıyor gibiydi.

"Eve geldiğim anda, kapıdan içeri girmeden önce söyledi bana, evde başka bir kadın olduğunu. Kadın ondan çok yaşlı, belli iyi bir kadın da. Biz eve gelmeden önce çocuklar öğrensin diye bütün eşyanın üzerine İngilizce isimlerini yazmış, hatta küçük kıza oyuncak bile almış. Ama neylersin ki, bizim adam, adam değil!"

Bunları anlatıyordu bana. Amerika'ya kocasının ardından onyedi yıl sonra gelen o kadın. Kocası gelmiş yıllar önce. O ise köyde beklemiş, çocukları büyütmüş, önce iki kız. Babaları giderken biri iki yaşında, diğeri ise annesinin karnında üç aylık. Yıllar sonra, küçüğü sekiz yaşındayken gelmişti kocası köye. Büyük bir yaldızlı yel gibiydi o geliş ya da parlak ışıklı sabun köpüğünden baloncuklar... Süslü hediyeler, yaldızlı giysiler ve sabun köpüğü gibi verilen sözler. Sonra üçüncü çocuk... Ardından yeniden terk ediliş.

Aradan yine bir sekiz yıl geçtikten sonra yeniden gelmişti kocası. Her şey yeniden yaldızlı olabilirdi, eğer o inansaydı. Ama nasıl inanabilirdi ki? Sonra yeniden geri dönüş.

Ama bu kez sözünde durmuştu kocası. Günlerce Ankara'ya gidip geldikten sonra

zeyi alıp uçağa bindiğinde, uçak havalandığında ayaklarının yerden koptuğunu, gerçeklikle gerçek yaşamla bütün bağının kesildiğini düşündü. Artık geri dönemezdi, bilinmez hiçliğe gidiyormuş duygusunun verdiği korkuyla ürperdi.

Havaalanında bekliyordu kocası. Arabaya eşyayı yerleştirip, hareket ettiklerinde ağır bir soru asılmış gibiydi boşlukta. Evin önüne vardıklarında kocası;

-Evde bir kadın var, o da benim karım sayılır. Sakın kötü söz söyleme, karşı çıkma" dediğinde oturduğu koltuğa yapıştığını hissetti. Koltuk iyice alçalmış, karanlık bir çukura doğru kaymaya başlamıştı. Ne kadar alçaldığını koltuğun, nerelere düştüğünü bilemiyor.

Bir süre sonra kadın kendiliğinden gitmişti. Ama onun oturduğu koltuk hiç yukarı çıkmadı, hep karanlıklarda, geçmişte kaldı.

Şimdi yine o evde. Türkiye'den getirttiği dantel iplikleriyle kızlarına çeyiz hazırlıyor, evin yemeklerini yapıyor, evin arkasındaki geniş bahçede sebze yetiştiriyor.

Bir de yakın köyden komşusu olan, kendisi gibi kocasının peşinden Amerika'ya gelen kadınla köyden, geçmişten konuşuyor. Ne zaman onların konuşmasına tanık olsam hep geçmişi duyardım, köyde yaptıklarını, çocukluğunu, gençliğini. Hiç bugün ve gelecek üzerine konuştuklarına tanık olmadım. Yalnızca bir kez, bana nasıl geldiğini anlatmıştı Amerika'ya o kadar.

Geleceği ve bugünü yoktu sanki. Hep o geçmiş... Dil öğrenmeye de karşı çıkmıştı. Geleceği yoksa İngilizce öğrenmenin de ne anlamı vardı ki? Önemli olanı, zaten çocukluğunda öğrendiği dille anlatabiliyordu.

İkinci büyük darbeyi de kızının bir Amerikalı'yla evlenmek istediğini öğrendiğinde yemişti. O kabul etmediği, içinde olmadığı cehennemin kızını elinden alacağı korkusu öylesine sarmıştı ki, kesinlikle karşı çıktı. Böyle bir şeye asla izin veremezdi.

O akşam evde kıyamet kopmuş gibiydi. Kızı iş dönüşünde eve gildiğinde, akşam yemeğinde söylemişti. Çok kısa, tek cümlelik bir açıklamaydı bu;

-Ben Mark'la evleniyorum.

Öyle bir cümleydi ki, kadın elinde kaşıkla kala kaldı. Oturduğu sandalye alçalmaya, karanlığa gömülmeye başladı.

Sadece, "Hayır" diye bağırdığını hatırlıyor, "Hayır".

Ama o "Hayır" da onun sandalyesini aydınlığa çıkarmaya yetmiyor.

-Bizim köylerde yaylaya mayıs aylarının başında gidilirdi, diyor komşu kadına. O zaman arabalar yoktu ya, kona göçe giderdik. Önümüzde inekler, yükler katırların sırtında...

Komşu kadın da;

-Bilmez miyim, bir keresinde ben ineğin birini ormanda kaybetmiştim... diye yanıtlayarak sürdürüyor konuşmayı.

"Ya bu deveyi güdeceksin ya da bu elden gideceksin"

Güney sahillerinde çalışan bir Kürt kadını olan Selin Toker'in yaşadıklarını anlatan mektubu:

Türkiye'nin Turizm ve turizm cennetleri bugünlerde sancılı günler yaşamakta. Yaşatılan süreç bizlere bu sorunların belli bir süre daha devam edeceğini gösteriyor. Nedenleri değil de, şu anki durumla ilgili yaşanılan bazı sorunları aktarmak istiyorum.

Yaşanılan kirli savaş ve onun yarattığı işsizlik. Onları, eşlerini, çocuklarını ve memleketlerini terk edip ekmek parası adına buralara gelmek zorunda bırakmıştır. Bunun yanısıra ikinci sınıf muamelesi görerek, iş bulabilirlerse çalışacaklar. Bir kaç sene önce Kürt olduklarımıdan dolayı şiddet ve baskıya -sokak ortasında dövmeler ve küfürlere- maruz kalmışlardı. Şu an o kadar olmasa da halen etkileri var. Örneğin ben ve benim gibi arkadaşlar iş aradığımızda, bizlere ilk sorulan soru "nerelisin?". Buralı değilsen, senin sorumluluğunu alabilecek, yerli birilerini şahit göstereceksin.

Çalışmakta olanların durumu da daha iyi değil. Sezon kötü gidiyor, bahanesiyle geçen senenin standartlarının altında aylık veriliyor. Artık, "ya bu deveyi güdeceksin ya da bu elden gideceksin" atasözüyle sıkça karşılaşılıyor.

ACININ SAHİBİ OLUR MU?

Acıdır, ondan kaçınılmaz. Acının mülkiyeti, tapusu yoktur ki. Yerleştiği bir toprağı yalnızca o toprağa salınmış kökleri yoktur. Acı doğar doğmaz havaya, suya, yayılıverir. Sonra çok sonra girecektir toprağa, gömülecektir, göze gelmez olacaktır anılmadıkça. Ama şimdi vardır ve bir yerde acı varsa hepimizindir, bunu böylece bilmek ve yaşamak iyi. Bunu bilmeden yaşamaksa yarım. Eksik. Yüreksiz yaşamak demek.

SEVAL Esaslı

İşte sayfamı seçtim yazıyorum; çağdaş, çerçevesiz bilgisayarda! Her tarafım bilgi saysa kaç yazar? Çocuk gidiyor. Hangi çocuk? Nereye, niye? Ne farkeder? Hangimiz için farkeder? AY! Hıh! Vah!çı ilk an tepkicileri için farkeder ilkin, onlar sonra hemencecik unutur-lar çok şeyi. İyi ederler Allah için, kendileri için! Ama böyle bir haberle göğsü baştan başa yarılıp açılacaklar için anlatılmaz kadar çok şey farkeder, birdenbire eder. Dünya yörüngesinden fırlar, dokunulan herşey dokunulmaz olur, sevilen herşey korkarak sevilir olur. Sevilen herşey yitiverir gündelik sevilirliğini, ürpertiyle sevilen olur.

Kıymete biner. Yalancıktan biner. Yalancıktan oluşu doğal elbet, çünkü gerçekten bu bizim başımıza gelmiş değildir. Sevdiğini yitirme tehdidini çırılçıplak yaşamakta olan birinin acısının bu tehdidi -henüz- hiç yaşamamış olan birisine -yalancıktan- binmesi dayanılmaz biçimde çatışıktır. Neden? Çünkü, bu tehdidin bindiği birisi ilk an tepkicisi olmayan birisi, azıcık daha duyarlı birisi, sevdiği herşeyi biraz korka korka sevmek gerektiğini biliyor olan birisiyse eğer, korka korka sevdiğini -henüz- yitirme tehdidini yaşamamış olduğu için suçluluk duyar. Oysa hiç birimiz için, bir şey geç değildir, ÖTEKİnin başına gelen her an bizim de başımıza gelebilir, bu olasılığı bu kadar burnumuza dayadığı için belki, ötekinin acısını hiç de içtenlikle paylaşmadığımız kuşkusuna kapılıp bu kez de utanç duyarız. Suçlulukla utanç insanda bu duygulardan bir an önce kurtulma isteği yaratır ya, ama çekilen acı zaten bir başkasınındı, onun kaynaklık ettiği bu duygulardan nasıl uzaklaşabiliriz ki? Uzaklaşmak istediğimizi farketmekse bizi bir kez daha utandırır üstelik. Öte yandan tüm bunlara eşlik eden, belki acıya karşı hepimizde varolan savunma düzeneklerinin yarattığı bir yabancılaşma duygusu da alttan alta sezdirmektedir kendini ve çok da akla uygun gelmektedir varlığı, çünkü zaten o acı yabancımızdı, başkasınındı, bize düşen gölgesiydi yalnızca, öyle değil mi? Ah, ne kadar duyarsızız! Paylaşamıyoruz içtenlikle, yaşayamıyoruz bir baş-

kasının acısını onun gibi, onun kadar! Aklımızdan bu düşünceler geçmeye başlayınca bu kez acı şahlanır. Hayır yalan değildir, ordadır, göğsümüzün içinde, boğazımızda, sıktığımız dişlerimizde, ne yapacağımızı bilemeden gezindiğimiz odalardadır, havadadır, yerdedir. Buradadır. Bizimledir. Acıdır, ondan kaçınılmaz. Acının mülkiyeti, tapusu yoktur ki. Yerleştiği bir toprağı yalnızca o toprağa salınmış kökleri yoktur. Acı doğar doğmaz havaya, suya, yayılıverir. Sonra çok sonra girecektir toprağa, gömülecektir, göze gelmez olacaktır anılmadıkça. Ama şimdi vardır ve bir yerde acı varsa hepimizindir bunu böylece bilmek ve yaşamak iyi. Bunu bilmeden yaşamaksa yarım. Eksik. Yüreksiz yaşamak demek.

Bir yüreği varmış gibi yaparak yaşamak. Yalanların en büyüğüyle yaşamak.

KENDİNİ ASAN ÇOCUK

Üç numara traşlı, bakışları ikircik
Çürük mor, yaralı ten, kirpik ceylan, mağara göz

Koyultarak koyultarak büyünmüyor ki
Dönülmüyor yarım elma gönül alma, olmuyor

Kanamaktayız ak pamuk, steril gece
Yitmekteyiz, bizi bul, ağır trenlerdeyiz

Ah çocuklar ki çamur sıçramış üstümüze
Damga, imza, tarih, pul yoksa silinemeyen

Şehire büyük düşer çöp boyunlar iptedir
Kimsesizler mezarlığı, akşam haberleri, göç

Ne kadar soğumuş ki el değmiyor tenine
Sardıkları örtüden düşmüştü parmakları

Oyun bilir miydi ki oyun sansın bunu da
Ooo piti piti şıngır mıngır İstanbul

www.arsivakurd.org

İşçi kadın Havva Gürden: "O 1 MAYIS'TA HERKES ÇOK YAKINIM GİBİYDİ"

HATİCE Akdoğan

Kaç yıllık işçisiniz, hangi yıldan beri çalışıyorsunuz?

1975 yılında Küçükköy'de bir cam fabrikasında çalışmaya başladım. Bir kaç yıl orada, bir kaç yıl başka yerde çalıştım. Zaman zaman kendim için uygun iş bulamadığımda evde kaldım. Şu anda bir triko atölyesinde çalışıyorum.18 yıllık sigortam birikti, emekliliğimi gözlüyorum.

1975'te çalışmaya başladım dediniz. Bu ve bunu takip eden yıllarda emekçilerin günü olan 1 Mayıs'ı nasıl algıladınız? Hiç 1 Mayıs kutlamalarına katıldınız mı?

1 Mayıs'a katıldım. Zaten o zamanlar bir başkaydı. Şimdiki duruma baktığımızda ne kadar dolu, ne kadar güzel günler geçirdiğimizi daha iyi anlıyorum. O günlerin değerini bilememişiz. Ben dışarıda çalışmaya başlayana dek 1 Mayıs'ı da başka şeyleri de pek bilmiyordum. Ancak beyimin anlattığı, konuştuğu ölçüde az buçuk bunların neler olduğunu anlıyordum. Sonra, işteyken hakkımızı, hukukumuzu sık sık konuşur, hatta yemek ve çay paydoslarında diğer fabrika işçileriyle bile kapı önlerinde bir araya gelir laflardık. Bilmem anlatabiliyor muyum? Normal günlerimizde hakkımızdan, hukukumuzdan konuştuğumuz için 1 Mayıs'ı da biliyordum. 1 Mayıs'ı herkes her yerde kutlayabiliyordu. Her günümüz 1 Mayıs sayılırdı. 1 Mayıs işyeri önlerinde de, mahallede de, piknikte de kutlanırdı.

1 Mayıs için düzenlenen mitinglere hiç katıldınız mı?

Ben de oraya geliyordum. 1976' mıydı yoksa 1977 'miydi tam hatırlayamıyorum, işyerindeki işçilerle, çoluk çocuğumuzla birlikte 1 Mayıs'a katıldık. Toplanıp yola koyulduk. 1 Mayıs'ın büyüklüğünü asıl o gün anlamıştım. O 1 Mayıs'ta herkes çok yakınım gibiydi. Herkes aynı anda aynı şeyleri düşünüyor, konuşuyor gibiydi. Bu insanı çocuklar gibi sevindiriyor. Ben de öyle sevindim, heyecanlandım. Gerek mitinge giderken yolda, gerek Taksim'de yoruluncaya kadar sesimizi çıkardık, çıkardık ki üretenlerin gücünü görsünler. Şendik. Yoruluncaya kadar alanda kaldık. Ondan sonra 1 Mayıs mitinglerine katılamadım. Bir çok iş değiştirdim. İnsanlar, 1 Mayıs'a gitmeyi bir yana bırakın, çoğu 1 Mayıs'ın ne olduğunu bilmiyor, bilenlerde sanki birilerinin o gün ortalığı karıştırmak için eylem yapacağı gün gibi sanıyor. Gazeteler onların aklını öyle çeliyor. Sonra 1 Mayıs'a gidemedim, ama 1 Mayıs'ı içimden geçirdim. Hem çoğumuzun bildiği koşullar, hem işyerinin küçük, işçilerin çok bilinçsiz oluşu 1 Mayıs'ı eskisi

gibi yaşamayı engelledi.

1 Mayıs üzerinde devlet hep bir baskı oluşturdu, kutlanmasını engellemeye çalıştı ve çalışıyor. Bu konudaki düşünceleriniz neler?

Demin söylediğim şeyler bununla da bağlantılı. Sadece 1 Mayıs değil bizim her 1 Mayıs'larımız üzerinde baskılar oluştu. Bu yüzden ne ben ne benim gibi çalışanlar, 1 Mayıs gelmiş geçmiş umursamıyoruz. Hele genç olanlar hiçbir şey bilmiyorlar. Sürekli baskı, sürekli baskı bizi bu hallere getirdi. 1 Mayıs'ta bulunmak beni çok sevindirmişti. Hele kendi sokağımda kavga ettiğim bir teyze vardı. Onun torunu ile benim kızım kavga etmişti. Bu yüzden atışmıştık. O zaman onu 1 Mayıs'ta görünce bir hiç yüzünden yaptığımız kavganın ne mide bulandırıcı olduğunu anlayarak çok utanmıştım. Ama öyle bir günde birbirmizi görünce hiç düşünmeden merhabalaştık, sevindik. İşte bayram bu dedim. Aynı duyguları yeniden yaşayabilsem.

Siz bunu istedikten sonra engel ne olabilir ki?

Engel çok, engel yok değil. Ne aynı sokağın insanları ne de aynı işyerinin insanları birbirine yakın davranmıyor. Bu bile tek başına bence önemli bir engel. Ee, 1 Mayıs gibi bir günden korkuyarlar. Hem eskiden sendikalar bize daha yakındı. Sendikacılar da bizim gibiydi. Kapıyı açıp işyerlerinin ortasına düşerdi. Bir arkadaşım var işyerlerine sendika getirmek istediler. Hem burunlarından geldi, hem de işten atıldılar. Zaten işçiler kendi çabalarıyla sendikaya kayıt olmaya çalışıyorlar. Yanlarında cesaretli bir tek sendikacı yok. Benim bu işyeri çevresinde bir sürü işyeri var, tek bir sendika ve sendikacı geldiğini duymadım. Oysa, işçilerin koşulları çok kötü. Sigortalı olmak bile büyük avantaj. Bunlar aşılmaz sorunlar değil, ama bunları aşmak için 1 Mayıs'ları herkesin de ortak yaşaması lazım.

Teşekkürler...

Ben teşekkür ederim. 1 Mayıs'ı yeniden yaşamış gibi oldum.

GULFIROŞ

Ez ji xew rabûm, gulfiroşek dî.
Pir gelek şa bûm, gul bi dil didî
Gul bi dil didî
Hebû me yek dil, tev jan û kul bû
Ne bume bawer, gul bi dil bidî
Gul bi dil bidî.
Bazar me kir go, ser bi ser nadim.
E gulperest bî, can û dil didî
Can û dil didî.
Min go, kî didî, can û dil bi gul?
Go ev bazar e, dil bi kul didî
Dil bi kul didî
Min can û dil dan, dil kirye qerîn
Go ho Cegerxwîn, dil bi gul didî
Dil bi gul didî
...

Cegerxwîn

- "Sewra Azadi" 1954

www.iran-archive.com

Hazırlayan: FUNDA

FEMİNİST TEORİ
Amerikan Feminizminin Entellektüel Gelenekleri

Josephine Donovan

İletişim Yayınları, 1. Baskı 1997, İstanbul

Eğer Feminist literatürü tekrar okumak istiyoruz diyorsanız veya yeni başlıyorsanız; bu ayki tanıtımını yapacağım kitap FEMİNİST TEORİ eminim ki, çok işinize yarayacak. Kitap feminist tarihi ve tarihin baş aktristlerini; o dönemden bu döneme öyle kolay gelinmediğini anlatan derli toplu bir yapıt. Kitaptan 17. ve 18. yüzyılda kadınların kamusal alandan dışlandıklarını hatırlıyoruz ve feminist kadınların bir toplantıda söz almak için bile ne kadar direndiklerini öğreniyoruz. Kitap kendi tarihimize sahip çıkmamız için fazlasıyla nedenlerimiz olduğunu anımsatan önemli bir kadın hareketi tarihi.

Kitabın ilk bölümü olan; Liberal Feminizm; Sarah Gimke'nin 1837'de söylediği, "Erkek kardeşlerimizden tek istediğim ayaklarını boğazlarımızdan çekmeleridir." sözü ile başlıyor. 17. ve 18. yüzyılda erkek egemen düşüncenin kadınlar üzerindeki etkisi engellenmez biçimde toplumun tüm katmanlarınca destekleniyordu. Kadınlar; o dönemde kamusal alandan dışlanıp, özel alanda eş ve anne rolünü üstleniyorlardı veya onlardan böyle bir rol bekleniyordu. Aydınlanmacı Liberal Feministler bu koşullarda ortaya çıktı. Ve genel olarak taleplerini; erkek-kadın eşitliği, oy hakkı, birey olma hakkı üzerinde oluşturdular.

19. yüzyılı etkileyen önemli kuramlardan bir diğeri de Kültürel Feminizm'dir. Bu teori kadının daha çok naifliğini öne çıkarır. Barışseverlik, işbirliği, duygudaşlık savundukları düşüncelerden bazılarıdır. Kadını merkeze koyarlar, herşeyin kadının naifliği ile çözülebileceğini düşünürler. Bu akımı başlatan kıvılcım; Margaret Fuller'in "Kadın" adlı kitabıdır. Fuller; kadının farklılığı üzerinde yoğunlaşıp, ilk kez kadına özgü niteliklerinden dolayı, aynı zamanda kadının da özgürleşeceğini ve bu nedenle de yaşamın güzelleşeceğini savunur.

Engels'in 1884'te söylediği " erkek burjuvazidir, kadın proleteryayı temsil eder." sözü ile başlayan bölüm ise; Feminizm ve Marksizm. Marksizmin tezlerinden olan; emek-değer teorisi, değişim değeri, kullanım değeri v.b. kavramlar sosyalist feministlerce de benimsenmiş ve kullanılagelmiş. Bölümde; aile ve kadını, özel mülkiyetin ortaya çıkışı bağlamında antropolojik açıdan inceliyor. Kadınların kamusal alanda yer almasıyla kadın kurtuluşunun gerçekleşeceğini savunuyor. Sosyalist Feministler, kadınların kapitalist düzende ücretli emek statüsünde değerlendirirler. Kadınlar bir yandan ev-içi emek üretirken, diğer bir yandan da kamusal alanda ücretli çalışırlar. Yine bu bölümde, ev-içi emeğin gerçekten emek kategorisi kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği konusunda tartışmalar ve ayrışmaların yaşandığı konu ediliyor.

Kitapta; kadınları cinsiyetçi bakışla değerlendiren Freud'a da yer verilmiş. Kadın ve erkeği çocukluktan itibaren inceleyerek onların bu günkü davranışlarının açıklamasını getirir. İkinci Dalga Feministleri; bu Froeudyen bakışı eleştirirler ve reddederler. Örneğin ; Freud erkeğin

cinsel saldırganlığını tartıştığı 1905'te bu davranışı; "... cinsel nesnenin direnişinin üstesinden gelme zorunluluğu... " sözü ile açıklar. Bu açıklama ise erkeklerin tecavüzünü meşrulaştırmaktadır.

Varoluşçu ve feminist kuramın önemli temsilcilerinden olan Simone de Beauvoir'in düşünceleri varoluşuluk adlı bölümde yer alıyor. Bu bölümde varoluş etiğinden ve dayandığı argümanlardan sözediliyor. De Beauvoir'e göre erkek egemen düzende erkek veya eril olan herşey iyidir ve herşey ona göre tanımlanır. Kadın veya dişil olan herşey ise olumsuz veya "öteki" dir. "Ötekilik olumsuzlama ile aynı şeydir, bu yüzden de kötüdür. "Bu sonuca göre öteki olarak tanımlanan kadın kötüdür. Ayrıca; diğer varoluşçu feministlerin de görüşleri yeralıyor. Moda ve kozmetik gibi araçlarla kadınların nasıl erotik nesneler haline getirildiği irdeleniyor.

"Feminizm kadınlar tarafından savunulmalıdır, devrimci toplumsal değişimin temeli olarak" Roxanne Dunbar'ın 1968'de söylediği bu cümle ile radikal feminizm bölümü başlıyor. Radikal Feministler 1960'ların sonunda bir grup eylemci kadındı. Radikal Feministler sol içindeki "maço" tavırların ve üslubun değişmesi gerektiğini düşünüyorlardı ve bu doğrultuda mücadele etmeye başladılar. Radikal Feministlere göre; kadınlar ayrı bir sınıftır. Erkek egemenliğinin sürdürülmesi erkeklerin işine yarar. Özel olan politiktir. Kadın ve erkek farklıdır. Politika bu farklılık temelinde üretilmelidir. Radikal Feminizmin savunduğu; farlılıklar üzerinde siyaset yapma gerekliliğidir.

1960'lar siyah feminizmin de ortaya çıkmasına sahne oldu. Siyah feministler kendilerinin ve taleplerinin orta sınıf beyaz kadından daha farklı olduklarını anladılar. Kadınlar arasındaki etnik farklılığın ezilme biçimini etkilediği ve böylece taleplerinde farklılaştığı tespit edildi. Böylece bu alanda siyah kadınların başını çektiği bir mücadele başladı.

Yeni Bir Feminst Ahlak adlı bölüm yedinci bölüm. Bu bölümde kadınlara uygulanan psikolojik testlerin sonucunda kadınların olgusal bir bağlamı, bir olguyu bağlamından ayırıp, onu bağımsız olarak görmeye çalışan erkeklerden daha kolay algıladıkları konusunda bir çalışma var. Carol Gilligan; kadın ve erkeğin ahlaki zihinlerinin birbirlerinden farklılığını ortaya koyuyor.

Kitabın son bölümünde feminizmin başlangıç aşamasından günümüze kadar gelen "feminizmleri" okuyacağız. Bunların içinde 1980'lerden itibaren gelişen postmodernizm, ekofeminizm gibi bölümler de yer alıyor.

DERGİLER

ÖZGÜR KADIN

Yaşamda Özgür Kadın Dergisi'nin Haziran sayısında; kadınların barış ve kardeşlik rolünü oynamaları teması ön plana çıkıyor. Derginin bütününde bu konuyla ilgili yazılara yer veriliyor. Roza'nın da içinde olduğu çeşitli kadın örgütleri ve dergileri ile "Barış ve Kardeşlik" konusunda röportajlar yapılmış.

JÜJİN

Derginin son çıkan sayısı Mayıs ayına ait. Bu sayıda öne çıkan konu; Türk ve Kürt kadınların ezilme biçimlerinin farklılığı ve bu farklılığın kadın hareketine yansıyış biçimi.

JIN U JİYAN

Nisan sayısında 8 Mart'ın genel bir değerlendirmesi yapılıyor. Ayrıca sokak çocuklarıyla ilgili uzmanların katıldığı bir değerlendirme yazısı bulunuyor.

YENİ ÇIKAN KİTAPLAR...

PAZARTESİ

Pazartesi'nin Temmuz ayının konusu, "Şavaşa karşı barış." İki anne, karşı cephelerde savaşan iki oğul; biri Kürt, biri Türk. Ve savaşın kaybeden iki yüzü. Ve yine kadın mültecilerle ilgili, özellikle Zühre'nin tanıklığını ele alan yazı içinizi burkacak. Dünyada kadın olarak yaşamanın ne kadar zor olduğunu anımsatan bir yazı.

KADINLAR DÜNYASI

Feminist Kadın Çevresi'nin her yıl 8 Mart'ta çıkardığı bültenin ana konusu; "Kadınlar barış istiyor". Ayrıca çeşitli gazetelerden derlenen kadınlara yönelik hak ihlallerine ve çeşitli haberler yer veriliyor. Ayrıca, geçen yılki 8 Mart'a ilişkin gazete küpürleri de yer alıyor.

BİRİKİM

Haziran sayısında, Esra Özyürek'in yazısı da Merve Kavakçı ile büyüyen türban krizi ile ilgili. Siyasal gündemi takip eden MHP, milliyetçilik ile ilgili değerlendirme yazılarına yer verilmiş.

Bir Mektup Ustası Rosa Luxemburg

Rosa Luxemburg'un eylem içindeki görüntüsünden daha çok; kişisel özelliklerine, aşklarına, mektuplarına yer ayrılmış.

Gilbert Badia

Pencere Yayınları, Birinci baskı: Mayıs-1999 Çeviri: Ülkü Erdoğan

Rosa Lüxemburg

RosaLüxemburg'un devrimci çizgisi ve Marksizm'e olan katkısı konu ediliyor. Sınıf, parti, devrimci şiddet, sendikalar konusunda Rosa'nın düşündükleri derli toplu bir şekilde ele alınıyor.

Tony Cliff

Z yayınları, Birinci baskı: Mayıs-1998

Çeviri: Metin Fırtına

Atını Nalladı Felek Düştü Peşimize

Kirkor Ceyhan'ın Aras Yayınları'ndan çıkan bu ikinci öykü kitabı. İlki 1996'da çıkan Seferberlik Türküleriyle Büyüdüm'dü. İki kitabında da Ceyhan, Anadolu'nun sözlü tarih ve anlatı geleneğine özgü güçlü bir hafıza, Zara ve çevresi için önemli monografik tanıklıklar ortaya koymakta.

1926- Zara doğumlu Kirkor Ceyhan, ilk eğitimini de burada görür. Ardından Sıvas'ta ortaöğrenime başlar. Maddi olanaksızlıklar nedeniyle okulu bırakmak zorunda kalınca, terzi yanında çıraklık yapar. 1949'da İstanbul'a göç eder. Ailenin göç konağı Gedikpaşa. 1965'te ailece Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne göç eder, ama on ay sonra geriye döner. Beyoğlu'nda terzilik dükkanı açar. Kendi deyişiyle, olanaksızlıklar nedeniyle okula devam edememenin acısını, hınçla bütün dünya realist yazarlarını okuyarak çıkarma uğraşı. Küçük yaşta edebiyata ilgisi vardı. 1980'de mesleğinden emekli olur ve Fransa'ya çocuklarının yanına gider. Halen Bonn'da ikamet etmekte ve İstanbul'a sık sık gelmekte.

İki kitabında da doğduğu yere bağlılığını, yerel dilini kullanmaktaki ustalığını görmek mümkün. Öykü anlatılmaz, okunur...

Kirkor Ceyhan

Öykü

Aras Yayıncılık, Nisan-1999 İstanbul

www.arsivkurdi.org

"Irkçılık ve Ayrımcılığa Karşı Komisyon 1998'e Bakıyor"

Derleyen: Hatice ve Bêrîvan

İHD-İstabul Şubesi bünyesinde faaliyet gösteren Irkçılık ve Ayrımcılığa Karşı Komisiyon, 21 Mart Dünya Irkçılıkla Mücadele Günü dolayısıyla, hak ihlalerini kapsayan bir rapor hazırladı.

Ocak 1994'te kurulan komisyon, azınlık ihlallerini izlemenin yanısıra, farklı etnik, dinsel, dilsel ve kültürel kimliklerin yaşama ve kendini geliştirme hakkını savunuyor. Resmi tarihin sorgulanmasını ve çoğunluğun gerçek tarihiyle yüzleşmesini sağlamaya, bu yüzleşmenin araçlarını yaratmaya çalışıyor. Devletin hak ihlallerinin yanısıra, toplumun içinde barındırdığı ırkçı, milliyetçi öngargıların da bir arada ve eşitlik içinde varolma olanaklarını tehdit ettiğini belirtti.

1998 yılı içinde yaşanan her türlü hak gasbının basından derledikleri haberlerle sunan komisyon raporundaki ihlallerden bazıları şöyle:

Selçuk Üniversitesi'nden Doç. Dr. Yusuf Küçükdağ, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait binlerce ton arşiv belgesinin başta Konya olmak üzere çeşitli illerden SEKA'ya gönderilerek imha edildiği öğrenildi. Doç. Dr. Yusuf Küçükdağ, eski kayıtların 19. yy'dan itibaren vilayetlerde meydana gelen köklü değişiklikler veya yeni yönetimlerin ilgi alanına girmediği için imha edildiğine dikkat çekti. Arşivlerin, bir toplumun belleği olduğunu vurgulayan Küçükdağ, arşivi olmayan ya da yok edilen bir ülkenin belleğini yitirmiş bir insandan farksız olduğunu kaydetti. (10.07.98 AGOS)

Eminönü Belediyesi, içinde Kumkapı Dış Surp Harutyan Kilisesi Vakfı'nın bir kısım arazilerinin de bulunduğu bölgeyi, katlı otopark yapmak amacıyla istimlak etti. Sözkonusu arsalar Vakfın 1936 Beyannamesi'nde görülmesine rağmen tapuları "açık"; diğer bir deyişle kilisenin elinde tapu yok. Belediye bu boşluktan yararlanıyor. (21.08.98 AGOS)

TBMM'de görüşülmekte olan yeni vergi yasa tasarısında 'vergi muafiyeti tanınan vakıflar' arasında azınlık vakıfları yer almadı. Bu şekilde vakıfların bağışlardan da vergi ödemesi talep ediliyor. (27.03.98 AGOS)

İstanbul Sultanahmet'deki Ayazma Kilisesi'nde soygun ve cinayet. Bekçi Vasili Havvalapulos öldürülerek bahçedeki su kuyusuna atıldı. Kilise'deki el yazması İncil ve ikona çalındıktan sonra, bina ateşe verildi. (14.01.98 Yeni Yüzyıl)

Türkiye-Yunanistan gerginliği nedeniyle, Trabzon'un Çaykara İlçesi'ne bağlı Çambaşı Köyü'nde bundan böyle Rumca konuşulmama kararı alındığını bildirdi. Karar, köyün gençlerinin Muhtar ve ihtiyar heyetine başvurarak köyde yüzyıllardır konuşulan Rumca'nın resmen yasaklanmasını istemeleri üzerine alındı. (03.07.98 AGOS)

İşsizliği önlemek amacıyla açılan halı kurslarında Kürtçe konuşturulmuyor. Kürtçe konuşanların maaşından 10 milyon kesiliyor. (24.06.998 Ü. GÜNDEM)

Dünyada ırkçılar tarafından savunulan ve Yahudi soykırımının inkarına dayanan "revizyonist tarih tezleri" Türkiye'de de gündeme getiriliyor. Gülay Göktürk, Auschwitz toplama kampında gaz odaları olduğunu sorgula-

yan kitabından dolayı, Fransa'da 9 ay hapis ve 160 bin frank para cezasına çarptırılan Garaudy'in bir fikir suçlusu olduğunu savundu. Göktürk, gaz odalarının varlığı konusundaki şüphelerin tamamen haksız olmadığını yazdı. (22.12.98 SABAH)

ABD Dışişleri Bakanlığı bünyesinde tarihçiler tarafından hazırlanan ve 02.06.98'de yayınlanan Nazi Altınları Raporu'nda, Türkiye'nin de Nazilerle iktisadi ilişkileri olduğu belgelendi. Almanya'nın krom ihtiyacının yüzde 100'ünü karşıladığı, Türkiye'nin bu dönemde Nazi Almanyası'ndan devraldığı kıymetli evrak tutarının 71 milyon dolar ve altın ise 15 milyon dolar olduğu açıklandı. (Haziran 98. Gazeteler)

"Ermeni Soykırımı Yasa Tasarısı"nın Fransız Ulusal Meclisi'nde oybirliğiyle kabul edilmesi, Fransa ve Türkiye arasında diplomatik gerginliğe yol açtı. İçinde "Fransa 1915 Ermeni soykırımını alenen tanır" cümlesi bulunan tasarının senatodan geçmemesi için Türkiye diplomatik atağa kalktı. (05.06.98 Gazeteler)

Türkiye Kuvay-i Milliye Derneği, Fransa Ulusal Meclisi'nin soykırım yasasını kabul etmesini tabancalarını çekip protesto etti. (08.06.98 POSTA)

***

ÖTEKİLERİN BASININDAN

Ermeni'lerden Protesto

PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın yargılaması sırasında bir müdahil avukatın kendisine, "senin baban Ermeni miydi?" şeklinde bir soru yöneltmesi üzerine Ermeniler tepki gösterdi. Ermeniler, Agos Gazetesi aracılığıyla çok sayıda kınama mesajı ile tepkilerini ifade ederken, aynı mesajları patrikhaneye de gönderdiler.

Gelişmeler üzerine Türk Ermenileri Patriği 2. Mesrob bir basın açıklaması yaptı. Açıklamasında ilgili soruya mahkeme başkanı Turgut Okyay'ın "Bizim için insanların kökeni önemli değil" diyerek karşı çkmasını örnek bir tutum olarak yorumlayan 2. Mesrob açıklamasında ayrıca şu görüşlere yer verdi. "Ülkemizin son 15 yıldır yaşadığı kardeş kavgasından, bu ülkenin has vatandaşları olan bizler de, diğer kardeşlerimiz gibi, her zaman derin üzüntü duyduk, acı çektik. Bu kavganın bitmesi ve ülkemizin selamete ermesi için dualarımızla Yüce Allah'a hep yalvardık. (...) İnancımız ve umudumuz odur ki, ülkemiz bu kargaşa ve kavganın içinden de kardeşlik duygularıyla çıkmasını becerecektir. Yaşanan bu zor günlerde, daha fazla insanın hem bedenen hem ruhen kanın dökülmemesi, sakat bırakılmaması ve rencide edilmemesinin de bir o kadar önemli olduğu unutulmamalıdır." (Agos)

Ethen Mahçupyan Radikal Gazetesi'nde yer alan makalesinde;"Sanki bu dava ve arka planındaki Kürt meselesi bir etnik milliyetçilik konusu değilmiş ve sanki ırkçılık düzeyinde etnik milliyetçilik yapmak son derece meşru bir hakmış gibi; müdahil avukatlar kendi ırkçı bakışlarını gözler önüne seriyorlar" dedi. (Radikal)

İsrail Parlamentosuna İlk Arap Kadın

İsrail'de Mayıs ayı sonunda yapılan genel seçimler sonucunda ilk kez bir Arap kadın milletvekili seçilerek meclise girdi.

Meretz Partisin'nden seçilen Hüsniye Cabaro, "Parlamentoya giren ilk Arap kadını olmak bana büyük heyecan veriyor. Arap kökenli yurttaşları mecliste en iyi şekilde temsil edebilmek için elimden geleni yapacağım" dedi. (Şalom)

Bu arada neler oldu? Bu arada neler oldu? Bu

Hazırlayanlar: Bêîvan ve Zübeyde

K. KADAV'ın Tescili Onaylanmadı!

Kürt Kadın Dayanışma Vakfı'nın üç yıldır sürmekte olan resmi onay davası, 25 Mayıs'taki duruşmada temyiz yolu açık olmak üzere reddedilmiştir.

K. KADAV yönetim kurulu tarafından yapılan açıklamaya göre, vakıf başkanı Zeynep Baran'nın da tanıtım broşüründen dolayı açılan dava sonucunda "ırkçılık ve bölücülük propagandası yapmak" gerekçesiyle 2 yıl hapis cezasına çarptırıldığı belirtildi.

Yapılan açıklamada, "Devletin Kürt sorunu karşısında red ve inkara dayalı yok etme politikası bu kararla kendini bir kez daha ortaya koymuştur" diyen vakıf yönetim kurulu öncelikle kadın kurumları olmak üzere tüm kuruluşları duyarlı olmaya çağırdı.

Barış Anaları İnsiyatifinden Barış Çağrısı

Abdullah Öcalan'ın İmralı'da yargılanmasıyla başlayan süreçte Barış Anaları İnisiyatifi adlı oluşum, bu tarihi sürecin barış fırsatı olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirten bir basın açıklaması yaptı.

Neden barış istediklerini 'inatla barış istiyoruz' sloganıyla vurgulamaya çalışan analar, açıklamanın sonunda basına da seslenerek, 'barışın önüne set çekmeyin. İnsanların acıları üzerinde kar aramayın" denilerek, "İmralı'da barış adına yakalanan imkanın gerçekleşmesi için üzerinize düşen tarihi rolü oynamakta bu kez tereddüt etmeyin." vurgusu yapldı.

"Anadolu'nun Solan Rengi Süryaniler"

Diyarbakır Fotoğraf Grubu (DİFOG), "Anadolu'nun Solan Rengi Süryaniler" adlı fotoğraf sergisini İstanbul'da açtı. 15 Mayıs-4 Haziran tarihleri arasında Taksim Fotoğrafevi'nde yapılan sergi içeriği, çekimleri, anlatımı ile dopdoluydu.

Süryanileri tanıyanlar için derin anılar yaşatan sergi, belki de birçok insan için yeni bir bilgi olmuştur. Süryaniler için ise capcanlı bir hayatın küçük karelerde ifadesini bulduğu varlık savaşıydı...

"Kadınların Siyasal Temsili"

21 Mart 1999 Pazar günü İTÜ Vakfı Sosyal Tesisleri, Maçka Kampüsü'nde "Kadınların Siyasal Temsili" adlı toplantı düzenlendi.Heinrich Böll Vakfı ve Pazartesi Dergisi'nin organizasyonuyla gerçekleşen toplantı, Şirin Tekeli, Anette Goerlich, Gülnur Savran, Liz Kelly'nin katılımıyla gerçekleşti.

Toplantıda, tek bir Kürt kadın konuşmacı olmadığı gibi, izleyici olarak da davet edilmemişlerdi.

"Barış İnsanlığın Temel İhtiyacıdır"

Mezopotamya Kültür Merkezi Sanatçıları "Barış İnsanlığın Temel İhtiyacıdır" başlığı altında bir basın açıklaması yaptı.

Özelde Türk halkına seslenilen açıklamada, "Her savaşın bir sebebi vardır ve her sebep bir gün insanların birbirlerine kulak vermeleri ve birbirlerini anlamalarıyla ve de sebep-sonuç ilişkisini oluşturan etmenleri, insana yaraşır bir şekilde ve aklın yoluyla ortadan kaldırmayla yok olur" dendi. Önümüzdeki barış fırsatının değerlendirilmesi gerekliliğini vurgulayan MKM'li sanatçılar, "Kürt halkı güçsüz olduğu için değil, barışa inandığı için, bu savaşın daha fazla anlamsızlaşmadan bitmesini istemektedir" dediler. Medyada sergilenen asalım-asmayalım tartışmalarını esefle karşıladıklarını belirttiler.

Eren Keskin'e Dava...

İHD İstanbul Şube Başkanı Eren Keskin'e Beyoğlu 4. Ceza Mahkemesi'nce, "'Devlet güçleriyle girdikleri çatışma sonucu öldürülen gerillalarla" ilgili basın açıklaması yaptığı gerekçesiyle "kanunun cürüm saydığı bir fiili açıkça övmekten" dava açıldı.

UNESCO VE UNICEF'İN Raporlarında Kadınlar

UNESCO ve UNİCEF 'in 8 Mart dolayısıyla hazırladıkları raporlara göre, kadınları bekleyen en büyük tehlike çevre sorunları. Sağlık alanındaki ilerlemelere rağmen her yıl 600 bin kadın doğum sırasında hayatını kaybediyor. Avrupa'da her yüz bin doğumda 8 kadın yaşamını yitirirken, Afrika ve Güney Asya'da 1.400-2.000 ölüm vakasına rastlanıyor. Ayrıca dünyada 1 milyar kadın verem tehlikesi ile karşı karşıya. Kadın ölümlerinde savaşın %4, AİDS'in %3, kalp krizinin %3 rolü varken veremin payı % 9.

Raporda dayak oranının ülkelere göre dağılımı ise şöyle; Kamboçya'da %16, Kolombiya'da %19, ABD'de %28, Hindistan'da %30, Türkiye'de %32, Mısır'da ise %35.

118 Bilinmeyen Numaralarda Kadın

İzmir'de sözleşmeli olarak çalışan 118 memurlarının hamile kalmaları veya zorunlu izin kullanmaları halinde kademeleri aşağıya indiriliyor ve maaşlarında %4 oranında kesinti yapılıyor.

Hamileliklerinin 8. ayına kadar gece nöbetinden muaf tutulmayan memurların tuvalet ihtiyacı için bile izin almaları gerekiyor. Verilen süreyi aşan memur mesaiye bırakılıyor.

Kosova'da Tecavüz Mağdurları

Savaş dolayısıyla yaşanan acıların açtığı yaralar kapanmıyor, tecavüze uğramış mülteci kadınlar için. Kosova'da yaşanan savaştan kaçan mültecilere hoparlörle "Aranızda tecavüze uğramış kadın varsa" diye yapılan çağrılara tanık olunuyor.

Yaşanılan bu durumdan yola çıkan ABD'li kuruluşlardan Boston Bölgesi Tecavüz Kriz Merkezi (BARCC) yedi danışmanını Viyana'ya yollayarak, Kosova mülteci kamplarında görevli doktor ve gönüllülere tecavüz kurbanlarına nasıl yardım edebilecekleriyle ilgili eğitim verecekler.

www.arsivakurdi.org

tıkır tıkır işleyen bir abonelik...

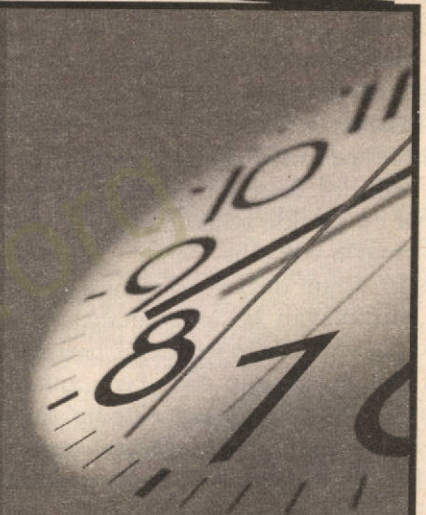

İşlemeyen abonelik sistemleri artık bitiyor...
abonet ile Türkiye'de de çağdaş bir abonelik sistemi oluşuyor...

Abonet yeni, çağdaş, kolay ve güvenli bir abonelik sistemidir. Sisteme katılacak olan diğer yayınlarla birlikte her geçen gün daha fazla okuyucuya ve yayıncıya hizmet verecek.

Abonet ile okuyucular;

- *Bulunmayan dergileri aramak zorunda kalmayacaklar,*
- *İstedikleri yayınlara istedikleri periyotta abone olabilecekler (tek sayı için bile)*,*
- *Abone oldukları yayınlara Aktif Dağıtım güvencesiyle ulaşacaklar,*
- *Yayının durması halinde abonelik ücretini geri alabilecek veya başka bir dergiye abone olabilecekler,*
- *İstedikleri dergiye telefon, faks, internet veya e-mail yoluyla abone olabilecekler,*
- *Kredi kartıyla ödeme yapabilecekler.*

** Haftalıklarda en az 4 sayı, aylıklarda 1 sayı.*

abonet

Perpa Ticaret Merkezi 11. Kat B Blok
No.1752 Okmeydanı-İstanbul
tel: (212) 222 83 32 - 222 72 06
faks: (212) 222 27 10
e-mail: abonet@abonet.net
web: www.abonet.net

ABONET ile abone olabileceğiniz dergiler (şimdilik):

Beauty Forum	Estetisyenin dergisi.
Bütün Dünya	Bütün Dünya okuyanlar için...
Güldiken	Mizah kültürü dergisi.
İnşaat Ekonomi Dergisi	Ürün ve hizmetlerinizi hedef kitleye ulaştıran rehberiniz.
Kafkasya Yazıları	Tarih, edebiyat, kültür ve sanat dosyası.
Kozmetik Market	Kozmetik ve parfümeri-bujiteri dergisi.
Kuaför Magazin	Türkiye'de saç modelleri, kozmetik ve estetik konularıyla sektörün eşsiz dergisi.
Print Türkiye	Türkiye'nin en iyi matbaacılık dergisi.
Roza Dergisi	Cinsiyetçiliğe ve ırkçılığa karşı Kürt Kadın dergisi.
Turkish Aviation	Havacılık dünyası Turkish Aviation ile avucunuzda.
Turkish Business World	The region's international forum for trade, industry and investment Turkey's only mountly business magazine in English.

Dergi sayısı önümüzdeki günlerde artacaktır.

ABONE FORMU

Aşağıdaki bilgileri bize telefonla da iletebilir ya da www.abonet.net sitesine girerek kaydedebilirsiniz.
Tel: (212) 222 83 32 Faks: (212) 222 27 10

Adı-Soyadı/*Name-Surname* : .....

Adres/*Address* : .....

.....

Tel No. : ..... **E-mail :** .....

Abone olmak istediği dergi:

Dergi	Periyodu	Kapak Fiyatı	Kaç sayılık abonelik istiyorsunuz?
Beauty Forum	İki Aylık	1.000.000 TL.	
Bütün Dünya	Aylık	750.000 TL.	
Güldiken	Dört Aylık	1.000.000 TL.	
İnşaat Ekonomi Dergisi	Aylık	750.000 TL.	
Kafkasya Yazıları	Üç Aylık	1.250.000 TL.	
Kozmetik Market	İki Aylık	750.000 TL.	
Kuaför Magazin	İki Aylık	1.000.000 TL.	
Print Türkiye	İki Aylık	1.000.000 TL.	
Roza Dergisi	İki Aylık	400.000 TL.	
Turkish Aviation	İki Aylık	750.000 TL.	
Turkish Business World	Aylık	1.250.000 TL.	

Ödeme şekli:

- ○ Dergi tesliminde nakit ödeyeceğim.
- ○ Abonelik bedelini Kredi Kartı hesabımdan her ay çekiniz. (İş Bankası - Perpa Şb. Hesap No. 105912)

Kart Tipi: ☐ Visa ☐ Master

Kart No.: ..... Geçerlilik Tarihi: ... / ... İmza:

Hasankeyf yürektir!

NEVİN Güngör Rêşan

Eski... çok eski insan kadar, insanlık kadar eski. Şimdi yapayanlız, ıssız, ölümü için akbabalar dolanıyor semalarında, çok uygarlıklar gördü, yaşadı. Doğanın zor koşullarını rahminde dölledi. Yanında, üzerinde insanlar üredi ve çoğaldı. Sevgiler, aşklar, açlıklar, kıtlıklar, savaşlar yaşandı. O bir tarihti, o bir anaydı, o bir insandı, o bir kadındı.

Yüzyıllar sonra havanın, ekmeğin ve aşkın düşmanları, suya ve elektiriğe ihtiyaç duydular. Yüreğinde sevgiyi tarih ve bayrak etmiş bu şehre, "sen yok olmalısın!. Sular altında kalmalısın!" dediler.

Oysa ben barınaktım, vatandım, köprüydüm, tarihtim... Ne azgın sular ne de zaman beni eskitemedi, yıkamadı. Ayakta kaldım. Yalnızlığımı sevdim. Yanıbaşımda yeni köprüler yaptılar, kaskanmadım. Unutuldum, terkedildim, onarılmadım.

Yüreğimde sevda çiçekleri hep açtı. Umudum hiç solmadı. Ben bir anaydım. Zor da olsa var olmanın bir yolunu bulacaktım.

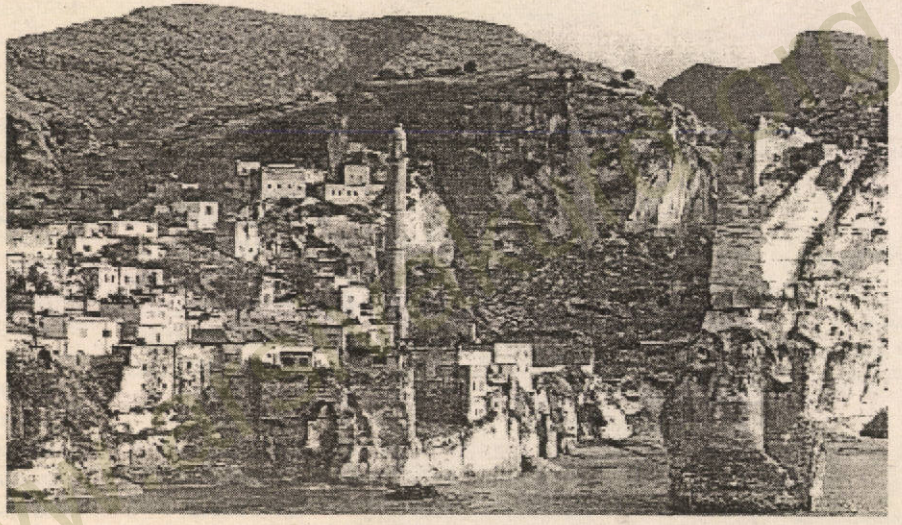

Ama şimdi "sen ebediyen yok olacaksın, sular altında kalacaksın" diyolar. Tanıklığımı yok etmek istiyorlar.

Fırtınalar koptu, gökyüzü, yeryüzü ve güneş birbirine karıştı. Gökyüzünde kuşlar başka mekanlara yöneldi. Acımı yüreğine sığdıramadım. Gözlerimdeki yaş umuda karıştı, görmez oldum. Gözyaşım sel oldu. Kaşımdan şemsiye yaptım gözyaşlarıma. Engelleyemedim. Göz yaşlarından bir insan yarattım. Bir insandı o. Onurluydu, namusluydu. Güçlü ayakları üzerinde durdu. Gözyaşlarıma set oldu. Bütün yüreğiyle "HAYIR" dedi.

Gözyaşlarım sulara karışacak. O bir resim ya da bir şiir ya da bir türkü olarak evrene karışacak, dilden dile, kuşaktan kuşağa dolaşacak, sonsuza değin varolacak.

Denilecek ki;

Hasankeyf yürektir

Ya da

Yürek Hasankeyftir.

Fatê

Hêwîtî pişta jina dişikêne!

Selma, keçeke gelekî xweşik bû. Wek ku gêl digot, spî û çavreş bû. Ev jî bi xweşikbûna xwe gelekî bawer bû. Xweşikbûna wê li serê wê bû bela, bavê wê ew neşandibû dibistanê. Daxwaziya wê gelekî hebû.

Lê niha dinêrî, ev jina xweşik û jixwebawer çûye, jineke tenê û kîşbûyî hatibû dewsa wê dibêkey...

Pîşti ku sal derbas bû, bî pismamê xwe zewicî. Zarokiya wan bi hev re derbas bûbû.

Herkesî pê dizanibû ku ewê bi hevdu re bizewicin. Pismamê wê lî bajarê mezin zanîngeh dîxwend û lî wan deran jî, ji xwe re bî jinên xerîb re digeriya. Zewac û gerê ji bo wî gelek ferk hebû. Jî bo kêfê karibû bi jînen xerîb re bigere, lê qet nedihat zewacê.

Selma ji benda wî dibistankutakirina wî bû. Piştî ku dibistan kuta bû, bi daweteke mezin zewicîn. Hatin li Stenbolê rûniştin. Selma ewilî bi kêf û xweşî bû. Piştî deh sal derbas bûn, lê zarokê wan çênebû. Çûn ser gelek bijîşkan, lêbelê tu carî xêr jê nedîtin. Piştî deh salan mêrê Selma'yê got, "Ezê ji xwe re bizewicim, ez zarok dixwazim." Selma'yê nedixwest, dilê wê diêşiya, jan dida, lê qet nikarî tiştekî biki. Bê çare qebûl kir.

Bûka nû jî dotmama Selmayê bû. Bûn cîranên hevdu her du dotmam. Sal derbas bûn, zarokê bûka nû çêbû. Xwedê lawêk dayê. Bûka nû kêfxweş bû.

Lê belê sal darbas bû, her du bûk bi xweşî bi hev re nedipeyivîn. Xwesiya wê li cem Selmayê dima. Jîyana Selmayê ne tu jîyan bû. Bûka nû ji got, qey ez xwediyê zarok bim, wê qiymeta min gelekî mezin bibe. Mêrê van dîsa jîyana xwe domand, her du jinên wî li malê rûniştibûn û ji xwe re digiriyan, jîyana şevan qet kêm nekirin. Mêr xwedî mal û pere, law û du jinan bû. Kêf jî kêfa wî bû...

Bimire çewsandina zayendî û nijadperestî1

Cihêreng, lê wekhev!

indiferente pero igual!

No a la discrimination racial i a la diferensia de sexo!

Bimiro çewsandinê zayendî û nijad-perestî1

Çiyo bîn, feqet zêjiûbin1

ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΙΣΩ
ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΗΜΙΤΑΦΤΟΤΗΤΑ
ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ
ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΡΑΤΣΙΣΜΟ

ԱՆԿՑԻ՛
ՍԵՌԱՅԻՆ ԽՏՐՈՒԹԻՒՆ
և
ՑԵՂԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ
ԺՌՌՌՎՌՂ ՑԵՌԺ ԺԳԺԺՌՏ